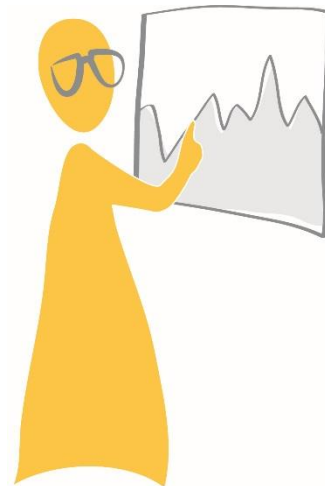

KINDEREN EERST

STUDIE NAAR DE WERKING VAN LOKALE OVERLEGPLATFORMEN VOOR DE PREVENTIE EN OPSPORING VAN KINDERARMOEDE

Finaal Rapport

Opdracht uitgevoerd in opdracht van de Programmatorische Overheidsdienst voor Maatschappelijke Integratie

September 2015

Bart Walterus, Wannes Verschueren en Stéphanie Volders (KPMG Advisory)

Dit rapport werd opgesteld op aanvraag van de Minister bevoegd
voor Maatschappelijke Integratie en op basis van het bijzonder lastenboek
met nr. MIIS/2014/03.

Inhoud

Inhoud ii

Overzicht tabellen	v	
Overzicht figuren	vii	
Management samenvatting	I	
0	Inleiding	2
0.1	Achtergrond	2
0.2	Gevolgde methodologie	2
I	Fase I: Beschrijving en analyse	4
I.1	Vlaams Gewest – grootsteden (n = 2)	5
1.1.1	Lokale noden en behoeften	5
1.1.2	Basisvoorwaarden	5
1.1.3	Organisatie	6
1.1.4	Werking: voorziene taken/activiteiten	7
I.2	Vlaams Gewest – steden/gemeenten (n = 10)	8
1.2.1	Lokale noden en behoeften	8
1.2.2	Basisvoorwaarden	9
1.2.3	Organisatie	11
1.2.4	Werking: voorziene taken/activiteiten	13
I.3	Vlaams Gewest – kleine gemeenten (n= 20)	15
1.3.1	Lokale noden en behoeften	15
1.3.2	Basisvoorwaarden	16
1.3.3	Organisatie	19
1.3.4	Werking: voorziene taken/activiteiten	21
I.4	Vlaams Gewest – tussentijdse conclusies	23
1.4.1	Overlap met Vlaamse subsidie	25
I.5	Brussels Hoofdstedelijk Gewest – grootsteden (n = 1)	25
1.5.1	Lokale noden en behoeften	25
1.5.2	Basisvoorwaarden	25
1.5.3	Organisatie	25
1.5.4	Werking: voorziene taken/activiteiten	25
I.6	Brussels Hoofdstedelijk Gewest – steden/gemeenten (n = 4)	26
1.6.1	Lokale noden en behoeften	26
1.6.2	Basisvoorwaarden	26
1.6.3	Organisatie	27
1.6.4	Werking: voorziene taken/activiteiten	28
I.7	Brussels Hoofdstedelijk Gewest – tussentijdse conclusies	29
I.8	Waals Gewest – grootsteden (n = 2)	31

1.8.1	Lokale noden en behoeften	31
1.8.2	Basisvoorwaarden	31
1.8.3	Organisatie	32
1.8.4	Werking: voorziene taken/activiteiten	32
1.9	Waals Gewest – steden/gemeenten (n = 2)	32
1.9.1	Lokale noden en behoeften	32
1.9.2	Basisvoorwaarden	33
1.9.3	Organisatie	33
1.9.4	Werking: voorziene taken/activiteiten	33
1.10	Waals Gewest – kleine gemeenten (n = 16)	34
1.10.1	Lokale noden en behoeften	34
1.10.2	Basisvoorwaarden	34
1.10.3	Organisatie	36
1.10.4	Werking: voorziene taken/activiteiten	38
1.11	Waals Gewest – tussentijdse conclusies	39
1.12	Algemene conclusie	42
1.13	Effectiviteitsindicatoren	47
2	Fase 2: Goede praktijken en een draaiboek	50
2.1	Goede praktijken	51
2.1.1	Een middel, niet het eindpunt: resultaten waaraan de overlegplatformen kunnen bijdragen en goede praktijken	51
2.1.2	Goede praktijken en voorbeelden	52
2.1.3	Conclusie	66
2.2	Stap voor stap: het uitbouwen van een overlegplatform in de praktijk	67
2.2.1	Stap 1: Start met een analyse van de huidige en lokale situatie	67
2.2.2	Stap 2: Ontwikkel een eenduidige en gedeelde aanpak	70
2.2.3	Stap 3: Werk concrete acties uit	73
2.2.4	Stap 4: Richt je op de toekomst	76
3	Fase 3: Beleidsaanbevelingen en eindevaluatie	79
3.1	Eindevaluatie	79
3.2	Beleidsaanbevelingen	82
3.2.1	Verzekeren van de duurzaamheid en verankering van initiatieven	82
3.2.2	Aanbieden van organisatorische en inhoudelijke ondersteuning	83
3.2.3	Structureel organiseren van financiële ondersteuning	85
3.2.4	Combineren en integreren van initiatieven en projecten en toepassen van bestaande dienstverleningen en werkwijzen	85
3.2.5	Uitbouwen van een sterkere link tussen overlegplatformen en (lokale) beleidsniveau(s)	86
3.2.6	Faciliteren van een systematische opvolging	86
4	Referenties	88

5 Appendices

90

Overzicht tabellen

Tabel 1. Schematisch overzicht van de lokale integratie en doelgroep in de Vlaamse grootsteden.....	5
Tabel 2. Schematisch overzicht van de organisatie van het overlegplatform in de Vlaamse grootsteden	6
Tabel 3. Schematisch overzicht van de lokale integratie en doelgroep in de Vlaamse steden/gemeenten	9
Tabel 4. Schematisch overzicht van de organisatie van het overlegplatform in de Vlaamse steden/gemeenten	12
Tabel 5. Schematisch overzicht van de lokale integratie en doelgroep in de Vlaamse kleine gemeenten.....	17
Tabel 6. Schematisch overzicht van de organisatie van het overlegplatform in de Vlaamse kleine gemeenten	20
Tabel 7. Schematisch overzicht van de lokale integratie en doelgroep in de Brusselse steden/gemeenten	26
Tabel 8. Schematisch overzicht van de organisatie van het overlegplatform in de Brusselse steden/gemeenten.....	27
Tabel 9. Schematisch overzicht van de lokale integratie en doelgroep in de Waalse kleine gemeenten.....	35
Tabel 10. Schematisch overzicht van de organisatie van het overlegplatform in de Waalse kleine gemeenten	37
Tabel 11. Schematisch overzicht van de 6 doelstellingen en de hieraan gekoppelde activiteiten/praktijken	49
Tabel 12. Overzicht van de resultaten m.b.t. tot welke praktijken als behulpzaam werden ervaren uit de twee evaluatiemomenten uit het pilootjaar	81
Tabel 13. Overzicht van de ontvangen documentatie.....	90
Tabel 14. Schematisch overzicht van de rolinvulling als projectverantwoordelijke in de Vlaamse grootsteden	91
Tabel 15. Schematisch overzicht van de rolinvulling als projectverantwoordelijke in de Vlaamse steden/gemeente	92
Tabel 16. Schematisch overzicht van de rolinvulling als projectverantwoordelijke in de Vlaamse kleine gemeenten	93
Tabel 17. Schematisch overzicht van de rolinvulling als projectverantwoordelijke in de Vlaamse kleine gemeenten	94
Tabel 18. Schematisch overzicht van de rolinvulling als projectverantwoordelijke in de Brusselse grootstad.....	95

Tabel 19. Schematisch overzicht van de rolinvulling als projectverantwoordelijke in de Brusselse steden/gemeenten.....	95
Tabel 20. Schematisch overzicht van de rolinvulling als projectverantwoordelijke in de Waalse grootsteden.....	96
Tabel 21. Schematisch overzicht van de rolinvulling als projectverantwoordelijke in de Waalse steden/gemeenten.....	96
Tabel 22. Schematisch overzicht van de rolinvulling als projectverantwoordelijke in de Waalse kleine gemeenten.....	97
Tabel 23. Samenvatting van de rolinvulling van de Brusselse platformen.....	98
Tabel 24. Samenvatting van de rolinvulling van de Waalse platformen.....	98
Tabel 25. Schematisch overzicht van de inhoudelijke invulling van de taken van de Vlaamse grootsteden.....	99
Tabel 26. Schematisch overzicht van de inhoudelijke invulling van de taken van de Vlaamse steden/gemeenten (1/2).....	100
Tabel 27. Schematisch overzicht van de inhoudelijke invulling van de taken van de Vlaamse steden/gemeenten (2/2).....	101
Tabel 28. Schematisch overzicht van de inhoudelijke invulling van de taken van de Vlaamse kleine gemeenten (1/4).....	102
Tabel 29. Schematisch overzicht van de inhoudelijke invulling van de taken van de Vlaamse kleine gemeenten (2/4).....	103
Tabel 30. Schematisch overzicht van de inhoudelijke invulling van de taken van de Vlaamse kleine gemeenten (3/4).....	104
Tabel 31. Schematisch overzicht van de inhoudelijke invulling van de taken van de Vlaamse kleine gemeenten (4/4).....	105
Tabel 32. Schematisch overzicht van de inhoudelijke invulling van de taken van de Brusselse grootstad.....	106
Tabel 33. Schematisch overzicht van de inhoudelijke invulling van de taken van de Brusselse steden/gemeenten.....	106
Tabel 34. Schematisch overzicht van de inhoudelijke invulling van de taken van de Waalse grootsteden.....	107
Tabel 35. Schematisch overzicht van de inhoudelijke invulling van de taken van de Waalse steden/gemeenten.....	107
Tabel 36. Schematisch overzicht van de inhoudelijke invulling van de taken van de Waalse kleine gemeenten (1/2).....	108
Tabel 37. Schematisch overzicht van de inhoudelijke invulling van de taken van de Waalse kleine gemeenten (2/2).....	109

Overzicht figuren

Figuur 1. Overzicht van de veel voorkomende partners in de Vlaamse steden en gemeenten.....	10
Figuur 2. Overzicht van hoe OCMW's/vzw's in Vlaamse steden/gemeenten hun rol als projectverantwoordelijke invullen.....	12
Figuur 3. Overzicht van welke taken beschreven worden door de Vlaamse steden/gemeenten	13
Figuur 4. Overzicht van de veel voorkomende partners in de Vlaamse kleine gemeenten.....	18
Figuur 5. Overzicht van hoe OCMW's/vzw's in Vlaamse kleine gemeenten hun rol als projectverantwoordelijke invullen.....	20
Figuur 6. Overzicht van welke taken beschreven worden door de Vlaamse kleine gemeenten.....	21
Figuur 7. Overzicht van de veel voorkomende partners in het Vlaams Gewest	23
Figuur 8. Overzicht rolinvulling als projectverantwoordelijke Vlaams Gewest	24
Figuur 9. Overzicht werking Vlaams Gewest.....	24
Figuur 10. Overzicht van de veel voorkomende partners in de Brusselse steden/gemeenten	26
Figuur 11. Overzicht van hoe OCMW's/vzw's in de Brusselse steden/gemeenten hun rol als projectverantwoordelijke invullen	28
Figuur 12. Overzicht van welke taken beschreven worden door de Brusselse steden/gemeenten.....	29
Figuur 13. Overzicht van de veel voorkomende partners in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.....	30
Figuur 14. Overzicht rolinvulling als projectverantwoordelijke Brussels Hoofdstedelijk Gewest.....	30
Figuur 15. Overzicht werking Brussels Hoofdstedelijk gewest.....	31
Figuur 16. Overzicht van de veel voorkomende partners in de Waalse kleine gemeenten.....	36
Figuur 17. Overzicht van hoe OCMW's/vzw's in Waalse kleine gemeenten hun rol als projectverantwoordelijke invullen.....	38
Figuur 18. Overzicht van welke taken beschreven worden door de Waalse kleine gemeenten.....	39
Figuur 19. Overzicht van de veel voorkomende partners in het Waals Gewest	40
Figuur 20. Overzicht rolinvulling als projectverantwoordelijke Waals Gewest.....	41
Figuur 21. Overzicht werking Waals Gewest.....	41

Figuur 22. Voorgestelde samenwerkingspartners overheen alle overlegplatformen	43
Figuur 23. Vergelijking van voorgestelde samenwerkingspartners tussen gewesten	43
Figuur 24. Vergelijking van rolinvulling als projectverantwoordelijke overheen alle overlegplatformen	44
Figuur 25. Vergelijking van rolinvulling als projectverantwoordelijke tussen gewesten	44
Figuur 26. Vergelijking van de beschreven taken overheen alle overlegplatformen.....	46
Figuur 27. Vergelijking van de beschreven taken per gewest.....	46
Figuur 28. Tevredenheid over de rol van de platformactoren (boven: resultaten tussentijdse evaluatie; onder: resultaten eindevaluatie).....	53
Figuur 29. Wijze waarop lokale actoren worden samengebracht (boven: resultaten tussentijdse evaluatie; onder: resultaten eindevaluatie).....	54
Figuur 30. Voorbeelden van maatregelen die professionele zorgvertrekkers ondersteunen (links) en de uitwisseling van kennis en info faciliteren (rechts), en dit met een gelijkaardig patroon voor zowel voor de tussentijdse evaluatie (boven) als de eindevaluatie (onder).....	59
Figuur 31. Wijze waarop de overlegplatformen de hulpverlening beter bekend trachten te maken (links) en de drempel tot het hulpverleningsaanbod te verlagen (rechts), en dit met een gelijkaardig patroon zowel voor de tussentijdse evaluatie (boven) als de eindevaluatie (onder).....	61
Figuur 32. Betrokken partners die toelaten kinderen op jonge leeftijd te zien, en dit met een gelijkaardig patroon voor de tussentijdse evaluatie (links) en de eindevaluatie (rechts).....	63

Management samenvatting

In 2014 lanceerde toenmalig Staatssecretaris De Block¹ de projectoproep voor een éénjarige subsidie voor de oprichting van een lokaal overlegplatform voor de bestrijding van kinderarmoede. Zevenenvijftig (57) overlegplatformen (een representatief staal van de Belgische steden en gemeenten, naargelang grootte en regionaal evenwichtig verdeeld) werden weerhouden. De opdracht van KPMG betrof een studie naar deze platformen, teneinde de expertise van de overlegplatformen te bundelen en hun duurzaamheid te verzekeren. Dit gebeurde in drie fasen.

In fase 1 (hoofdstuk 1) werden de geselecteerde overlegplatformen gescreend, beschreven en onderling vergeleken op basis van de individuele projectaanvragen, dit met focus op de organisatie en invulling van de gevraagde taken en activiteiten in de projectoproep.

In fase 2 (hoofdstuk 2) stond het identificeren van goede praktijken en de opmaak van een draaiboek centraal. Hiervoor werd uitgegaan van zelfrapportering via: a) een tussentijdse evaluatie afgenomen bij de overlegplatformen, later aangevuld met de resultaten van de eindevaluatie b) een ervarings-uitwisselingsmoment voor de overlegplatformen. Deze zelfrapportering werd gecombineerd met informatie verzameld op workshops met de leden van het begeleidingscomité, een Europese peer review en de studiedag van de Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten. Op basis van deze informatie werden zeven goede praktijken geïdentificeerd, die hoofdzakelijk verwijzen naar een lokaal geïntegreerde samenwerking op een toegankelijke, niet-stigmatiserende manier, die universele principes op lokaal aangepaste wijze weet in te vullen. Ook voldoende delen van kennis en expertise, bekendmaken van het hulpverleningsaanbod, een tijdige opsporing en betrokkenheid van de doelgroep lijken cruciaal. Ook werden vier stappen geïdentificeerd die kunnen helpen bij het uitbouwen van een overlegplatform, namelijk: 1) analyse, 2) uitwerken van een aanpak, 3) uitwerken van concrete acties en 4) investeren in de toekomst.

In fase 3 (hoofdstuk 3) vond een eindevaluatie plaats. Een vergelijking met de uitkomst van de tussentijdse evaluatie laat een sterk gelijkaardig resultatenpatroon zien en lijkt daarmee te bevestigen wat eerder al gevonden werd. Ten slotte werden beleidsaanbevelingen uitgewerkt op basis van alle eerdere bevindingen en een tweede uitwisselingsmoment met de overlegplatformen. Hier ligt de nadruk op het stimuleren van de duurzaamheid en de verankering van initiatieven, wat sterk samenhangt met de nood aan lange termijn financieringen; het aanbieden van organisatorische en inhoudelijke ondersteuning vanuit de overheid (vb. werkwijzen, organisatorisch advies, meer delen van kennis en expertise, opmaken van procedures voor beroepsgeheim, blijven aanbieden van netwerkmomenten); meer integreren van initiatieven, projecten en toepassen van wat al bestaat; het uitbouwen van een sterkere link tussen de overlegplatformen en (lokale) beleidsniveaus; en het faciliteren van een systematische opvolging.

Deze studie werd hoofdzakelijk uitgevoerd op basis van ervaringen van de professionelen werkzaam in de overlegplatformen, en behelst geen wetenschappelijke literatuurstudie.

¹ Maggie De Block, huidig Federaal Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, voordien Federaal Staatssecretaris voor Asiel en Migratie, Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding

0 Inleiding

0.1 Achtergrond

Steeds meer kinderen worden geboren in armoede en missen al van het prille begin de kansen om aan hun armoedesituatie te ontsnappen. Kinderen hebben in België, in vergelijking met de rest van de Belgische bevolking, een verhoogd armoederisico. In 2014² bedroeg het armoederisico bij kinderen tussen de 0 en 17 jaar 18,8%, terwijl dat cijfer voor de hele Belgische bevolking 15,5% bedroeg. Het risico op armoede ligt in België, in vergelijking met de rest van Europa, zelfs gevoelig hoger bij jonge kinderen (0 – 5 jaar).

Kinderarmoede heeft een multidimensionaal karakter. Coördinatie en dialoog tussen alle sleutelactoren is dan ook een absolute noodzaak. Zowel het tweede federaal plan armoedebestrijding als het eerste nationaal kinderarmoedebestrijdingsplan identificeren de OCMW's als sleutelactoren om een preventieve en proactieve rol te spelen om zo verborgen armoede op te sporen. De OCMW's kunnen een centrale rol spelen om kinderarmoede te detecteren en te bestrijden.

Om de OCMW's en lokale verenigingen hierin te steunen, maakte de staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding 2 miljoen euro vrij. Zij lanceerde op 25 november 2013 een projectoproep waarin OCMW's en lokale verenigingen gevraagd werden een overlegplatform op te starten. Het doel hiervan is om met lokale actoren te overleggen, hen te sensibiliseren, probleemsituaties in de gemeente te detecteren en concrete hulpverlening voor kinderen op te zetten, dit in aansluiting met het bestaande beleid en de huidige dynamiek in de gemeente of stad.

Zevenenvijftig (57) overlegplatformen (een representatief staal van de Belgische steden en gemeenten, naargelang grootte en regionaal evenwichtig verdeeld) werden weerhouden. Zij ontvingen op 1 mei 2014 een subsidie voor één jaar en zijn onderwerp van voorliggende studie.

De opdracht betreft een studie om de expertise van de overlegplatformen te bundelen en hun duurzaamheid te verzekeren. De bedoeling van deze studie bestaat uit: het beschrijven en analyseren van de overlegplatformen, het uitwerken van goede praktijken en een handleiding/draaiboek ter opsporing en uitbouw van proactief beleid ter bestrijding van kinderarmoede en het formuleren van beleidsaanbevelingen voor het federale beleid.

0.2 Gevolgde methodologie

KPMG Advisory volgde voor deze opdracht een stapsgewijze methodologie bestaande uit drie fasen: het beschrijven en analyseren van overlegplatformen, het uitwerken van goede praktijken en een draaiboek, en het formuleren van beleidsaanbevelingen voor het federale beleid.

- Vóór de start van de eerste fase werd een opstartmeeting gehouden om de doelstellingen, reikwijdte, aanpak en planning verder af te stemmen.
- In de eerste fase werden alle overlegplatformen systematisch beschreven en geanalyseerd.
 - o De weerhouden projectaanvragen werden gescreend op relevante informatie, gebaseerd op de taken en doelstellingen zoals geformuleerd in de projectoproep en zoals aangegeven bij de beschrijving van deze opdracht. Dit heeft geleid tot een informatiematrix met a) informatie over de mate waarin aan de basisvoorwaarden wordt voldaan; b) informatie over hoe men zich organiseert;

² Bron: <http://barometer.mi-is.be/nl/infopage/arop-min-18-jaar>

- c) informatie over de werking, i.e., wat zijn de lokale noden en behoeften en welke taken en bijhorende activiteiten worden voorzien.
- o De informatiematrix vormde de basis voor de beschrijving en bijhorende analyse. Deze werd uitgevoerd per gewest en per cluster in steden en gemeenten. In de opstartmeeting werd overeengekomen dat de clustering in lijn zou gebeuren met het gehanteerde systeem voor het toekennen van het bedrag van de subsidie, namelijk het inwonersaantal (grootsteden: > 130.000 inwoners/steden & gemeenten: 30.000-130.000 inwoners/kleine gemeenten: < 30.000 inwoners). Bij de beschrijving en analyse werden enerzijds een aantal gemeenschappelijke trends geïdentificeerd en werd anderzijds ingegaan op de lokale invullingen van bepaalde taken en activiteiten. Voor de gedetailleerde omschrijving verwijzen we graag naar de bijlagen (Appendices B en C).
- o Vervolgens werden effectiviteitsindicatoren uitgewerkt die toelaten om overlegplatformen met elkaar te vergelijken.
- o Als deel van de studie werd ook gevraagd om twee uitwisselingsmomenten te organiseren waarin de overlegplatformen samen kunnen komen om ervaringen uit te wisselen, en op de hoogte worden gehouden van de (tussentijdse) resultaten. Het eerste uitwisselingsmoment vond plaats op 14 oktober 2014.
- o In november 2014 werd een tussentijdse evaluatie afgenomen (een online enquête), die enerzijds zicht bood op de voortgang van de projecten, en anderzijds inzicht gaf in mogelijke goede praktijken.
- In de tweede fase werden twee workshops georganiseerd met de leden van het begeleidingscomité. Op basis van de input uit het eerste uitwisselingsmoment werd in de eerste workshop gebrainstormd over mogelijke goede praktijken. In de tweede workshop werden deze verfijnd, aangevuld met de resultaten van de tussentijdse evaluatie en werd een draaiboek voorgesteld. Uiteindelijk heeft dit geresulteerd in zeven goede praktijken en een draaiboek voor toepassing in de praktijk, telkens aangevuld met voorbeelden en aandachtspunten.
- In de derde fase werden beleidsaanbevelingen geformuleerd, en dit op basis van de bevindingen uit fase 1 en 2. Ook werd een tweede uitwisselingsmoment georganiseerd (10 juni 2015) met alle geselecteerde overlegplatformen van “Kinderen eerst”. Tijdens dit moment werden de tussentijdse resultaten uit fase 2 kort voorgesteld, werd opnieuw de gelegenheid gecreëerd om ervaringen en expertise onder collega’s uit te wisselen en werden ideeën omtrent de goede werking van een platform en beleidsaanbevelingen gecapteerd. Daarnaast werd een eindevaluatie uitgevoerd (augustus 2015; opnieuw in de vorm van een enquête, gelijkaardig aan die van de tussentijdse evaluatie). De bevindingen uit het tweede uitwisselingsmoment en de finale evaluatie werden mee in het eindrapport geconsolideerd.

Opmerking:

- Het is belangrijk op te merken dat de beschrijving en analyse in fase 1 werd uitgevoerd op basis van de informatie die door de overlegplatformen beschreven werd in de projectaanvraag. KPMG Advisory had op dat moment geen gegevens over de mate waarin de voorziene activiteiten reeds daadwerkelijk succesvol verliepen. Enige voorzichtigheid is daarom geboden bij de analyse en vergelijking van de overlegplatformen in fase 1. In de latere fases incl. de uitwisselingsmomenten en evaluaties werd hier meer inzicht in verkregen.

I Fase I: Beschrijving en analyse

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving en analyse gegeven van de overlegplatformen per gewest en stedencluster (in lijn met het systeem dat gebruikt werd om het bedrag van de subsidie te bepalen).

In lijn met de beschrijving van de opdracht gaan we in de voorliggende beschrijving en analyse eerst in op de lokale noden en behoeften. Vervolgens gaan we in op een vergelijking van de overlegplatformen voor 3 componenten of criteria. Dit biedt de kans om enerzijds de organisatie en werking van de overlegplatformen te beschrijven en anderzijds te analyseren in welke mate de overlegplatformen tegemoetkomen aan de voorziene doelstellingen zoals geformuleerd in de projectoproep (proactief detecteren en voorkomen van kinderarmoede, sensibiliseren van lokale partners, stimuleren van samenwerking, lokale ondersteuning en projecten stimuleren, duurzaam beleid nastreven en aansluiting zoeken bij het bestaande beleid). De drie criteria zijn:

1) Hoe tracht men te voldoen aan de basisvoorwaarden (lokale integratie en doelgroep, met wie wil men lokaal samenwerken). Dit waren beide belangrijke voorwaarden voor het ontvangen van de subsidie. Daarnaast was het een belangrijk kenmerk van een overlegplatform om aansluiting te zoeken bij (bestaande) lokale dynamieken.

2) Hoe organiseert men zich? Dit geeft meer inzicht in hoe de overlegplatformen functioneren, wie de sleutelactoren zijn, of men daadwerkelijk samenkomt, en hoe men de rol als projectverantwoordelijke invult.

3) Wat is de lokale werking, i.e., welke taken en activiteiten heeft men voorzien? Hierdoor verkrijgen we meer inzicht in welke diensten de overlegplatformen aanbieden en welke taken ze opnemen. In de projectoproep werden reeds een aantal mogelijke taken genoemd, namelijk: sensibilisering rond armoede en informatie over bestaande hulpkanalen; ondersteunen van leerkrachten, zorgverstrekkers, etc. (vb. methodieken voor informatie-uitwisseling, inschakelen van andere personen zoals maatschappelijk werkers); en ten slotte concrete ondersteuning bieden, zowel op individueel als collectief niveau (vb. maatregelen ter bevordering van participatie en sociale activering, financiële tussenkomsten, acute noodverlichting). Daarnaast werd in de projectoproep belang gehecht aan de duurzaamheid van het overlegplatform, ook al werd het niet als een expliciete doelstelling geformuleerd. Dit werd dan ook mee opgenomen in de beschrijving van de werking van de overlegplatformen. Op basis van deze informatie werd gekozen om de werking telkens volgens vijf taken te beschrijven:

1. Informatie-uitwisseling over cliënten & signalering van kinderarmoede
2. Sensibilisering & informatieverspreiding naar zorgverstrekkers over kinderarmoede
3. Algemene ondersteuning, sensibilisering en informatieverstrekking aan de doelgroep
4. Concrete ondersteuning en acute noodverlichting bij kinderen en ouders
5. Faciliteren van een duurzaam beleid rond kinderarmoede

De beschrijving wordt schematisch voorgesteld. Meer details rond de inhoudelijke en lokale invulling kunnen teruggevonden worden in de originele informatiematrix in Appendices B en C.

1.1 Vlaams Gewest – grootsteden (n = 2)

1.1.1 Lokale noden en behoeften

De twee deelnemende Vlaamse grootsteden zijn Antwerpen en Gent. Beide steden beschrijven de nood aan het optimaliseren en efficiënter maken van bestaande samenwerkingen, alsook het samenbrengen en versterken van de expertise binnen de bestaande netwerken.

1.1.2 Basisvoorwaarden

Onderstaande tabel (Tabel I) geeft een beschrijving van hoe de lokale integratie wordt nagestreefd en op welke doelgroep men zich richt. Daarna wordt tevens een beschrijving gegeven van het type samenwerkingspartners dat wordt voorgesteld.

		OCMW Antwerpen	OCMW Gent
Basisvoorwaarden	Lokale integratie	samenbrengen van partners en optimaliseren van samenwerking via bestaande projecten (vb. onbetaalde schoolrekeningen, experten-overleg in verschillende scholen) alsook kleinere lokale overlegplatformen uitbouwen	expertise binnen de bestaande netwerken en deze huidige dynamieken samenbrengen en versterken, met expliciete koppeling met het stedelijk structureel beleid. Doel is verbindende werking tussen bestaande initiatieven en overlegorganen, disseminatie en duurzame verankering van bestaande en nieuwe expertises.
	Doelgroep	0-12 jaar	0-12 jaar, focus op 0-5 jaar

Tabel I. Schematisch overzicht van de lokale integratie en doelgroep in de Vlaamse grootsteden

De overlegplatformen benoemen verschillende partners met wie samenwerkingen worden gepland. Deze kunnen algemeen onderverdeeld worden in zeven categorieën, zijnde:

- Partners in kinderopvang of opvoedingsondersteuning (CKG, LOK, Huis van het Kind, Kind en Gezin, ...)³
- Vormen van onderwijsoverleg en onderwijsinstellingen (scholen, LOP, LOOO, CLB, ...)⁴
- Lokale buurtwerking/verenigingen/initiatieven
- Armoedeverenigingen (TAO Armoede, straathoekwerk, samenlevingsopbouw, ...)⁵
- Algemene hulpverleningsorganisaties (CAW/JAC, welzijnsschakels, CGG, Gezinsbond, inloopcentra, ...)⁶
- Stads- of gemeentelijke diensten (onderwijsraad, jeugdraad, sportraad, dienst Welzijn & Preventie, ...)
- Andere (politie, huisartsen, ziekenhuizen en medische centra, universiteiten)

We zien dat beide steden zullen samenwerken met initiatieven rond kinderopvang en opvoedingsondersteuning, alsook met onderwijsinstellingen. Antwerpen werkt tevens samen

³ CKG: Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning; LOK: Lokaal Overleg Kinderopvang

⁴ LOP: Lokaal Overlegplatform; LOOO: Lokaal Overleg Opvoedingsondersteuning; CLB: Centrum voor Leerlingenbegeleiding

⁵ TAO Armoede: Teams voor Advies en Ondersteuning in armoede en sociale uitsluiting;

⁶ CAW: Centrum Algemeen Welzijnswerk; JAC: Jongeren Advies Centrum; CGG: Centrum Geestelijke Gezondheidszorg

met het Huis van het Kind. Gent denkt tevens aan lokale initiatieven (vb. Beweging van Mensen met een Laag Inkomen en Kinderen (BMLIK) vzw) en andere diensten zoals de Universiteit Gent, vakgroep sociale agogiek (binnen de vakgroep sociale agogiek).

Conclusie: Er kan vastgesteld worden dat beide grootsteden met betrekking tot lokale integratie reeds bestaande netwerken willen optimaliseren. Er blijken lokaal zeer veel initiatieven te bestaan, maar men geeft aan dat de onderlinge samenwerking en afstemming kan verbeterd worden. Beide steden hebben concrete partners in gedachten met wie samenwerking nagestreefd wordt.

Beide steden richten zich op de gevraagde doelgroep (kinderen 0 – 12 jaar) maar enkel Gent geeft expliciet aan aandacht te besteden aan de jongste kinderen (0 – 5 jaar).

1.1.3 Organisatie

Onderstaande tabel (Tabel 2) geeft inzicht in de organisatie, in het bijzonder of men personeel aanwerft/vrijstelt voor de goede werking van het platform, of er een ervaringsdeskundige wordt ingeschakeld, en of men overleg organiseert.

		OCMW Antwerpen	OCMW Gent
Organisatie	Aanwerving/vrijstelling van een personeelslid (voltijds of deeltijds)	✓	✓
	Inschakeling van een ervaringsdeskundige		✓
Overleg	Frequentie overleg	≥ 5x/jaar	ns*

*ns = niet gespecificeerd

Tabel 2. Schematisch overzicht van de organisatie van het overlegplatform in de Vlaamse grootsteden

Aan de overlegplatformen werd tevens gevraagd op welke manier zij hun rol als projectverantwoordelijke zouden invullen. Hierop werden verschillende antwoorden gegeven. Om hier meer zicht op te krijgen, werd de rolinvulling als projectverantwoordelijke ondergebracht in de onderstaande vier categorieën. Voor meer inhoudelijke details hieromtrent verwijzen we naar Appendix B.

- 1) Algemene coördinatie:
 - a. Algemene coördinatie, afstemming en organisatie (de regierol)
 - b. Centraal aanspreekpunt, meldpunt, ankerfiguur
 - c. Supervisor, trekkersrol, leidinggevende
 - d. Werkgever (vb. aanwerving nieuwe medewerker)
- 2) Doelstellingen bewaken, faciliteren en rapporteren:
 - a. Behouden, aanmoedigen, superviseren, aantrekken van samenwerkingspartners
 - b. Vooropgestelde (operationele) doelen verwezenlijken en/of bewaken
 - c. Rapportering en/of lijn met beleid opzetten of behouden
 - d. Supervisor, begeleiding, coaching, opvolging medewerker
 - e. Aantrekken nieuwe subsidies
- 3) Actieve inhoudelijke hulp bij taken
 - a. Faciliteren van informatie-uitwisseling en cliëntoverleg
 - b. Vormingen medewerkers en/of informeren van betrokken partners
 - c. Organisatie collectieve acties (vb. workshops, ontmoetingsmomenten, verwen-dag)

- d. Individuele cliëntbegeleiding en/of gepaste doorverwijzing
- e. Ter beschikking stellen eigen expertise
- 4) Administratie & logistiek
 - a. Administratieve taken (eventueel met financiële/budgettaire verantwoordelijkheid)
 - b. (Logistieke) Ondersteuning

Op basis van deze onderverdeling blijkt dat zowel Antwerpen als Gent drie van de vier rolinvullingen op zich nemen: algemene coördinatie, het bewaken van de doelstellingen en het bieden van actieve inhoudelijke hulp bij de taken die ze voorzien. Men lijkt niet expliciet te verwijzen naar administratieve en logistieke hulp.

Conclusie: Beide platformen voorzien het aanwerven en/of vrijstellen van personeel. Mogelijks helpt dit om het overlegplatform efficiënt te coördineren en zo bij te dragen tot proactieve detectie en voorkoming van kinderarmoede. Op basis van de informatie uit de projectaanvragen kan immers afgeleid worden dat een gebrek aan tijd, middelen, coördinatie en expertise mogelijks een oorzaak kan zijn van de versnippering van initiatieven en samenwerkingen.

Merk op dat de meeste overlegplatformen, waaronder ook de stad Antwerpen, met een projectcoördinator werken die ondersteund wordt door het OCMW. Gent daarentegen organiseert zich in een stuurcomité met werkgroepen. Mogelijks kan een dergelijke structuur, in het bijzonder voor een grootstad, een manier zijn om enerzijds centraal te coördineren en anderzijds toch aan de lokale noden tegemoet te komen. Daarnaast kan de inschakeling van een ervaringsdeskundige (door Gent aangehaald) helpen om de meest gepaste acties aan de doelgroep aan te bieden. Zij kunnen tevens de lokale zorgverstrekkers ondersteunen.

Ook het organiseren van regelmatig overleg kan bijdragen tot de bevordering van het contact tussen de verschillende partners, en van ervarings- en informatie-uitwisseling. Aldus kan dit bijdragen tot een goede werking van het platform en het stimuleren van samenwerking. Gent benoemt geen duidelijke overlegfrequentie, waardoor het onduidelijk is of de werkgroepen regelmatig zullen samenzitten met het stuurcomité.

Als projectverantwoordelijke lijken de grootsteden vooral te streven naar overkoepelende rollen, waarbij het overzicht bewaard wordt door een centrale figuur die zorgt dat de samenwerking vlot blijft lopen, de doelstellingen bewaakt, informatie verspreidt, en zorgt dat collectieve en individuele acties mogelijk worden.

1.1.4 **Werking: voorziene taken/activiteiten**

Zoals hoger aangegeven, beschrijven en analyseren we telkens vijf taken. We geven hier vooral enkele algemene trends, voor meer inhoudelijke details verwijzen we graag naar Appendix C.

Conclusie: We merken dat niet alle taken steeds (expliciet) worden voorzien. Antwerpen geeft aan casebesprekingen tussen medewerkers onderling te voorzien, maar Gent maakt niet duidelijk op welke manier men aan informatie-uitwisseling zal doen, (**taak 1**). Thans werd in de projectoproep aangegeven dat het efficiënt uitwisselen van informatie een belangrijke component kan zijn in het proactief detecteren en voorkomen van kinderarmoede.

Beide steden voorzien wel in de ondersteuning van professionele zorgverstrekkers (**taak 2**), vb. via de opmaak van een methodiek rond het omgaan van kinderarmoede, via vormingen.

Wat betreft **taak 3**, zien we dat Gent tracht in te zetten op het sensibiliseren van ouders, terwijl Antwerpen niet specificeert wat men doet om de doelgroep beter te sensibiliseren en te informeren. Met betrekking tot **taak 4** zien we dat Antwerpen in het algemeen eerder de focus lijkt te leggen op sociaal-financiële onderzoeken bij gezinnen met onbetaalde schoolrekeningen en op hun begeleiding. Hierdoor komt Antwerpen tegemoet aan het doel om lokale projecten en noden te ondersteunen. Zij willen daarnaast ook expliciet inzetten op vroegtijdige detectie en preventie (vb. bij zwangeren) via samenwerkingen met relevante partners. Voor Gent is het niet duidelijk hoe concrete ondersteuning wordt geboden. We zien tot slot nog dat beide grootsteden ernaar streven het platform duurzaam te laten bestaan door de resultaten meteen in te bedden in de werking, aan rapportering te doen en zelf actief beleidsvoorstellen uit te werken (**taak 5**).

1.2 Vlaams Gewest – steden/gemeenten (n = 10)

1.2.1 Lokale noden en behoeften

De deelnemende Vlaamse steden en gemeenten zijn: Mechelen, Beveren, Beringen, Lier, Dilbeek, Sint-Niklaas, Kortrijk, Grimbergen, Heusden-Zolder en Waregem. Zij beschrijven voornamelijk een nood aan:

- Meer stimulering van integrale samenwerking, meer structurele aanpak en minder versnippering;
- Meer kunnen doen met minder middelen;
- Continueren, initiëren of uitbreiden samenwerking tussen scholen en welzijn;
- Toepassing bestaande hulpkanalen;
- Inhoudelijk ondersteuning, kennis;
- Manieren om gezinnen/kinderen te bereiken die men momenteel niet bereikt;
- Duidelijkere doelen of gerichtere inzet middelen;
- Preventieve inzet;
- Participatie van de doelgroep zelf.

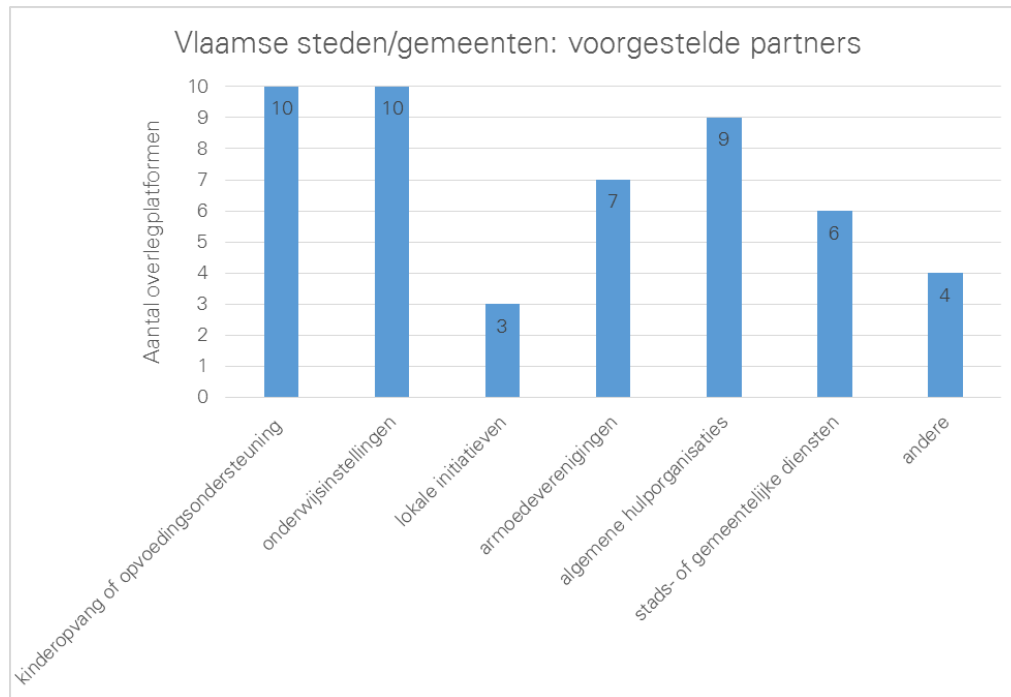
1.2.2 Basisvoorwaarden

Onderstaande tabel (Tabel 3) geeft aan hoe men zich lokaal wil integreren en op welke doelgroep men zich richt.

		OCMW SH-MECHELEN	OCMW Beveren	OCMW Beringen	OCMW Lier	OCMW Dilbeek
Basisvoorwaarden	Lokale integratie	meer afstemming, efficiënt met Sociaal huis en SH-netwerk	meer beroep doen op reeds bestaande partnerschappen	afsluiting overeenkomsten met lokale partners, tegemoetkomen aan lokale prioriteiten die naar voren kwamen op andere initiatieven	versterking dwarsverbanden en uitbouw bestaande initiatieven (Huis van het Kind, Peuterspeelruimte)	algemene overlegstructuur met stuurgroepen en werkgroepen, complementair met VONK, mét participatie van mensen in armoede (ervaringsdeskundigen), in aansluiting op Vlaamse decreet Integrale Jeugdhulp
	Doelgroep	0-12 jaar, focus op 0-5 jaar	ns	ns	0-12 jaar, focus op 0-5 jaar	0-12 jaar
		OCMW Sint-Niklaas	OCMW Kortrijk	OCMW Grimbergen	OCMW Heusden-Zolder	OCMW WAREGEM
Basisvoorwaarden	Lokale integratie	continueren van de samenwerking scholen-welzijn (schoolorbouwwerk, flankerend onderwijsbeleid van de stad) en uitbreiding naar nog niet betrokken scholen	3 evoluties uitwerken en afstemmen: 1) decreet integrale jeugdhulp, 2) decreet huizen van het kind, 3) gezinsondersteunend werken daar waar ouders en kinderen zijn; dit via integrale aanpak, actiever, efficiënter; dit project moet communicatielijnen tussen de verschillende diensten en organisaties structureel in kaart brengen, en een duurzame samenwerking tussen de Kortrijkse actoren bestendigen.	maximale aansluiting nagestreefd en mogelijk doordat OCMW coördineert,	aansluiting bij reeds bestaand maandelijks "overleg hulpverleners Heusden-Zolder, jongerenteam"; vanuit een bestaande overlegstructuur bijkomende actoren (scholen, kinderopvang, wijkwerking,...) bereiken, tegelijk de bestaande netwerken beter laten afstemmen en een extra aanbod van ondersteuning realiseren voor zowel diensten als gezinnen	lokaal sociaal beleidsplan 2014-2019 streeft ernaar om nog meer en gericht in te zetten op (kinder)armoede op verschillende vlakken; verhogen van samenwerking en afstemming
	Doelgroep	ns	0-12 jaar	0-12 jaar	0-12 jaar	0-12 jaar

Tabel 3. Schematisch overzicht van de lokale integratie en doelgroep in de Vlaamse steden/gemeenten

Figuur 1 geeft schematisch weer met welke partners de deelnemende Vlaamse steden en gemeenten wensen samen te werken.

Figuur 1. Overzicht van de veel voorkomende partners in de Vlaamse steden en gemeenten

Conclusie: Net zoals bij de grootsteden blijkt uit deze beschrijving dat er al heel wat plaatselijke initiatieven bestaan (VONK, Sociaal Huis, Huis van het Kind, decreet Integrale Jeugdhulp, flankerend onderwijsbeleid, schoolopbouw-werking, plaatselijke overlegstructuren)⁷. De meeste overlegplatformen geven aan dat zij de lokale integratie voornamelijk trachten te bewerkstelligen door hier specifiek aansluiting mee te gaan zoeken, de bestaande samenwerking te continueren of uit te breiden.

De meerderheid richt zich op de gevraagde doelgroep (kinderen 0-12 jaar), en twee overlegplatformen zullen expliciet aandacht besteden aan de allerjongste kinderen (0-5 jaar). Daarnaast besteden twee overlegplatformen bijzondere aandacht aan: alle leden van het gezin, kinderen in het kleuter- en basisonderwijs, 0- tot 3-jarige kinderen, gezinnen in aandachtsbuurten, kinderen schoolgaand in concentratiescholen (Kortrijk) en focus op bepaalde deelgemeenten omwille van een specifiek hoge graad van kinderarmoede (deelgemeente Berkenbos in Heusden-Zolder). Indien er bepaalde subgroepen bestaan, kan het bij het oprichten van een overlegplatform dus zinvol zijn om hiermee expliciet rekening te houden.

Alle overlegplatformen geven aan te willen samenwerken met partners in de kinderopvang of opvoedingsondersteuning alsook met scholen en vormen van onderwijsoverleg. Dit lijken geschikte partners om reeds op zeer jonge leeftijd te kunnen ingrijpen. Opvallend is dat slechts een minderheid zal inspelen op lokale buurtwerkingen of initiatieven. Hierbij kan wederom opgemerkt worden dat dit soms samenhangt met lokale aandachtsgroepen, zoals vb. de Turkse Unie in Beringen. Wel geeft een meerderheid aan een samenwerking na te streven met armoedeverenigingen. Daarnaast zien we ook samenwerking met “andere” partners zoals

⁷ VONK: Vrijblijvend OndersteuningsNetwerk voor Ouders

politiediensten (Beveren, Kortrijk), huisartsen (Kortrijk, Heusden-Zolder), de afdeling materniteit (Heusden-Zolder) en de Thomas More hogeschool (Lier).

1.2.3 **Organisatie**

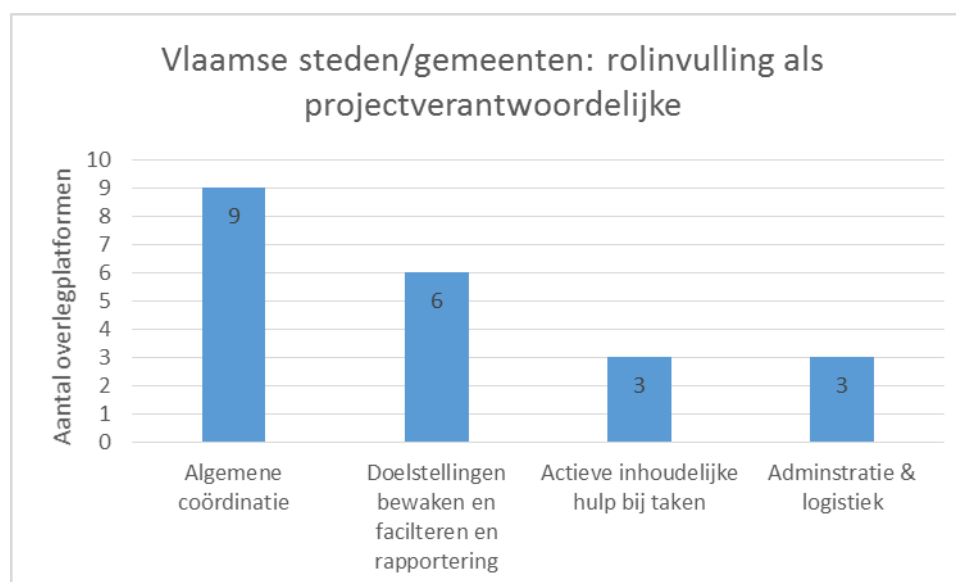
Tabel 4 en Figuur 2 geven meer inzicht in het al dan niet aanwerven/vrijstellen van een personeelslid, de inschakeling van een ervaringsdeskundige, de organisatiestructuur en de frequentie van het overleg. Ook wordt een overzicht gegeven van hoe men de rol als projectverantwoordelijke invult, voor meer details verwijzen we naar Appendix B.

		OCMW SH-Mechelen	OCMW Beveren	OCMW Beringen	OCMW Lier	OCMW Dilbeek	OCMW Sint-Niklaas	OCMW Kortrijk	OCMW Grimbergen	OCMW Heusden-Zolder	OCMW Waregem
Organisatie	Aanwerving/vrijstelling van een personeelslid (voltijds of deeltijds)	✓	✓	ns	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	Inschakeling van een ervaringsdeskundige		✓			✓	✓		✓	✓	
Overleg	Frequentie overleg	ns*	ns	ns	2-maandelijks	> 5x/jaar	ad hoc	6-wekelijks	ns	> 5x/jaar	maandelijks

*ns = niet gespecificeerd

Tabel 4. Schematisch overzicht van de organisatie van het overlegplatform in de Vlaamse steden/gemeenten

Figuur 2. Overzicht van hoe OCMW's/vzw's in Vlaamse steden/gemeenten hun rol als projectverantwoordelijke invullen

Conclusie: Wat betreft de organisatie zien we dat de overgrote meerderheid een nieuwe medewerker voorziet. De helft zal ook met een ervaringsdeskundige samenwerken.

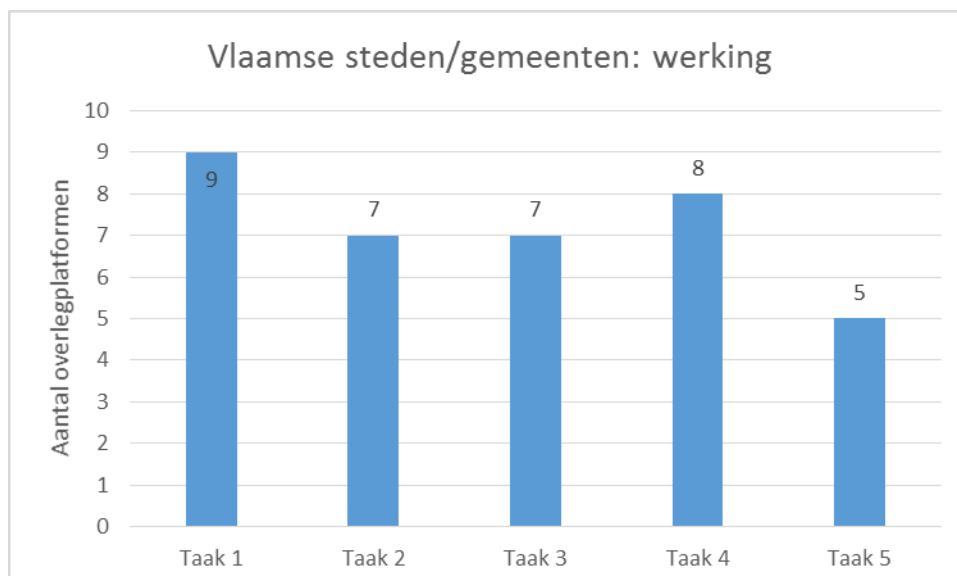
Verder werkt de meerderheid van de platformen enkel met een projectcoördinator, terwijl slechts twee platformen zich organiseren in een stuurcomité met werkgroepen. Het gaat hier om de tweede en vijfde grootste stad/gemeente. Mogelijk is dit (net zoals bij grootstad Gent) een manier om in een iets grotere stad centraal te coördineren en toch rekening te houden met lokale noden. Deze maatregelen lijken een vlotte uitwisseling van informatie en coördinatie ten goede te komen.

Hoewel de samenwerking gestimuleerd kan worden door het organiseren van overleg, beschrijft slechts de helft van de overlegplatformen expliciet de frequentie waarmee ze zullen samenkomen. Mogelijks organiseren de overige platformen ook overleg, maar hebben zij de frequentie nog opengelaten.

De overlegplatformen vullen hun rol als projectverantwoordelijke op verschillende wijze in; sommigen engageren zich voor meerdere verantwoordelijkheden terwijl dit voor anderen beperkter blijft. De meerderheid zet zich weliswaar in voor algemene coördinatie, afstemming en organisatie (i.e., de regierol). Slechts één overlegplatform haalt expliciet aan dat het de bedoeling is dat men zich op zo'n manier wenst op te stellen dat men zich op termijn overbodig maakt. Thans lijkt het uitbouwen van een duurzaam overlegplatform een belangrijk aandachtspunt.

1.2.4 **Werking: voorziene taken/activiteiten**

We beschrijven hier de opvallendste trends met betrekking tot de werking van de steden en gemeenten (zie ook Figuur 3). Voor een meer gedetailleerde inhoudelijke invulling van de taken verwijzen we naar Appendix C.

Figuur 3. Overzicht van welke taken beschreven worden door de Vlaamse steden/gemeenten

Conclusie: Niet alle overlegplatformen vullen elke taak concreet in, maar bovenstaande grafiek toont dat taak 1-4 toch door de meerderheid van overlegplatformen wordt voorzien. Inhoudelijk

gaat het met betrekking tot **taak 1** (informatie-uitwisseling en signalisatie) enerzijds om acties die te maken hebben met het proactief melden en opvolgen van kinderarmoede, zoals de oprichting van een meldpunt. Idealiter wordt dit ook expliciet gekoppeld aan een doorverwijsfunctie. Daarnaast voorzien sommige platformen ook richtlijnen over vervolgacties eens kinderarmoede gesignaleerd wordt, alsook de opmaak van een methodiek rond het omgaan met kinderarmoede. Anderzijds zien we acties die vooral de uitwisseling van informatie moeten vergemakkelijken, zoals de oprichting van een privacy-protocol of werkkadermethodiek. Ook voorzien de overlegplatformen in de bespreking van algemene tendensen en trends, en in de bespreking van individuele gevallen. Tot slot zien we tevens dat casebesprekingen tussen medewerkers onderling georganiseerd worden. Deze maatregelen lijken manieren om vlot informatie te kunnen delen en zodoende bij te dragen aan de proactieve detectie en het voorkomen van kinderarmoede.

Met betrekking tot **taak 2** (sensibilisering en informatieverspreiding naar zorgverstrekkers) zien we dat de meerderheid een vorming voor haar professionele zorgverstrekkers voorziet, eventueel gegeven door een ervaringsdeskundige. Een minderheid zorgt ook dat een methodiek wordt uitgewerkt die zorgverstrekkers kan helpen in het detecteren, signaleren – i.c., opmaak van een signalenbundel of checklist met typische signalen voor kinderen in armoede) alsook en/of begeleiden van gezinnen in armoede (i.c., uitwerken van specifieke tools of opmaak van een sociale kaart (wie biedt wat aan), uitschrijven van “kinderrechtenplan”. Daarnaast geeft een minderheid aan dat ze professionelen zullen sensibiliseren (vb. via scholen en kinderopvanginitiatieven, via reeds bestaande acties) en informeren (via rondsturen van een (elektronische) nieuwsbrief, informatiesessies, bredere informatiecampagnes, vb. webpagina met info voor partners en ouders van betreffende stad/gemeente). Dit lijken allen initiatieven die bijdragen tot het sensibiliseren en ondersteunen van lokale partners.

Voor **taak 3** (algemene ondersteuning, sensibilisering en informatieverstrekking aan de doelgroep) wordt veelal gefocust op drempeldetectie en analyse om na te gaan waarom men de weg naar hulpverlening niet kan vinden. Daarnaast wenst men te werken aan het beter bekend maken van en de drempel verlagen tot het hulpverleningsaanbod (vb. via alle beschikbare communicatiemiddelen, door inzetten van een projectmedewerker die als soort brug- of vertrouwensfiguur optreedt). Voor sensibilisering denkt men aan: acties op scholen (lesmappen, theaterproductie,...) en informatiecampagnes, zowel naar ouders, maar ook naar de bredere samenleving via allerlei acties of campagnes. Men organiseert tot slot ook ontmoetingsmomenten voor ouders en kinderen (eventueel met inzetten van ervaringsdeskundigen, vb. via de welzijnsschakel (W)armkracht vzw). Ook dit lijken praktijken die mogelijks helpen om de doelgroep optimaal te bereiken en kunnen aldus bijdragen aan de proactieve detectie en het voorkomen van kinderarmoede.

Taak 4 (concrete ondersteuning en acute noodverlichting bij kinderen en ouders) wordt door een meerderheid van de overlegplatformen wel aangegeven, maar op basis van de huidige informatie is een concretere beschrijving niet voor iedereen mogelijk. Concrete noodverlichting wordt door sommigen omschreven als financiële tussenkomsten (Grimbergen) of begeleiding en niet-financiële vormen van ondersteuning (vb. participatiepas- en premie voor vrijetijdsactiviteiten (Dilbeek), schoolparticipatiefonds en kansenaswerking binnen scholen (Sint-Niklaas), bevordering van kleuterparticipatie (Grimbergen), leesbevorderingsprojecten (Waregem)).

Wat betreft **taak 5** (een duurzaam beleid uitbouwen), valt het op dat slechts de helft van de overlegplatformen dit expliciet beschrijft. Men beschrijft vooral het nastreven van structurele verankering/armoedebestrijding en zelfsturing (vb. met betrekking tot afstemming, intervisie,

casusbespreking en kennisdeling). Dit kan gebeuren via het formuleren van beleidsvoorstellen, via meer rapportering aan lokaal bestuur, en via zelf-evaluerende activiteiten (vb. men registreert het aantal bereikte leerkrachten, het aantal doorverwijzingen en opgestarte begeleidingen). In het algemeen zijn de concrete activiteiten om tot de nagestreefde structurele verankering te komen nog eerder beperkt.

Algemeen kan gesteld worden dat de verschillende overlegplatformen elk hun eigen nadruk leggen afhankelijk van de lokale noden en context. Binnen deze lokale context zien we wel dat de overlegplatformen vooral de nadruk leggen op: empowerment, drempelverlaging, integraal en aanklappend werken, het opbouwen van vertrouwen (vb. Heusden-Zolder beschrijft dit als “een integrale benadering van cliënten met onder andere aandacht voor financiële aspecten, huisvestingssituatie, opleiding, tewerkstelling, socio-culturele participatie, relaties, opvoeding en dit via nauwe samenwerking met verschillende partners”), een lerend platform (vb. Beringen) en de creatie van een breder engagement in de samenleving (vb. Lier).

1.3 Vlaams Gewest – kleine gemeenten (n= 20)

1.3.1 Lokale noden en behoeften

De twintig deelnemende Vlaamse kleine gemeenten zijn: Bredene, Kinrooi, Wichelen, Geetbets, Grobbendonk, Ronse (vzw Kind en Preventie), Maaseik, Lochristi, Herent, Koksijde, Tielt, Merelbeke, Kortenaeken, Lummen, Hoogstraten, Boom, Blankenberge, Sint-Katelijne-Waver, Wemmel, Herzele. De lokale noden en behoeften sluiten nauw aan met hoe men de lokale integratie ziet verlopen in de eigen gemeente (zie ook sectie 1.3.2 Basisvoorwaarden). We zien hierbij volgende zaken terugkomen:

- Streven naar volwaardig jeugdwelzijnsoverleg waarin de problematiek en remedie vanuit diverse invalshoeken of multidimensionaal kan worden benaderd met een gedeelde visie, kennis en inzicht in armoede en een gedeelde methodiek, structureel uitbouwen van samenwerking, meer afstemming, meer onderlinge doorverwijzing, eventueel een ruimte coördinatie, structureel en/of meer intensief overleg voor expertise en kennisuitwisseling
- Samenwerking met belangrijke partners (met kennis en expertise) zoals scholen en kinderopvanginitiatieven, uitbreiding van bestaande initiatieven (i.e. “verlengstuk en eindresultaat van het bestaande Lokaal Overleg OpvoedingsOndersteuning”, uitbreiden naar andere partners)
- Kunnen bereiken van (alle) gezinnen/kinderen (vb. betere bekendmaking bestaande middelen, laagdrempelige manier van opvang/hulpverlening voorzien, vlottere doorverwijzing, meer sensibilisering, meer huisbezoeken, meer integrale begeleiding)
- Een breder beleid, meer zichtbaarheid voor de beleidsmakers
- Nood aan meer inzetten op preventieve/proactieve acties, fundamentele oplossing kunnen bieden
- Detectie en signalisatie van gemeentelijke probleemsituaties
- Nood aan concrete initiatieven (vb. financiële ondersteuning voor Sinterklaasfeest, meer huisbezoeken, integrale begeleiding, OCMW als centraal aanspreekpunt, aandacht voor het kunnen studeren in optimale omstandigheden, stimulering van naar school gaan en bekendmaking relevante projecten, zinvolle invulling vrije tijd van de kinderen uit kansarme gezinnen)

1.3.2 **Basisvoorwaarden**

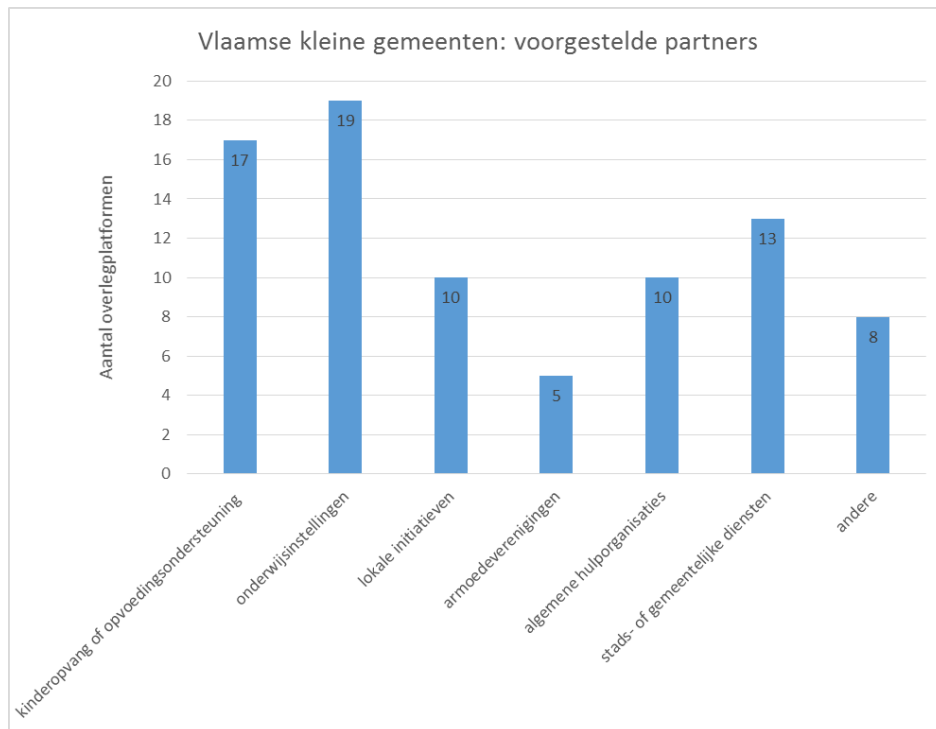
Tabel 5 en Figuur 4 geven een overzicht van hoe men de lokale integratie ziet, op welke doelgroep men zich richt, en met welke partners men wenst samen te werken.

		OCMW Bredene	OCMW Kinrooi	OCMW Wichelen	OCMW Geetbets	OCMW Grobbendonk
Basisvoorwaarden	Lokale integratie	meer geïntegreerde en volledige aanpak	verlengstuk worden van bestaande Lokaal Overleg Opvoedings Ondersteuning (L.O.O.O.) en uitbreiding van het overleg met andere partners	meer structureel overleg, minder missing links, meer verschillende gezinnen, éénduidiger missie, expertise en methode. Platform als overkoepelend orgaan	meer zichtbaar maken voor beleid en tot meer structurele aanbevelingen te komen	verder uitbouwen van structurele samenwerking met alle lokale partners, sterker maken van reeds bestaande vrijwilligerswerking
	Doelgroep	0-12 jaar, focus op 0-5 jaar	ns*	0-12 jaar, focus op 0-5 jaar	ns	0-12 jaar, focus op 0-5 jaar
		vzw Kind en Preventie (Ronse)	OCMW Maaseik	OCMW Lochristi	OCMW Herent	OCMW Koksijde
Basisvoorwaarden	Lokale integratie	meer sectoroverschrijdend werken, een stevige brug slaan naar andere sectoren zoals welzijn, vrijetijd, gezondheid, etc.	uitbouwen van preventieve opvoedingsondersteuning (L.O.O.O.) dit binnen kader van samenwerking OCMW en Huis van het Kind	uitbreiden van POP (preventie-overlegplatform, eerst vnl. gericht op drugspreventie) naar kinderarmoede en opvoeding	Lokaal Overleg KinderOpvang (LOKO) verder uitbouwen, betrekken van nieuwe partners (gemeentelijk overlegplatform onderwijs, KWB, social dienst OCMW zelf, reeds bestaande zgn. groepswerking)	structurele verankering van reeds bestaande samenwerkingen, uitbouwen van privacy beleid rond informatieuitwisseling, mee opnemen van Lokaal Overlegplatform Onderwijs (LOP)
	Doelgroep	0-12 jaar, focus op 0-5 jaar	0-12 jaar	0-12 jaar	ns	0-12 jaar, focus op 0-5 jaar
		OCMW Tielt	OCMW Merelbeke	OCMW Kortenaen	OCMW Lummen	OCMW Hoogstraten
Basisvoorwaarden	Lokale integratie	dynamiek van samenwerking creëren via coördinatie en aanspreekpunt-rol door OCMW, uitbouwen link onderwijs-welzijn	overleg en afstemming, eerder actiegericht platform waarbij andere partners aangesproken worden (dan degenen die al meerdere keren zetelen in (decretaal verplichte) lokaal overlegplatformen of adviesraden, zie ook Huis van het Kind)	beter bekend maken van reeds bestaande hulpverleningsmogelijkheden	aansluiting met Vlaamse doelstelling van bestrijding kinderarmoede. Verder stimuleren van kennisoverdracht en detecteren van gemeenschappelijke noden en behoeften	meer systematische betrokkenheid van scholen en kinderopvangcentra, meer afgebakende acties, ruimere coördinatie,
	Doelgroep	0-12 jaar, focus op 0-5 jaar	0-12 jaar	ns	0-12 jaar, focus op 0-5 jaar	ns
		OCMW Boom	OCMW Blankenberge	OCMW Sint-Katelijne-Waver	OCMW Wommel	OCMW Herzele
Basisvoorwaarden	Lokale integratie	uitbreiding van projecten voor kinderen 0-3 jaar (Boempetal!, kleuterparticipatie) naar kinderen 0-12 jaar; inspelen op bestaande netwerken met school als toegangspoort	afstemming van reeds bestaande aanbod, enerzijds met vertrouwde partners, en met kleuteronderwijs, speelpleinwerking en buitenschoolse opvang, anderzijds met expertise van buitenaf (armen zelf, Wieders en CAW-Project Prometheus) wegens te weinig lokale kennis	partners zullen pas voor het eerst samengebracht worden; wel naadloze aansluiting bij de doelen van de gemeente, i.c. vroegdetectie kinderarmoede	inclusief beleid kunnen voeren samen met de gemeente, de scholen, de jeugdverenigingen en de intermediairs; aansluiting bij reeds bestaande initiatieven	meerjarenplan 2014-2015 van het OCMW staat de bestrijding van kinderarmoede reeds centraal, het huidige project kan daarop inspelen
	Doelgroep	0-12 jaar	focus op 0-5 jaar	0-12 jaar, focus op 0-5 jaar	0-12 jaar	0-12 jaar

*ns = niet gespecificeerd

Tabel 5. Schematisch overzicht van de lokale integratie en doelgroep in de Vlaamse kleine gemeenten

Figuur 4. Overzicht van de veel voorkomende partners in de Vlaamse kleine gemeenten

Conclusie: Net zoals bij de Vlaamse steden en gemeenten lijken er al heel wat initiatieven te bestaan op lokaal niveau, maar deze zijn eerder versnipperd. Alle platformen streven dan ook een verdere lokale integratie na, die ze vooral beschrijven als: een meer inclusieve aanpak, eventueel gekenmerkt door een éénduidige missie, visie, en gedreven door expertise, kennis en een methodiek; een sector overschrijdende en multidisciplinaire benadering en werking; een uitbreiding of versterking van bestaande initiatieven en samenwerkingspartners (vb. meer betrokkenheid van scholen en kinderopvanginitiatieven).

Vijftien van de twintig gemeenten geven aan dat ze zich op de gevraagde doelgroep richten, acht platformen geven expliciet aan dat ze tevens bijzondere aandacht besteden aan de allerjongsten (0-5 jaar) van de doelgroep. Net zoals bij de steden en gemeenten komt het de aansluiting met het lokale beleid mogelijks nog meer ten goede door ook aandacht te hebben voor bepaalde lokale subgroepen zoals: alleenstaanden, tweeverdieners met financiële tegenslag, gezinnen met ouders met psychische/opvoedingsproblemen (Kinrooi), baby's en peuters (Grobendonk). Ook wordt de omgeving van kinderen regelmatig tot de doelgroep gerekend (vb. ouders, intermediaire partners, leerkrachten).

De samenwerkingspartners die men benoemt zijn over het algemeen gelijkaardig aan wat beschreven werd door de steden en gemeenten. Opnieuw valt op dat een meerderheid zal samenwerken met kinderopvanginitiatieven, scholen en vormen van onderwijsoverleg. Dit komt mogelijks de proactieve detectie en het voorkomen van kinderarmoede ten goede. De helft zal ook samenwerken met lokale initiatieven en algemene hulpverleningsorganisaties en dertien overlegplatformen zullen ook gemeentelijke diensten inschakelen. Dit suggereert een goede lokale integratie en samenwerking. In de projectoproep werd echter ook aangegeven dat armoedeverenigingen en buurtwerkingen belangrijke actoren zijn aangezien zij meestal goed op

de hoogte zijn van de lokale – al dan niet wijk-gerelateerde – situatie. Zij kennen de gezinnen met problematieken en doen aan directe hulpverlening, waarbij ze ook een bemiddelende rol spelen tussen deze gezinnen en de officiële instanties. Zij beschikken dus over heel wat expertise over specifieke probleemsituaties en hoe ermee om te springen, die gedeeld kan worden met de andere partners in het overlegplatform. Toch zien we dat slechts een minderheid van de overlegplatformen een beroep doet op armoedeverenigingen en de helft op lokale initiatieven en buurtwerkingen. Deze trend lijkt – doch in iets mindere mate – tevens aanwezig te zijn bij de Vlaamse steden en gemeenten. De genoemde “andere” samenwerkingspartners zijn: huisartsen (vb. Bredene), thuisverpleging (vb. thuiscompagnie⁸ Lummen), Vincentiusbeweging (vb. Maaseik), tandartsen en kinesisten (Herent), bouwmaatschappij (Tielt).

1.3.3 **Organisatie**

Tabel 6 en Figuur 5 geven meer inzicht in de betrokken sleutelactoren, de organisatiestructuur, de frequentie van het overleg en de invulling van de rol als projectverantwoordelijke (voor details verwijzen we naar Appendix B).

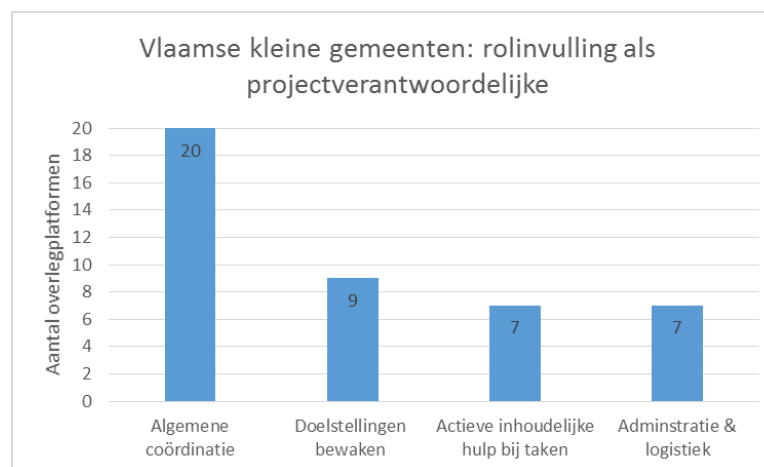
⁸ Workshop 2: Verhogen van de levenskwaliteit voor gezinnen in armoede met kinderen (2015). Thuiscompagnie, studiedag VVSG op 9 februari 2015.

		OCMW Bredene	OCMW Kinrooi	OCMW Wichelen	OCMW Geetbets	OCMW Grobbendonk	vzw Kind en Preventie (Ronse)	OCMW Maaseik	OCMW Lochristi	OCMW Herent	OCMW Koksijde
Organisatie	Aanwerving/vrijstelling van een personeelslid (voltijds of deeltijds)	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	Inschakeling van een ervaringsdeskundige										✓
Overleg	Frequentie overleg	ns*	< 5x/jaar	ns	ns	< 5x/jaar	> 5x/jaar	te bepalen in 1ste overleg	3-maandelijks	ns	ns
		OCMW Tielt	OCMW Merelbeke	OCMW Kortenaeken	OCMW Lummen	OCMW Hoogstraten	OCMW Boom	OCMW Blankenberge	OCMW Sint-Katelijne-Waver	OCMW Wemmel	OCMW Herzele
Organisatie	Aanwerving/vrijstelling van een personeelslid (voltijds of deeltijds)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	Inschakeling van een ervaringsdeskundige	✓	✓			✓		✓	✓	✓	
Overleg	Frequentie overleg	ns	(1 dag per samenwerking met team)	< 5x/jaar	ns	> 5x/jaar	2-maandelijks	ns	> 5x/jaar	< 5x/jaar	ns

*ns = niet gespecificeerd

Tabel 6. Schematisch overzicht van de organisatie van het overlegplatform in de Vlaamse kleine gemeenten

Figuur 5. Overzicht van hoe OCMW's/vzw's in Vlaamse kleine gemeenten hun rol als projectverantwoordelijke invullen

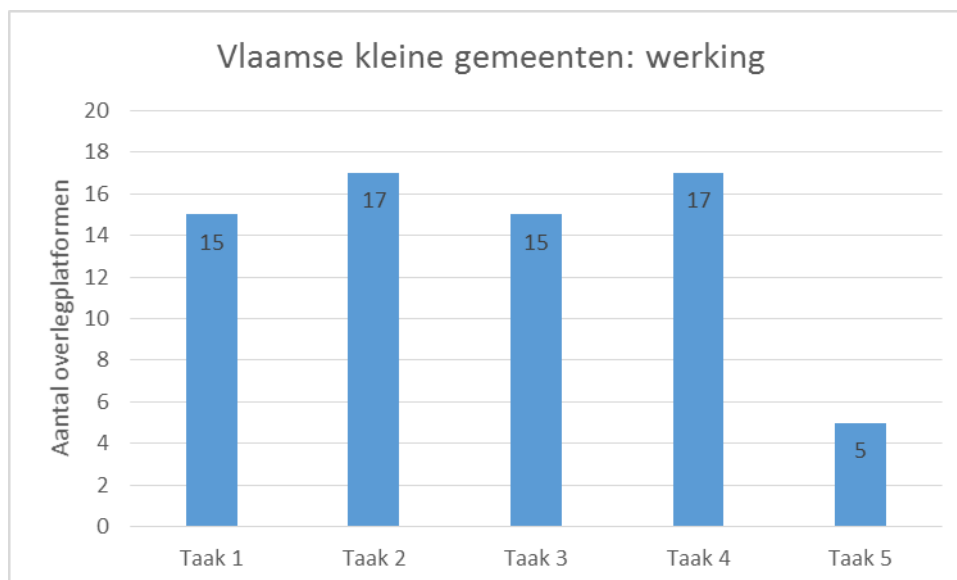
Conclusie: Op één na zullen alle platformen een nieuwe kracht aanwerven of vrijstellen. Een minderheid voorziet de inschakeling van een ervaringsdeskundige, vb. bij het opstellen van een draaiboek voor vroegdetectie en het signaleren van risicosituaties. Verder lijken alle overlegplatformen te werken met een projectcoördinator die eventueel ondersteund wordt door het OCMW.

De frequentie voor het overleg verschilt sterk en voor negen platformen werd geen duidelijke frequentie meegedeeld. Mogelijks organiseren zij wel overleg, maar hebben zij de frequentie nog niet gespecificeerd.

Opnieuw geeft de meerderheid van overlegplatformen aan dat zij zich als projectverantwoordelijke zullen inzetten voor de algemene coördinatie. Dit is in lijn met de regelmatig beschreven nood aan meer integratie en afstemming. Negen overlegplatformen zullen instaan voor het bewaken van de doelstellingen en zeven bieden inhoudelijke ondersteuning aan het project. Zeven overlegplatformen zullen mee voorzien in de administratieve taken, al dan niet inclusief de financiële of budgettaire verantwoordelijkheid (vb. voorzien van vergaderlocatie, administratieve ruimte voor coördinator, opvolging van inhoud en financiën, secretariaat opmaak agenda, input verzamelen vanuit doelgroep, organiseren vergaderingen, notulenbeheer opmaak verslagen en uitnodigingen). Vooral deze laatste rolinvulling kan een potentieel belangrijk onderdeel zijn om het overlegplatform vlot te laten functioneren.

1.3.4 **Werking: voorziene taken/activiteiten**

Voor de inhoudelijke invulling van de taken verwijzen we naar Appendix C. We bespreken hier vooral enkele trends.

Figuur 6. Overzicht van welke taken beschreven worden door de Vlaamse kleine gemeenten

Conclusie: Net zoals bij de steden en gemeenten zien we in Figuur 6 vooral een groot engagement voor taak 1-4. Ook zien we ongeveer dezelfde activiteiten terugkomen. Voor **taak 1** zien we activiteiten rond melding, doorverwijzing en informatie-uitwisseling. Dit kan sterk bijdragen tot de vlotte uitwisseling van informatie en ondersteunt aldus de proactieve detectie en voorkoming van kinderarmoede.

Voor **taak 2** worden tot vier soorten activiteiten beschreven die kunnen bijdragen tot een goede sensibilisering van professionele zorgverstrekkers: 1) de verspreiding van informatie 2) het opstellen van richtlijnen rond het herkennen van en omgaan met kinderarmoede 3) de vorming voor zorgverstrekkers (vb. door TAO Armoede, eventueel bestaande vorming uitbreiden, toelichting over bestaande hulpverleningsaanbod; vorming over signaalgedrag van kinderen, eventueel met oefenmomenten door rollenspellen, vorming over beroepsgeheim) 4) nieuw is de aanwezigheid van een maatschappelijk werker op het oudercontact of andere events (kan ook gaan om de aanwezigheid van een projectcoördinator op scholen ter ondersteuning van leerkrachten). Dit kan bijvoorbeeld gepast zijn wanneer het niet aangewezen is dat de leerkracht of zorgverstrekker in kwestie het thema kinderarmoede aankaart.

In het kader van **taak 3** (algemene ondersteuning, sensibilisering en informatieverstrekking aan de doelgroep) worden ongeveer zeven verschillende acties beschreven. We zien vooral algemene acties ter verspreiding van informatie naar ouders en kinderen. Acties die moeten helpen om de weg naar hulpverlening makkelijker te vinden: vorming voor ouders (informatieverstrekking aan gezinnen die een kind verwachten), de inrichting van huisbezoeken, het detecteren en analyseren van wat de drempel vormt tot het vinden van en toenadering zoeken tot hulpverlening, het beter bekend maken van het hulpverleningsaanbod en de drempel hiertoe verlagen (vb. via inschakeling van ervaringsdeskundige), de organisatie van ontmoetingsmomenten voor ouders en kinderen (inzicht verwerven in hoe maatschappelijke structuren ongelijkheid in stand houden). Aldus kunnen dit soort maatregelen mogelijk significant bijdragen tot het proactief voorkomen van kinderarmoede. Voor vijf platformen lijkt deze taak niet expliciet te worden voorzien in de aanvraag. Het is op basis van de huidige gegevens niet duidelijk waarom dat het geval is.

Taak 4 (concrete ondersteuning en noodverlichting) wordt door de platformen op erg verschillende manieren ingevuld (vb. concrete, preventieve acties; curatieve acties; opstellen van een stappenplan zodat de cliënt het heft zelf in handen kan nemen; materiële ondersteuning en deelname aan een gemeenschappelijk plan ter bevordering van sociale cohesie; acties gericht op het stimuleren van arbeidsattitude; ondersteuning van lokale projecten; zelf ouders benaderen indien signalen worden opgepikt, acties ingegeven door specifieke thema's, ...). Daarnaast worden ook meer concrete vormen van ondersteuning beschreven zoals financiële tussenkomsten (vb. tussenkomst in aankoop luiers, steundossier voor tijdelijke financiële verlichting, tussenkomst sportschool, bevordering kleuterparticipatie, acties voor moeders/vaders/ouders, ...). Globaal genomen kunnen we stellen dat er verschillende maatregelen vooropgesteld worden die lokale projecten kunnen ondersteunen en stimuleren en dit zowel op collectief als individueel niveau.

In het kader van **taak 5** (het faciliteren van een duurzaam beleid) zien we dat slechts een minderheid (5) van de platformen een aantal specifieke activiteiten of maatregelen voorziet, waaronder: zelf-evaluatie (ingevuld als kwantitatieve en kwalitatieve evaluaties, beoordeling aan de hand van doelen, en eindevaluatie), nadenken over verbetervoorstellen en preventieve maatregelen, het formuleren van beleidsvoorstellen voor rapportering aan lokaal bestuur, het nastreven van structurele verankering of inbedding, rapportering naar de

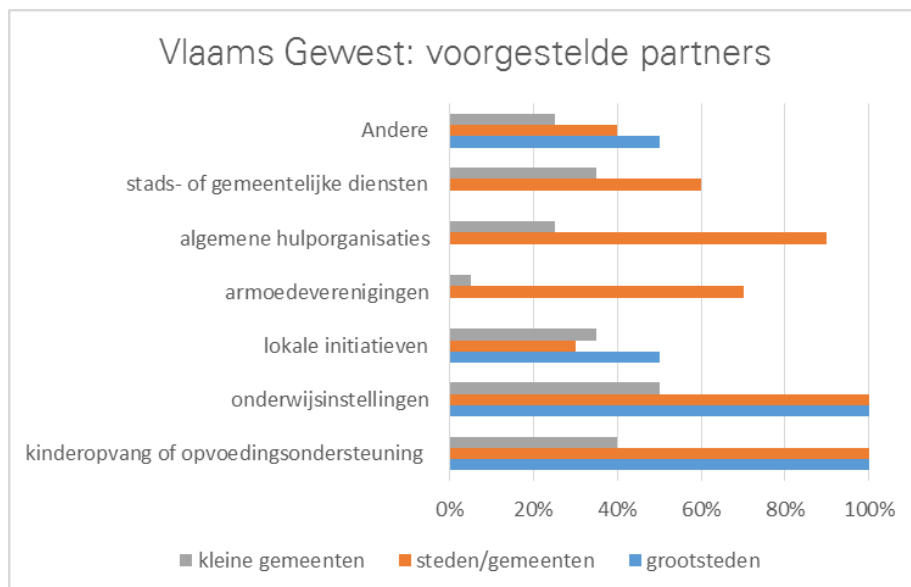
samenwerkingspartners. Dit soort maatregelen lijkt voorlopig te ontbreken bij de overige overlegplatformen.

De platformen van de kleine gemeenten lijken over het algemeen de nadruk te leggen op het vinden van structurele, duurzame oplossingen (vb. Grobbendonk: oplossingsgericht werken door een methodologie met daarin een mind map, de triple P-methode of Positive Parenting Program en een opvoedings-ondersteunende methode), empowerment (vb. Tienen: “nadruk ligt op de aanwezige krachten van de cliënt”). Anderzijds wil men daarnaast de individuele acties nog meer op het individu of het gezin kunnen afstemmen (vb. Maaseik). Dialoog en constante interactie tussen de lokale partners lijkt cruciaal te zijn.

I.4 Vlaams Gewest – tussentijdse conclusies

De lokale noden en behoeften lijken vrij gelijkaardig overheen het Vlaamse Gewest: er bestaat reeds samenwerking maar er is vooral veel meer afstemming nodig. In het bijzonder beschrijven kleine gemeenten tevens de nood aan het kunnen bereiken van alle/nieuwe gezinnen, aan proactieve en preventieve acties, een breder en meer zichtbaar beleid, en concrete initiatieven. De lokale integratie sluit hier dan ook veelal op aan. Wat betreft de doelgroep zien we op zowel stedelijk als gemeentelijk niveau dat men zich, waar relevant, tot specifieke subgroepen richt. Er wordt vooral voorgesteld om samen te werken met partners in kinderopvang en onderwijs. Op stedelijk niveau zien we dat een meerderheid samenwerking voorstelt met armoedeverenigingen en een minderheid met lokale verenigingen/buurtwerkingen, terwijl dit op gemeentelijk niveau omgekeerd is.

Figuur 7 geeft een visuele vergelijking weer tussen de Vlaamse grootsteden, steden/gemeenten en kleine gemeenten op het vlak van samenwerkingspartners.

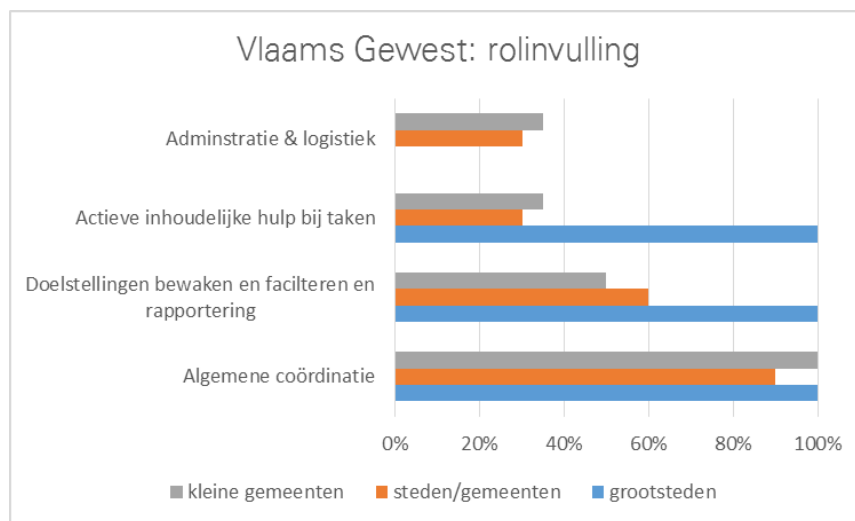
Figuur 7. Overzicht van de veel voorkomende partners in het Vlaams Gewest

Op vlak van organisatie zien we dat er globaal eerder een overkoepelende rol wordt opgenomen. Enkele van de grotere steden zullen werken met werkgroepen, maar het merendeel zal vooral

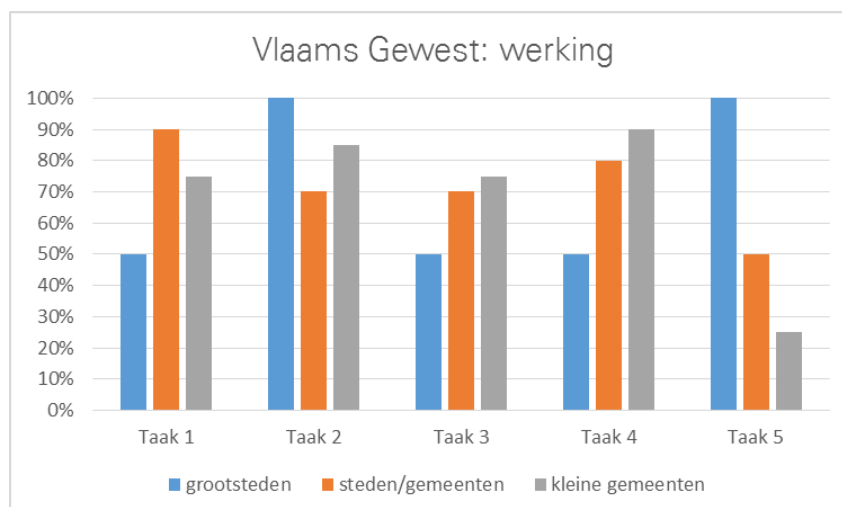
met een centrale projectcoördinator werken. Er wordt in bijna de helft van de overlegplatformen verwezen naar de inschakeling van een ervaringsdeskundige, maar dit lijkt nog niet aanwezig te zijn in de meerderheid van de overlegplatformen.

Onderstaande figuur (Figuur 8) geeft een overzicht van de rolinvulling als projectverantwoordelijke door het OCMW per stad/gemeente. Er kan opgemerkt worden dat alle drie de stedenclusters voornamelijk focussen op algemene coördinatie. De grootsteden besteden tevens bijzondere aandacht aan rapportering, het bewaken en faciliteren van de doelstellingen, en aan actieve inhoudelijke hulp bij taken.

Figuur 8. Overzicht rolinvulling als projectverantwoordelijke Vlaams Gewest

Op vlak van de werking (zie Figuur 9) zien we in het algemeen dat men zich vooral richt op taak 1-4, dat houdt in: informatie-uitwisseling, sensibiliseren en informeren van zorgverstrekkers, algemene ondersteuning van de doelgroep, concrete ondersteuning en acute noodverlichting. In het algemeen wordt er relatief weinig verwezen naar het faciliteren van een duurzaam beleid.

Figuur 9. Overzicht werking Vlaams Gewest

1.4.1 Overlap met Vlaamse subsidie

We merken op dat veertien Vlaamse steden naast de huidige federale subsidie ook in aanmerking komen voor een Vlaamse subsidie voor lokale kinderarmoedebestrijding, zijnde: twee grootsteden (Antwerpen en Gent), acht steden en gemeenten (Beringen, Dilbeek, Grimbergen, Heusden-Zolder, Kortrijk, Lier, Mechelen, Sint-Niklaas) en vier kleine gemeenten (Blankenberge, Boom, Maaseik, Wemmel). Op basis van de huidige info lijkt dit relatief weinig impact te hebben op hoe zij dit verzoenen met de huidige federale subsidie ten behoeve van het overlegplatform. Opvallend is wel dat twee van de steden en gemeenten en één grootstad die een Vlaamse subsidie ontvangen, zullen werken met een stuurgroep/werkgroepen; van de vijf steden die een ervaringsdeskundige inschakelen, ontvangen er vier de Vlaamse subsidie.

1.5 Brussels Hoofdstedelijk Gewest – grootsteden (n = 1)

1.5.1 Lokale noden en behoeften

De enige deelnemende Brusselse grootstad is Brussel. Zij beschrijven vooral de nood aan het verhogen van de kwaliteit van het bestaande aanbod.

1.5.2 Basisvoorwaarden

Brussel streeft naar **lokale integratie** door vooral in te zetten op een betere manier om de meer dan 400 associaties samen te brengen, door meer logistieke ondersteuning en via contacten met lokale beleidsmakers (vb. via de verdeling van rapporten).

Naast de gevraagde **doelgroep**, heeft Brussel bijkomend ook nog aandacht voor de verantwoordelijken voor het kind en voor specifieke groepen op basis van sociale of culturele origine.

Het stelt voor samen te werken met **partners** in kinderopvang of opvoedingsondersteuning, lokale buurtwerkingen/verenigingen/initiatieven, algemene hulpverleningsorganisaties, stadsdiensten en psycho-medische centra.

1.5.3 Organisatie

Brussel voorziet een extra mankracht (voltijds of deeltijds), maar geen ervaringsdeskundige. Men voorziet tweemaandelijks samen te komen.

Als projectverantwoordelijke richt men zich vooral op de algemene afstemming en coördinatie, het bewaken van de doelstellingen en de administratie en logistiek.

1.5.4 Werking: voorziene taken/activiteiten

Brussel beschrijft vooral activiteiten ten behoeve van het sensibiliseren en informeren van zowel zorgverstrekkers (**taak 2**) als de doelgroep zelf (**taak 3**), aangevuld door het bieden van concrete ondersteuning (**taak 4**). Activiteiten in het kader van informatie-uitwisseling en het faciliteren van een duurzaam beleid (**taak 1 en 5**, respectievelijk) worden niet gespecificeerd. Voor de inhoudelijke details verwijzen we naar Appendix C.

1.6 Brussels Hoofdstedelijk Gewest – steden/gemeenten (n = 4)

1.6.1 Lokale noden en behoeften

De deelnemende Brusselse steden en gemeenten zijn Anderlecht, Sint-Jans-Molenbeek, Sint-Gillis en Sint-Lambrechts-Woluwe. De behoeften in deze vier steden en gemeenten zijn vrij gelijkaardig aan wat door de Vlaamse steden beschreven wordt. Men beschrijft vooral een nood aan meer algemene, sociale coördinatie, betere samenwerking en ervaringsuitwisseling tussen actoren, snellere bekendmaking van situaties in kinderarmoede alsook van informatie over bestaande hulp, en een betere doorverwijzing naar hulpverleningsdiensten.

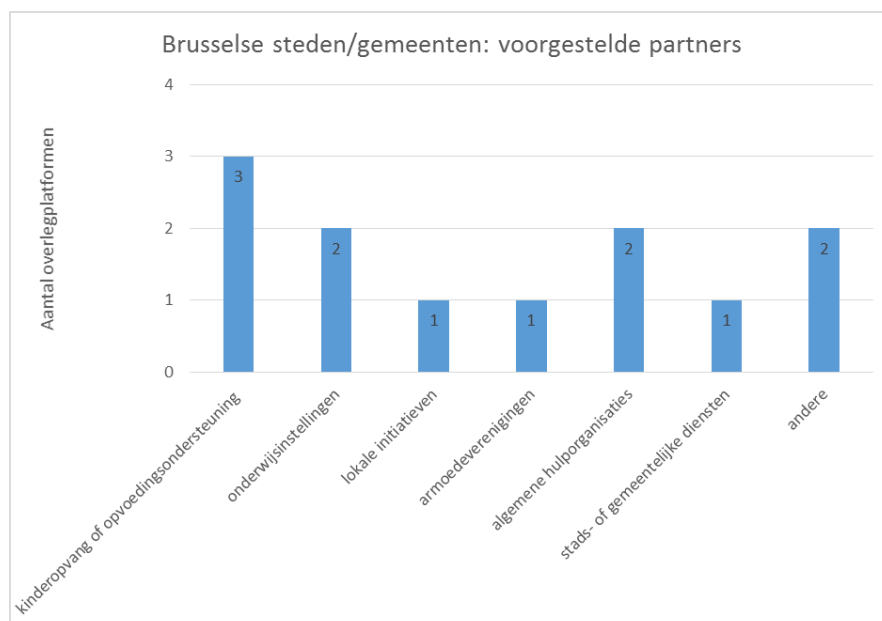
1.6.2 Basisvoorwaarden

Onderstaande schema's (Tabel 7 en Figuur 10) geven meer inzicht in hoe men zich lokaal wil integreren, op welke doelgroep men zich richt, en met welke partners men wil samenwerken.

		OCMW Anderlecht	OCMW Sint-Jans-Molenbeek	OCMW Sint-Gillis	OCMW Sint-Lambrechts-Woluwe
Basisvoorwaarden	Lokale integratie	aansluiting met andere federale subsidie, versterking bestaande structuren, meer uitwisseling van competenties	betere coördinatie en informatie-uitwisseling van het huidig beleid, acties ondernemen om huidig hulpaanbod te vervolledigen, partners in staat maken om steun te verkrijgen van andere organisaties	aansluiting bij verenigingen, coördineren van sociale acties, bevorderen wederzijds begrip verschillende diensten, informatie-uitwisseling, ontwikkeling synergieën	integreren sociale coördinatie, samenwerking met politieke vertegenwoordigers en vertegenwoordigers van verenigingen
	Doelgroep	ns*	0-17 jaar, focus op 6-12 jaar	ns	0-12 jaar

*ns = niet gespecificeerd

Tabel 7. Schematisch overzicht van de lokale integratie en doelgroep in de Brusselse steden/gemeenten

Figuur 10. Overzicht van de veel voorkomende partners in de Brusselse steden/gemeenten

Conclusie: De vier steden en gemeenten lijken allen complementariteit en aansluiting met het huidige beleid na te streven, wat op zich in lijn is met de doelstelling van het project. Thans valt op dat één platform expliciet aansluiting zal zoeken met federale subsidies en blijkt één van de platformen ook samenwerking met de Service de Cohésion Sociale (één van de genoemde lokale initiatieven in de projectoproep) te willen verwezenlijken. Zoals kan gezien worden in bovenstaand schema beschrijven de steden de lokale integratie verder in eerder algemene termen. Hoewel alle steden zich op kinderen zullen richten (voor degenen bij wie het niet expliciet gesteld wordt, wordt vaak in algemene termen naar “kinderen en ouders” verwezen), kan de doelgroep iets breder zijn dan van 0 tot 12 jaar.

Qua samenwerkingspartners zien we dat een meerderheid partners in kinderopvang en onderwijsoverleg/-instellingen inschakelt, samen met onderwijsinstellingen en algemene hulpverleningsorganisatie (vb. service d'Aide en Milieu Ouvert (AMO): le Centre d'Education en Milieu Ouvert (CEMO) Sint-Gillis). De genoemde “andere” partners zijn service de santé mentale (Sint-Gillis), psycho medische centra (Sint-Gillis, Sint-Lambrechts-Woluwe), réseau Bruxelles-Est (Sint-Lambrechts-Woluwe).

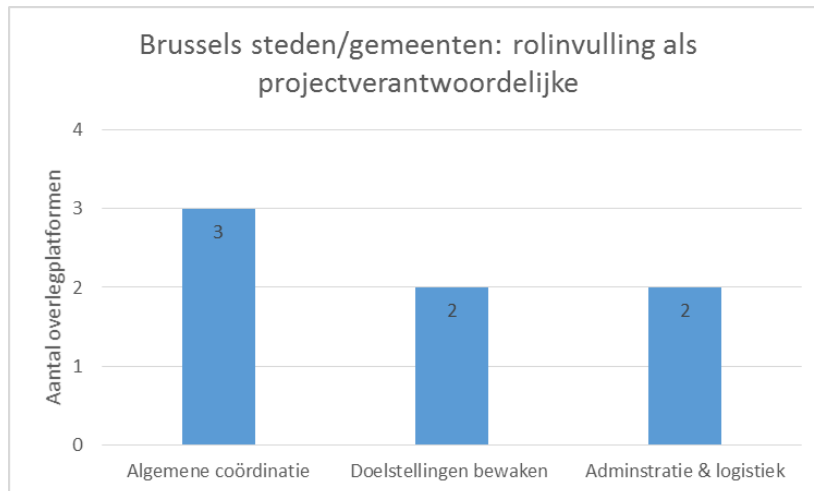
1.6.3 Organisatie

Onderstaand schema (Tabel 8) geeft inzicht in de organisatie, in het bijzonder of men personeel aanwerft/vrijstelt voor de goede werking van het platform, of er een ervaringsdeskundige wordt ingeschakeld, wat de frequentie van het overleg is en hoe men zijn rol als projectverantwoordelijke invult.

		OCMW Anderlecht	OCMW Sint-Jans-Molenbeek	OCMW Sint-Gillis	OCMW Sint-Lambrechts-Woluwe
Organisatie	Aanwerving/vrijstelling van een personeelslid (voltijds of deeltijds)	✓	✓	✓	✓
	Inschakeling van een ervaringsdeskundige				
Overleg	Frequentie overleg	minstens 5x/jaar	ns*	maandelijks of 2-maandelijks	ns

*ns = niet gespecificeerd

Tabel 8. Schematisch overzicht van de organisatie van het overlegplatform in de Brusselse steden/gemeenten

Figuur 11. Overzicht van hoe OCMW's/vzw's in de Brusselse steden/gemeenten hun rol als projectverantwoordelijke invullen

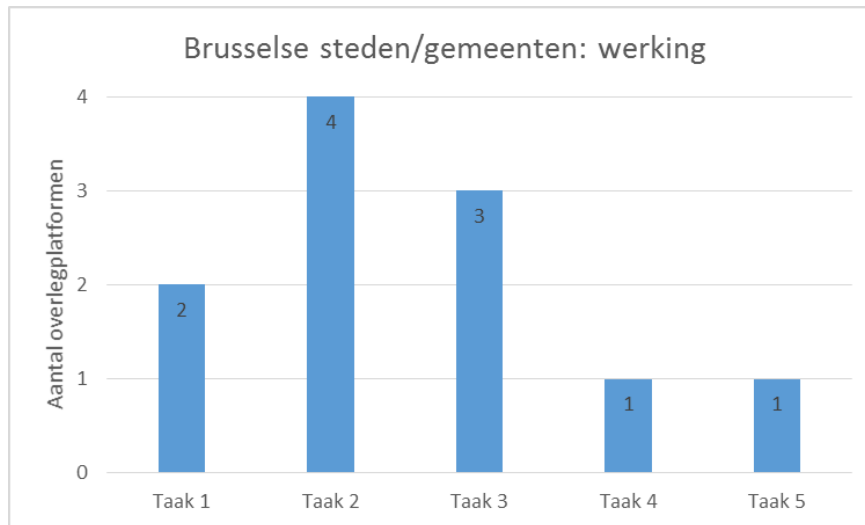
Conclusie: Alle platformen voorzien een nieuwe mankracht, wat belangrijk kan zijn om tijd en middelen te creëren om alle informatie te coördineren. Geen van hen voorziet de inschakeling van een ervaringsdeskundige. Een meerderheid stelt de projectcoördinator centraal, één platform kiest ervoor ook met werkgroepen te werken.

Het organiseren van overleg kan een manier zijn om de samenwerking tussen lokale actoren te blijven stimuleren. Toch specificeert slechts de helft van de platformen de frequentie van het overleg. Mogelijks zijn de andere platformen ook van plan overleg te organiseren maar werd dit niet expliciet gesteld in de aanvraag.

Globaal genomen engageren drie van de vier platformen zich voor algemene coördinatie (zie Figuur 11). De helft van de platformen geeft aan zich te richten op het bewaken van de doelstellingen en op de administratieve taken en ondersteuning. Vooral de administratieve taken kunnen belangrijk zijn om informatie-uitwisseling, doorverwijzing etc. vlot te laten verlopen, wat uiteindelijk ten goede kan komen van proactieve detectie en voorkomen van kinderarmoede. Men lijkt niet te voorzien in actieve inhoudelijke ondersteuning bij bepaalde taken.

1.6.4 **Werking: voorziene taken/activiteiten**

Voor de inhoudelijke details verwijzen we naar Appendix C. We bespreken hier enkele trends.

Figuur 12. Overzicht van welke taken beschreven worden door de Brusselse steden/gemeenten

Conclusie: We zien in Figuur 12 dat twee tot drie platformen acties ondernemen die ten goede kunnen komen van het proactief detecteren en voorkomen van kinderarmoede. Dit blijkt uit een aantal activiteiten in het kader van **taak 1** en **taak 3**. Enerzijds gaat het voornamelijk om een vlottere uitwisseling van informatie (vb. Sint-Gillis, Sint-Lambrechts-Woluwe) en anderzijds gaat het om acties om het hulpverleningsaanbod beter bekend te maken, o.a. via informatiecampagnes, zoals het verspreiden van themabrochures (vb. Sint-Lambrechts-Woluwe) en om het publiek te sensibiliseren en informeren, vb. via vormingen (vb. Anderlecht).

We zien ook dat alle platformen acties ondernemen om de lokale zorgverstrekkers te ondersteunen en te sensibiliseren (zie **taak 2**). Dit verloopt via de opmaak van een handleiding/methodiek rond hoe om te gaan met kinderarmoede (vb. Anderlecht), via vormingen (vb. Sint-Gillis), en via het verspreiden van informatie via stedelijke en gemeentelijke kanalen (vb. Sint-Jans-Molenbeek).

In het kader van **taak 4** (ondersteuning en acute noodverlichting) zien we dat slechts één platform activiteiten voorziet en daarmee tegemoetkomt aan het doel om lokaal zodanig te ondersteunen dat acute hulpverlening op termijn overbodig wordt. Het is onduidelijk waarom dit aspect lijkt te ontbreken in de andere overlegplatformen.

Slechts één platform beschrijft expliciet de duurzame voortzetting van het beleid, i.e. door contacten te leggen met betrokken personen wil men een basis leggen voor langdurige toekomstige relaties (**taak 5**).

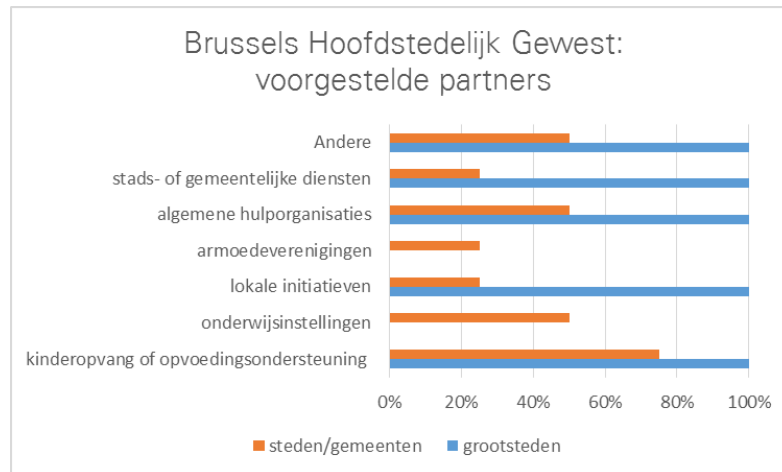
1.7 Brussels Hoofdstedelijk Gewest – tussentijdse conclusies

We zien in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in totaal vijf steden, waarvan één grootstad. De lokale noden en behoeften zijn gelijkaardig aan wat de Vlaamse steden en gemeenten beschreven. Bijzonder is wel de veelheid aan reeds bestaande associaties in Brussel die verdere en betere afstemming vereist. Wat betreft de doelgroep zien we dat men zich tevens richt op de oudere kinderen (tot 18 jaar) en hun omgeving, en op bepaalde subgroepen, relevant voor de regio.

Qua organisatie valt op dat alle platformen een nieuwe kracht voorzien, maar – in contrast met het Vlaams Gewest – wordt er niet verwezen naar de inschakeling van een ervaringsdeskundige.

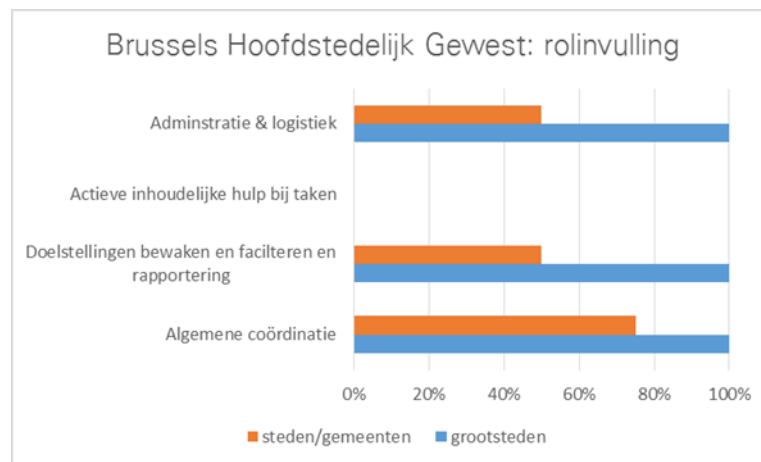

Figuur 13 suggereert dat in vergelijking met het Vlaams Gewest minder samenwerking met onderwijsinstellingen wordt aangegeven. Onderstaande figuur geeft dit visueel weer.

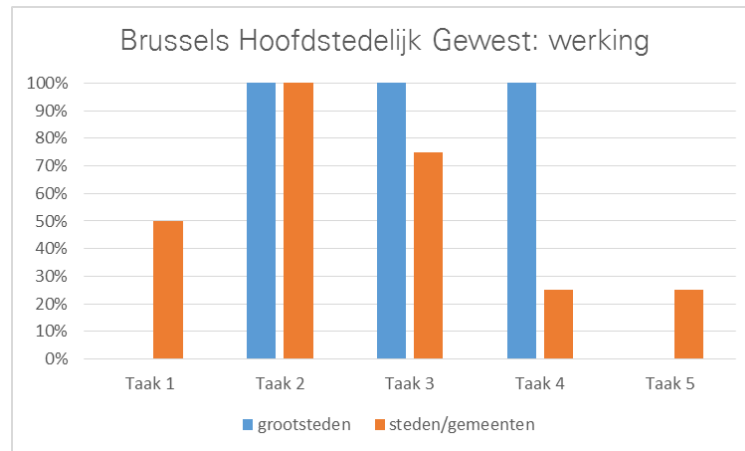
Figuur 13. Overzicht van de veel voorkomende partners in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Figuur 14 suggereert dat men – net zoals in het Vlaams Gewest – vooral de coördinerende rol op zich neemt als projectverantwoordelijke. Geen van de platformen uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest geeft aan actieve inhoudelijke hulp te verlenen bij taken.

Figuur 14. Overzicht rolinvulling als projectverantwoordelijke Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Op vlak van de werking zien we – in contrast met het Vlaams Gewest – de nadruk op taak 2 (sensibiliseren van de zorgverstrekkers), en in mindere mate op de overige taken (zie Figuur 15). Mogelijks suggereert dit een hoge nood aan meer informatie en kennis voor lokale hulpverleners.

Figuur 15. Overzicht werking Brussels Hoofdstedelijk gewest

1.8 Waals Gewest – grootsteden (n = 2)

1.8.1 Lokale noden en behoeften

De twee deelnemende Waalse grootsteden zijn Luik en Charleroi. Luik beschrijft voornamelijk de nood aan meer coördinatie en communicatie (“ontbreken van bruggen tussen bestaande organisaties”). Dit ligt in lijn met de Vlaamse en Brusselse steden en gemeenten. Charleroi benadrukt de behoefte aan betere informatie-uitwisseling, een snellere reactie in noodsituaties, en meer bewustwording van kinderarmoede. Deze lokale noden sluiten tevens aan bij de lokale integratie die in de volgende sectie wordt weergegeven.

1.8.2 Basisvoorwaarden

We bespreken in deze sectie hoe de platformen in de Waalse grootsteden zich lokaal willen integreren, op welke doelgroep men zich richt en met welke partners men voorziet samen te werken.

Conclusie: De platformen in de twee Waalse grootsteden sluiten aan bij het bestaande beleid, door vooral te focussen op het verbeteren van de (kwaliteit van) de communicatie en samenwerking, hetzij door het samenbrengen van de middelen, hetzij door complementair te zijn met andere initiatieven en subsidies. Luik wil zich vooral richten op het verzamelen van beschikbare middelen, en het verbeteren van de communicatieverbindingen tussen partners en het optimaliseren van het gebruik van recht op hulpverlening door het doelpubliek.

Beide platformen richten zich tot de gevraagde doelgroep, Luik breidt dit zelfs uit naar 0 tot 18 jaar.

Eén van de platformen stelt voor om samen te werken met partners in het onderwijs, lokale buurtwerkingen/verenigingen, en specifiek met psycho-medische centra. Beide platformen beschrijven een samenwerking met stadsdiensten.

1.8.3 **Organisatie**

Deze sectie geeft meer inzicht in de organisatie, in het bijzonder of men personeel aanwerft/vrijstelt voor de goede werking van het platform, of er een ervaringsdeskundige wordt ingeschakeld, en of er overleg wordt georganiseerd alsook in hoe men zijn rol als projectverantwoordelijke invult. Voor details verwijzen we graag naar Appendix B.

Conclusie: De twee grootsteden voorzien elk een extra mankracht (voltijds of deeltijds). Opvallend is dat geen van hen aangeeft een ervaringsdeskundige in te zullen schakelen. Er dient ook opgemerkt te worden dat men enkel met een projectcoördinator werkt, en niet met een indeling in stuurcomité en werkgroepen. Dit is in tegenstelling tot sommige andere grote(re) steden.

Slechts één van de twee platformen specificeert een frequentie (i.e. maandelijks), wat regelmatig overleg suggereert.

Als projectverantwoordelijke zien we dat één platform zich toelegt op de vier mogelijke rollen, namelijk, algemene coördinatie, het bewaken van de doelstellingen, het bieden van actieve inhoudelijke hulp, alsook het verzorgen van administratie en logistiek. Het andere platform zal zich vooral toeleggen op algemene coördinatie en actieve inhoudelijke hulp bij taken.

1.8.4 **Werking: voorziene taken/activiteiten**

Voor de inhoudelijke details verwijzen we naar Appendix C. We bespreken hier enkele trends.

Conclusie: In het algemeen omschrijven deze grootsteden de voorziene activiteiten minder concreet vergeleken met de Vlaamse (groot)steden en gemeenten. We zien wel dat ongeveer dezelfde activiteiten terugkomen. Eén platform geeft aan vooral activiteiten te plannen rond taak 1-4, die vooral ten goede zouden kunnen komen van een goede uitwisseling van informatie (zie **taak 1**), het sensibiliseren en informeren van de zorgverstrekkers (zie **taak 2**). Sensibiliseren en informeren gebeurt tevens richting de doelgroep zelf (zie **taak 3**). Men geeft eveneens aan concrete ondersteuning (**taak 4**) te zullen bieden, i.e., het organiseren van specifieke activiteiten voor jonge kinderen. Het andere platform zal zich vooral toeleggen op taak 2, het sensibiliseren en informeren van de zorgverstrekkers.

Tot slot is het onduidelijk hoe men aan een duurzaam beleid zal werken (**taak 5**). Eén platform geeft wel aan een instrument te willen ontwikkelen dat samenwerking op langere termijn kan garanderen, maar verder wordt hier niet expliciet naar gerefereerd.

1.9 **Waals Gewest – steden/gemeenten (n = 2)**

1.9.1 **Lokale noden en behoeften**

De twee deelnemende Waalse steden en gemeenten zijn Bergen (vzw Accesport) en Herstal. Beide steden lijken te verwijzen naar de nood aan meer en duurzaam partnerschap en samenwerking, meer en betere coördinatie, structuur, informatie-uitwisseling en doorverwijzing. Bergen verwijst tevens naar de nood aan collectieve acties ten behoeve van de doelgroep alsook naar het stimuleren van participatie van jongeren in activiteiten. Iets wat in de Vlaamse en Brusselse steden en gemeenten minder aan bod kwam, is de algemene nood aan meer en betere

integratie van kinderen, mogelijks door een complexere demografische samenstelling in deze steden.

1.9.2 **Basisvoorwaarden**

We bespreken in deze sectie hoe de platformen in de Waalse steden en gemeenten zich lokaal willen integreren, op welke doelgroep men zich richt en met welke partners men voorziet samen te werken.

Conclusie: In lijn met de geschetste noden en behoeften, streven de twee steden lokale integratie na via een betere coördinatie en dialoog tussen de partners, vooral diegenen die het dichtst bij kinderen tussen 0 en 12 jaar staan. Concreet zal Herstal ook vakantiestages bij lokale verenigingen organiseren.

Eén van beide platformen geeft expliciet aan zich te richten op de gevraagde doelgroep.

Beide overlegplatformen stellen voor samen te werken met partners in kinderopvang of opvoedingsondersteuning, onderwijsoverleg of –instellingen, en algemene hulpverleningsorganisatie (beide steden verwijzen tevens naar aansluiting bij het Plan de Cohésion Sociale). Eén platform verwijst ook naar de samenwerking met lokale initiatieven en buurtwerkingen, alsook stadsdiensten.

1.9.3 **Organisatie**

Deze sectie geeft meer inzicht in de organisatie, in het bijzonder of men personeel aanwerft/vrijstelt voor de goede werking van het platform, of er een ervaringsdeskundige wordt ingeschakeld, en of er overleg wordt georganiseerd alsook in hoe men zijn rol als projectverantwoordelijke invult. Voor details verwijzen we graag naar Appendix B.

Conclusie: Beide overlegplatformen voorzien de aanwerving of vrijstelling van een (nieuw) personeelslid; er wordt geen samenwerking met een ervaringsdeskundige voorzien. Eén van de platformen voorziet maandelijks samen te komen, wat regelmatig overleg suggereert.

Qua rolinvulling als projectverantwoordelijke stellen beide steden voor (mede) in te staan voor algemene coördinatie en het bieden van actieve inhoudelijke hulp bij taken. Eén platform geeft ook aan in te staan voor administratie en logistiek.

1.9.4 **Werking: voorziene taken/activiteiten**

Voor de inhoudelijke details verwijzen we naar Appendix C. We bespreken hier enkele trends.

Conclusie: Eén platform geeft aan zich in te zetten voor het faciliteren van informatie-uitwisseling (**taak 1**) en het sensibiliseren en informeren van zorgverstrekkers (**taak 2**). Beide platformen geven ook aan activiteiten te zullen organiseren rond het verlenen van concrete steun aan de doelgroep (**taak 4**; vb. activiteiten voor kinderen, financiële tussenkomsten). Er werden nog geen activiteiten gespecificeerd rond algemene ondersteuning van de doelgroep (**taak 3**) noch rond het faciliteren van een duurzaam beleid (**taak 5**).

1.10 Waals Gewest – kleine gemeenten (n = 16)

1.10.1 Lokale noden en behoeften

De 16 deelnemende Waalse kleine gemeenten zijn: Comines-Warneton, Gembloux, Vielsalm, Farcennes, Pepinster, 's-Gravenbrakel, Genappe, Haccourt (vzw Racynes), Kasteelbrakel, Chapelle-lez-Herlaimont, Flémalle (vzw Grandir), Nijvel, Beauraing, Andenne (vzw Actions Culturelles et Sociales d'Andenne, ACSA), Sankt-Vith, Raeren-Eynatten (vzw Jugendtreff Inside). We zien opnieuw min of meer gelijkaardige noden en behoeften als de andere (groot)steden en gemeenten: meer afstemming en coördinatie van de verschillende partners en vooropgestelde acties, betere bereikbaarheid van de doelgroep. Daarnaast beschrijft men ook de nood aan een gemeenschappelijke visie, kennis van bestaande initiatieven en bewustmaking van hulpverleners, meer concrete ondersteuning aan gezinnen en kinderen, betere preventie en detectie van kinderarmoede. In de volgende sectie wordt per gemeente meer gespecificeerd hoe ze deze lokale noden wensen te integreren.

1.10.2 Basisvoorwaarden

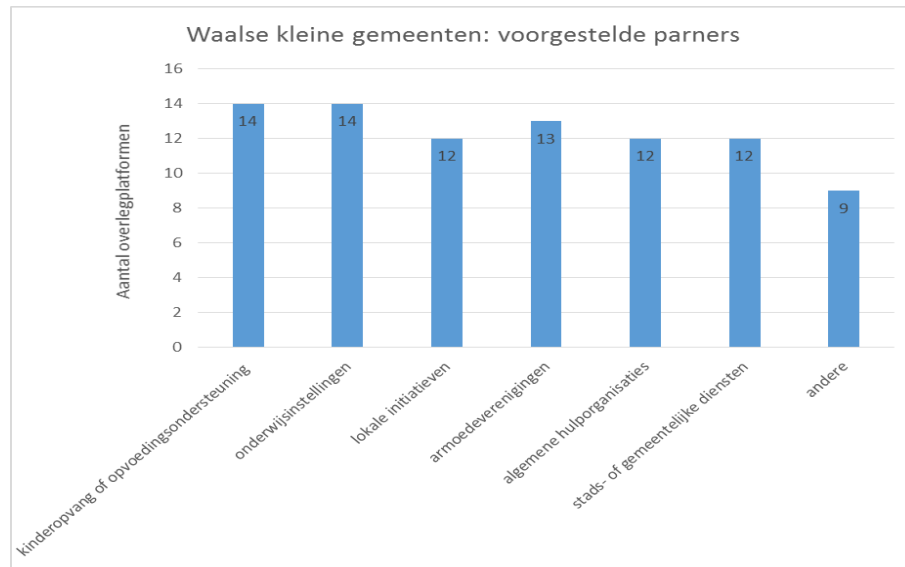
Tabel 9 en Figuur 16 geven inzicht in hoe men zich lokaal wil integreren, op welke doelgroep men zich richt en met welke partners men wil samenwerken.

		vzw Régie des Quartiers de Comines-Warneton	OCMW Gembloux	OCMW Vielsalm	OCMW Farciennes	OCMW Pepinster	OCMW 's-Gravenbrakel	OCMW Genappe	vzw Jugendtreff Inside
Basisvoorwaarden	Lokale integratie	verzamelen van lokale partners, brug met Plan de Cohésion Sociale	uitbouwen van specifieke as kindarmoede, meer specifieke acties voor de verschillende partners, uitnodigen van andere actoren	Vooraf inspelen op lokale behoeften, samenwerking via dialoog tussen alle relevante samenwerkingspartners, en uitbreiden van bestaande initiatieven	men wil vooral breder publiek bereiken, door ook extramurale projecten op te richten en bestaande initiatieven uit te breiden, vb. , "Open Huis" als neutrale ontmoetingsplaats, alles in aansluiting op bestaande dynamiek	in nauwe samenwerking met de wethouder van Jeugd en Plan de Cohésion	een netwerk samenstellen van professionals uit de gemeentelijke politiek die een duidelijk doel hebben om niemand aan zijn lot over te laten. De mogelijkheid geven aan gezinnen met kinderen om meer sereen te leven	samenwerking met lokale partners, mobiliseren van stakeholders, aanvulling op bestaand project "De strijd tegen armoede en sociale uitsluiting"	uitbreiden netwerk
	Doelgroep	0-12 jaar	0-12 jaar, focus op 0-5 jaar	0-12 jaar, focus op 0-5 jaar	0-12 jaar, focus op 0-5 jaar	0-12 jaar	ns*	0-12 jaar, focus op 0-5 jaar	0-12 jaar, focus op 0-5 jaar
								vzw Actions Culturelles et Sociales d'Andenne (A.C.S.A.)	
Basisvoorwaarden	Lokale integratie	partners zullen elkaar leren kennen dankzij dit project, nauw samenwerken met lokale overheden, non-profit organisaties om ervaring te delen, dynamiek geven aan sociaal beleid	toewijzen van maatschappelijk werker die reeds 10 jaar ervaring heeft in het maatschappelijk werk in Braine-Le-Château. Nauw samenwerken met andere lokale partners	bewust maken lokale partners zodat ze sneller kunnen handelen in situaties van kindarmoede middelen bundelen en verbeteren en nieuwe samenwerkingsverbanden met partners creëren	bestaande partnerschappen versterken en het coördineren van overlegvergaderingen, streven naar synergieën om effectieve hulp en een antwoord te bieden op de noden van de gezinnen	samenbrengen van partners, bewust maken van acties en overleggen over mogelijke oplossingen	samenbrengen van partners, dialoog creëren	ondersteunen en promoten samenwerking, verbeteren wat er al staat en bruggen bouwen tussen afdelingen om het welzijn van het kind te verbeteren, gemeenteraadsleden informeren over lopende projecten	kaderen van alle initiatieven uit het verleden, samenwerken met deze partners, het intensiveren van vrijwilligerswerk
	Doelgroep	0-18 jaar, focus op 0-6 jaar	0-12 jaar	ns	0-12 jaar, focus op 0-3 jaar	0-12 jaar	0-12 jaar, focus op 0-5 jaar	0-12 jaar, focus op 0-5 jaar	0-12 jaar, focus op 0-5 jaar

*ns = niet gespecificeerd

Tabel 9. Schematisch overzicht van de lokale integratie en doelgroep in de Waalse kleine gemeenten

Figuur 16. Overzicht van de veel voorkomende partners in de Waalse kleine gemeenten

Conclusie: Meer integratie en een betere samenwerking met bestaande initiatieven, wordt nagestreefd door alle deelnemende kleine gemeenten. Verder verwijst men voornamelijk naar de aansluiting met bestaande lokale initiatieven; acht van de zestien platformen verwijst expliciet naar een samenwerking of aansluiting met het Plan de Cohésion Sociale.

Veertien van de zestien gemeenten bevestigen dat zij zich op de gevraagde doelgroep zullen richten, eventueel uitgebreid naar 0-18 jaar, waarvan acht zich ook richten op de allerjongste kinderen (0-6 jaar). Daarnaast geven een aantal platformen nog specifieke aandacht aan professionelen in het onderwijs, in de medische, psychologische en sociale sector, eenoudergezinnen, gezinnen die net naar de gemeente verhuisd zijn en/of de taal niet beheersen, gezinnen met een laag inkomen, en gezinnen met een hoog risico om in armoede te komen. Dit lijkt te suggereren dat men qua doelgroep rekening houdt met de lokale situatie.

Verder zien we vooral een samenwerking met partners in het kinderopvang en onderwijs(-overleg), wat belangrijk is om vroeg te kunnen ingrijpen in geval van kinderarmoede. Dit was eveneens het geval bij de Vlaamse steden en (kleine) gemeenten. Daarnaast wordt ongeveer met alle andere types van partners samengewerkt, met uitzondering van armoedeverenigingen. Ook bij de Vlaamse steden en gemeenten kwamen armoedeverenigingen relatief weinig aan bod. Een mogelijke reden is dat de expertise vooral vervat zit in de lokale buurtwerkingen en initiatieven die wel regelmatig genoemd worden. Andere genoemde partners zijn: politiediensten (vb. Vielsalm), huisartsen: (vb. Gembloux, Vielsalm, Pepinster, Chapelle-lez-Herlaimont), ziekenhuizen/medische instellingen (vb. vzw Grandir: Centre de Santé Mentale, Maison médicale Tournesol), psycho-medische centra (vb., Beauraing, ACSA...).

1.10.3 Organisatie

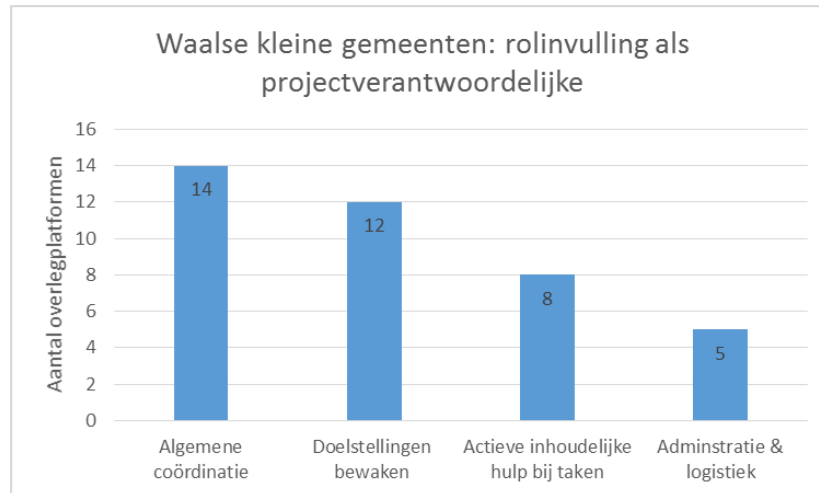
Het hierna volgend schema (Tabel 10) geeft inzicht in de organisatie, in het bijzonder of men personeel aanwerft/vrijstelt voor de goede werking van het platform, of er een ervaringsdeskundige wordt ingeschakeld, en wat de frequentie van het overleg is en de rolinvulling als projectverantwoordelijke door het OCMW

		vzw Régie des Quarties de Comines-Warneton	OCMW Gemblooux	OCMW Vielsalm	OCMW Farciennes	OCMW Pepinster	OCMW 's-Gravenbrakel	OCMW Genappe	vzw Jugendtreff Inside
Organisatie Overleg	Aanwerving/vrijstelling van een personeelslid (voltijds of deeltijds)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	Inschakeling van een ervaringsdeskundige								
	Frequentie overleg	2-maandelijks	< 5x/jaar	ns*	3-maandelijks	ns	maandelijks	maandelijks	ns
		vzw Racynès (Haccourt)	OCMW Kasteelbrakel	OCMW Chapelle-lez-Herlaimont	vzw Grandir (Flémalle)	OCMW Nijvel	OCMW Beauraing	vzw Actions Culturelles et Sociales d'Andenne (A.C.S.A.)	OCMW St.Vith
Organisatie Overleg	Aanwerving/vrijstelling van een personeelslid (voltijds of deeltijds)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	Inschakeling van een ervaringsdeskundige								
	Frequentie overleg	halfjaarlijks of 2x/jaar	ns	maandelijks	maandelijks	maandelijks	ns	maandelijks	> 5x/jaar

*ns = niet gespecificeerd

Tabel 10. Schematisch overzicht van de organisatie van het overlegplatform in de Waalse kleine gemeenten

Figuur 17. Overzicht van hoe OCMW's/vzw's in Waalse kleine gemeenten hun rol als projectverantwoordelijke invullen

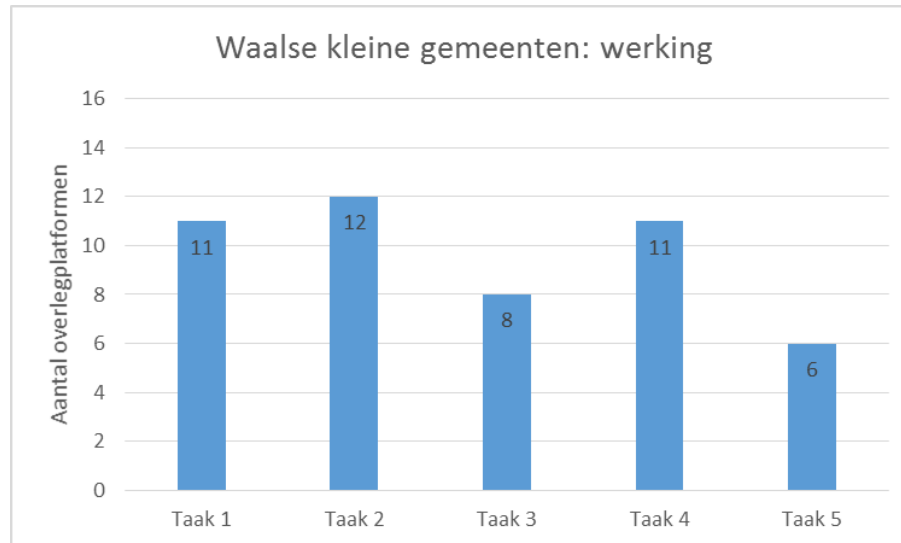
Conclusie: Alle platformen voorzien een nieuwe mankracht, wat belangrijk is om tijd en middelen te creëren om alle informatie te coördineren. Geen van hen voorziet de inschakeling van een ervaringsdeskundige. Een meerderheid stelt de projectcoördinator centraal, slechts twee platformen kiezen ervoor ook met werkgroepen te werken, al dan niet met een stuurcomité.

De meerderheid van de platformen zal ook regelmatig overleg organiseren, wat de lokale samenwerking ten goede kan komen. Voor vijf platformen is het onduidelijk of men al dan niet samenkomt.

In Figuur 17 zien we dat de OCMW's hun rol als projectverantwoordelijke overwegend invullen als bestaande uit algemene afstemming en coördinatie, wat goed overeenkomt met de beschreven noden en behoeften. Daarnaast verwijst men vooral naar het bewaken van de (operationele) doelstellingen. De helft van de platformen geeft aan zich te richten op inhoudelijke hulp bij de taken (vb. faciliteren van informatie-uitwisseling, organiseren van collectieve acties, rapportering) en een minderheid op administratieve ondersteuning. Dit soort engagement kan ten goede komen van de samenwerking tussen de lokale actoren.

1.10.4 **Werking: voorziene taken/activiteiten**

Voor de inhoudelijke details verwijzen we naar Appendix C. We bespreken hier enkele trends.

Figuur 18. Overzicht van welke taken beschreven worden door de Waalse kleine gemeenten

Conclusie: We zien in Figuur 18 dat de meerderheid van de platformen zich vooral inzet voor taak 1, 2 en 4. We zien vooral activiteiten die ten goede kunnen komen van een vlotte uitwisseling van informatie en uiteindelijk dus ook de proactieve detectie van kinderarmoede. Het gaat voor **taak 1** bijvoorbeeld om het inrichten van een meldpunt met doorverwijsfunctie (vb. Kasteelbrakel), een casebespreking tussen medewerkers onderling (vb. vzw Grandir), de bespreking van algemene tendensen (vb. Nijvel) en individuele gevallen tijdens de overlegmomenten (vb. vzw Racynes). Daarnaast zien we, wat betreft **taak 2**, vooral algemene sensibilisering en vorming voor zorgverstrekkers, de opmaak van een handleiding of methodiek over hoe om te gaan met kinderarmoede, en de verspreiding van informatie via een campagne, nieuwsbrief, affiches, gemeentelijke/stedelijke infokanalen en infosessies (vb. Genappe, vzw Racynes, Nijvel, Beauraing). In het kader van **taak 4** zien we acties die de lokale projecten kunnen ondersteunen en acute nood kunnen verlichten. Het gaat vooral om financiële tussenkomsten (vb. Beauraing: “noodfonds”), algemeen ondersteunende acties (vb. huiswerkbegeleiding en sportactiviteiten in Nijvel) en een vorm van animatie (vb. Kasteelbrakel).

Hoewel het in het kader van proactieve detectie en voorkomen van kinderarmoede belangrijk is dat gezinnen goed op de hoogte zijn van het bestaande hulpverleningsaanbod, zien we dat slechts de helft van de platformen sensibilisering en informatieverbreiding richting de doelgroep voorziet (**taak 3**). Het gaat dan om de aanwezigheid van een maatschappelijk werker bij bepaalde events, een vorm van drempeldetectie en/of analyse, i.e., analyse van de bestaande situatie en oprichting van een zgn. “numéro vert” (Vielsalm), via permanente educatie, voorzien van een vorming dan wel workshops voor ouders (vb. ‘s-Gravenbrakel, Farciennes, vzw Racynes, ...).

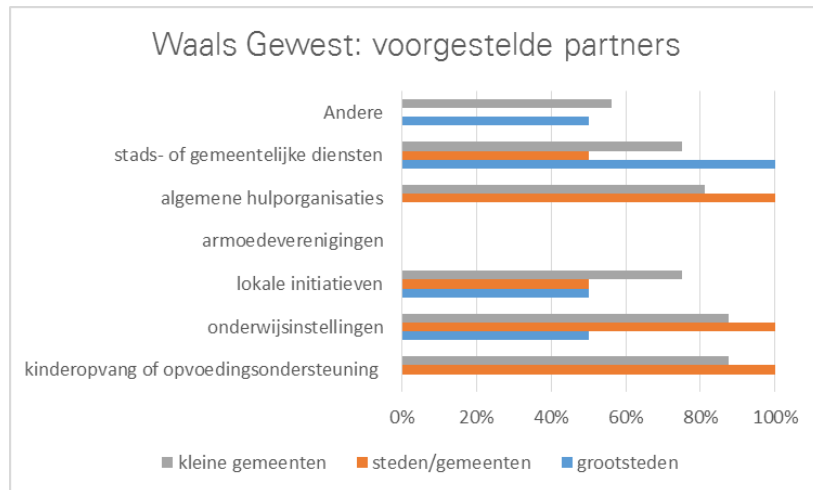
Tot slot zien we dat een minderheid acties beschrijft in het kader van een duurzaam beleid (**taak 5**), dit in de vorm van zelf-evaluatie, rapportering naar partners, extra middelen zoeken/inzetten (vb. Pepinster, Genappe, vzw Grandir).

1.11 Waals Gewest – tussentijdse conclusies

In totaal omvat het Waals Gewest 20 (groot)steden en (kleine) gemeenten. Zij beschrijven voornamelijk een nood aan meer communicatie en dialoog tussen de partners, het verzamelen van bestaande middelen, nood aan een gemeenschappelijke visie. Vergeleken met het Vlaams en

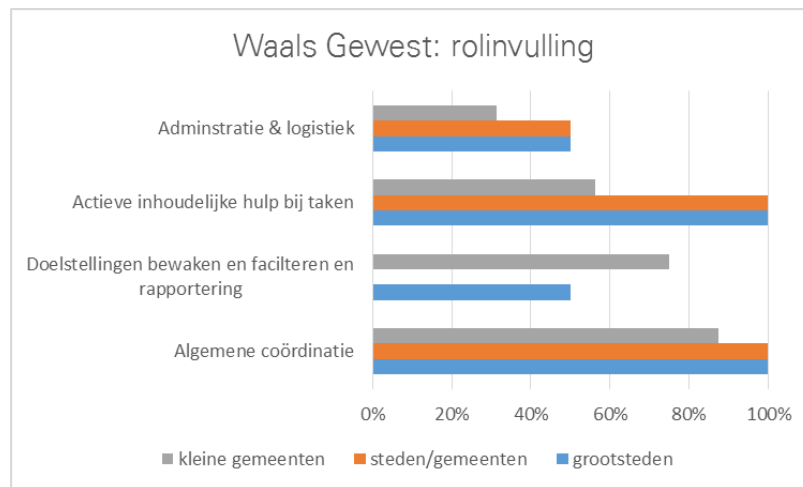

Brussels Hoofdstedelijk Gewest lijkt hier tevens meer de nadruk te liggen op de nood aan educatie en preventie rond (kinder)armoede, aan betere bereikbaarheid van de doelgroep, en bewustmaking van de hulpverleners. Ook hier wordt qua doelgroep rekening gehouden met speciale aandachtsgroepen. Als samenwerkingspartners (zie Figuur 19) verwijst men vooral naar kinderopvang, maar ook de overige partners komen in het algemeen regelmatig aan bod (incl. verwijzingen naar aansluiting met het plan de Cohésion Sociale). Armoedeverenigingen komen echter niet aan bod.

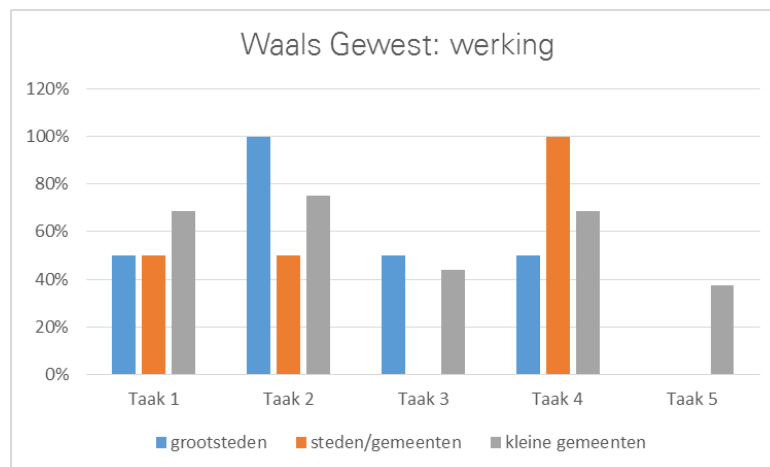
Figuur 19. Overzicht van de veel voorkomende partners in het Waals Gewest

Zo goed als alle overlegplatformen voorzien een extra mankracht, maar geen ervaringsdeskundige, en er wordt overwegend met een projectcoördinator gewerkt. Men plaats zichzelf vooral in de rol van coördinator en bewaker van de doelstellingen (zie Figuur 20).

Figuur 20. Overzicht rolinvulling als projectverantwoordelijke Waals Gewest

Op vlak van de werking zien we dat de taak 1-4 vrij veel aan bod komen. Evenwel blijkt ook hier – net als in de andere gewesten – dat taak 5 minder aan bod komt. Ook taak 3 wordt door de Waalse steden/gemeenten niet ingevuld (zie Figuur 21).

Figuur 21. Overzicht werking Waals Gewest

I.12 Algemene conclusie

We geven hier een beschrijving van trends overheen de overlegplatformen zonder rekening te houden met de gewesten en de stedencluster.

Lokale noden en behoeften

Overheen alle overlegplatformen kunnen we stellen dat de behoeften niet zo heel verschillend zijn. Er lijken op plaatselijk niveau meestal vrij veel initiatieven te bestaan. Het grootste probleem is echter dat de **samenwerking niet op een gecoördineerde en structurele manier georganiseerd wordt**. Hierdoor is er regelmatig sprake van versnippering van de bestaande expertise en een geïsoleerde manier van werken. Dit probleem vertaalt zich dan ook vooral in een nood aan optimalisering van de samenwerking, verhoging van de efficiëntie (“meer doen met minder middelen”, “gericht inzetten van middelen”) en meer inhoudelijke ondersteuning en kennis. Ook beschrijft men de nood om samen te werken met andere partners. In het bijzonder wordt hier en daar verwezen naar de koppeling tussen welzijn en onderwijs.

Daarnaast zien we ook dat er wel hulpkanalen bestaan, maar dat de weg hier naartoe niet altijd gevonden wordt door de gewenste doelgroep. Dit vertaalt zich voornamelijk in de **nood aan meer toepassing van de (bestaande) hulp, en de behoefte aan manieren om de doelgroep beter te bereiken**, en zo vooral een breder en meer divers publiek te bereiken.

De platformen in de grootsteden beschrijven tevens ook de behoefte om het beleid nog meer te koppelen aan het structurele, stedelijke beleid en aan snellere reacties in noodsituaties (Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Waals Gewest). In de steden en gemeenten zien we tevens de nood aan preventieve inzet en participatie van de doelgroep zelf, nood aan mankracht en middelen om acties daadwerkelijk te kunnen uitvoeren, en – vooral voor de steden en gemeenten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Waals Gewest – meer en betere integratie van kinderen. In de kleine gemeenten zien we nood aan een breder huidig beleid, meer zichtbaarheid voor beleidsmakers, en detectie en signalisatie van gemeentelijke probleemsituaties en de nood aan fundamentele oplossingen.

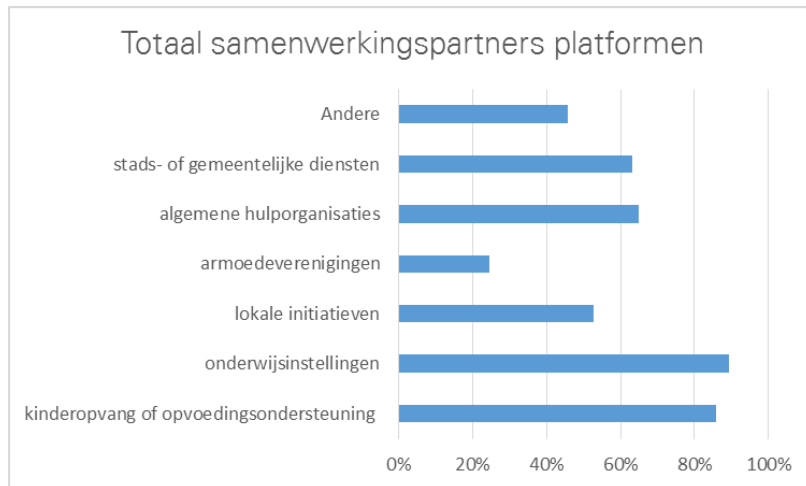
Basisvoorwaarden: lokale integratie en doelgroep

De lokale integratie sluit veelal aan op de hierboven beschreven noden en behoeften. Over het algemeen werden door de meeste overlegplatformen verscheidene mogelijke samenwerkingspartners genoemd, zoals te zien in Figuur 22-23. Kinderopvang- en opvoedingsondersteunings-initiatieven, onderwijsoverleg/-instellingen lijken hierbij goed vertegenwoordigd. Er wordt regelmatig verwezen naar de samenwerking met stads- of gemeentelijke diensten (vb. sportraden, jeugdgraden, dienst welzijn etc.). Er wordt eveneens regelmatig, maar niet overwegend, verwezen naar lokale initiatieven of buurtwerkingen en armoedeverenigingen. Toch kan dit belangrijk zijn; zoals in de projectoproep beschreven wordt, zijn dit soort organisaties immers meestal vrij goed op de hoogte van lokale problematieken, en beschikken zij over de nodige expertise om hiermee om te gaan. Een minderheid van de overlegplatformen denkt ook nog aan alternatieve partners, zoals huisartsen, kinesisten en tandartsen, (psycho-)medische instellingen (vb. algemene ziekenhuizen, afdelingen materniteit) en universiteiten.

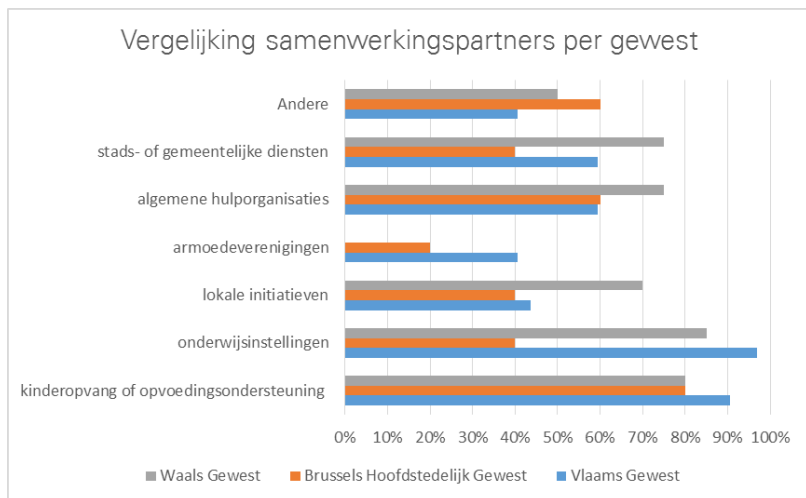
Qua doelgroep zien we dat iedereen zich wel richt op kinderen tussen 0 en 12 jaar. Niet iedereen beschrijft een specifieke aandacht te zullen hebben voor de allerjongsten (0 tot 5 jaar). We zien daarentegen wel dat de leeftijd juist wordt uitgebreid (vb. naar alle kinderen tot 17 jaar) of dat er afhankelijk van de lokale context bepaalde subgroepen expliciet worden genoemd (vb.

kinderen van alleenstaande ouders, kinderen met een andere culturele achtergrond, kinderen met psychologische problemen, etc.).

Figuur 22. Voorgestelde samenwerkingspartners overheen alle overlegplatformen

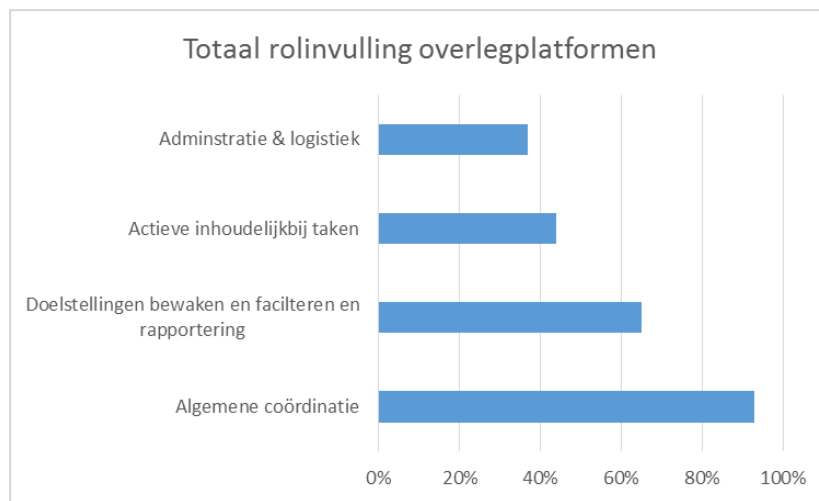
Figuur 23. Vergelijking van voorgestelde samenwerkingspartners tussen gewesten

Organisatie

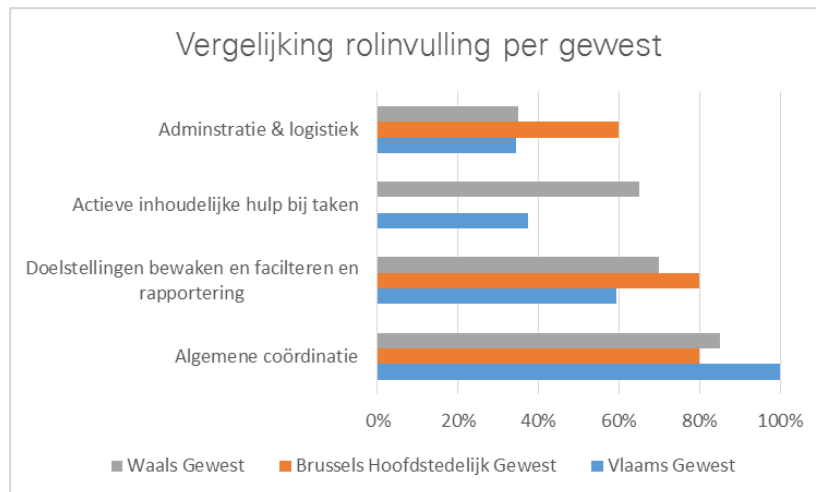
Bijna alle overlegplatformen voorzien in de aanwerving of vrijstelling van een (nieuw) personeelslid. In de Vlaamse overlegplatformen is er tevens een minderheid die ook een ervaringsdeskundige wenst in te schakelen (vb. bij het geven van vormingen, bij het ontwikkelen van een methodiek om te kunnen omgaan met kinderarmoede, als algemene bijstand voor de projectcoördinator). Hoewel we ervan uit zouden kunnen gaan dat alle overlegplatformen op geregelde tijdstippen overleg organiseren, beschrijven niet alle overlegplatformen een frequentie. We kunnen dit dus niet met volledige zekerheid concluderen. De frequenties die wel beschreven worden variëren erg (vb. één-maandelijks, vijf maal/jaar, zes-wekelijks...).

Qua organisatiestructuur zien we dat er overwegend gewerkt wordt met iemand die fungeert als centrale projectcoördinator, eventueel ondersteund door het OCMW. Er zijn slechts enkele overlegplatformen die hiervan afwijken en kiezen voor een structuur bestaande uit werkgroepen, aangestuurd door een stuurgroep/-comité. De bedoeling volgens de projectoproep is dat vooral het OCMW zelf de trekkersrol op zich neemt. We zien in Figuur 24-25 thans dat de rolinvulling als projectverantwoordelijke erg kan variëren. Het meest voorkomend lijkt echter de rol van algemene coördinator, gevolgd door het bewaken van de doelstellingen, actieve inhoudelijk hulp bieden bij taken en (logistieke) ondersteuning.

Figuur 24. Vergelijking van rolinvulling als projectverantwoordelijke overheen alle overlegplatformen

Figuur 25. Vergelijking van rolinvulling als projectverantwoordelijke tussen gewesten

Werking: voorziene taken en activiteiten

Zoals hoger beschreven, werd de werking beschreven op basis van vijf taken. Deze worden nog eens voorgesteld overheen alle overlegplatformen en per gewest in Figuur 26-27. Een meerderheid van de overlegplatformen geeft aan zich in te zetten voor **taak 1** (facilitatie van

informatie-uitwisseling en signalisatie van kinderarmoede). Dit kan verschillende vormen aannemen, zoals casebesprekingen tussen medewerkers onderling (los van formele overlegmomenten van het platform), formele besprekingen van individuele gevallen maar ook algemene tendensen op de overlegmomenten van het platform. Andere activiteiten die worden beschreven zijn: het oprichten van een meldpunt voor kinderarmoede, al dan niet expliciet met een doorverwijfsfunctie, het ontwikkelen van richtlijnen rond vervolgcacties eens kinderarmoede gesignaleerd wordt, het uitwerken van een privacy-protocol of werkkader voor het uitwisselen van informatie (dit wordt eerder door een minderheid zo expliciet beschreven, hoewel dit wel wordt aangehaald in de projectoproep).

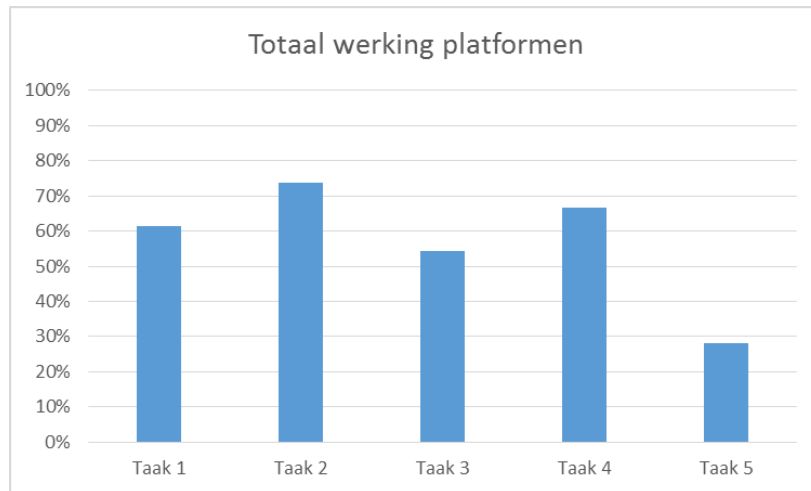
Een zeer grote meerderheid zet zich tevens in voor **taak 2** (sensibilisering, informatieverstrekking, en ondersteuning naar zorgverstrekkers over kinderarmoede). Ook dit neemt zeer verschillende vormen aan, gaande van vormingen voor zorgverstrekkers, de opmaak van een methodiek of handleiding of signalenbundel over het herkennen van en/of omgaan met kinderarmoede tot het verspreiden van informatie (vb. via nieuwsbrieven, via stedelijke/gemeentelijke infokanalen, via een algemene informatiecampagne). Een deel van de overlegplatformen vult deze taak niet concreet in. Het voorzien van een maatschappelijk werker werd in de projectoproep aangehaald als een mogelijke ondersteunende maatregel voor zorgverstrekkers, doch wordt dit in slechts enkele overlegplatformen expliciet genoemd.

Iets meer dan de helft van de overlegplatformen beschrijft activiteiten in het kader van **taak 3** (algemene ondersteuning, sensibilisering en informatieverstrekking aan de doelgroep). We zien hier dat men voorziet in het organiseren van vormingen of workshops voor ouders, het analyseren van wat de drempel tot het zoeken van hulpverlening verhoogt, drempelverlagende maatregelen en maatregelen om het hulpverleningsaanbod beter bekend te maken, het brengen van huisbezoeken. Daarnaast beschrijft men tevens informatie- en sensibiliseringscampagnes gericht aan de ouders, maar ook aan de bredere samenleving, het organiseren van ontmoetingsmomenten voor kinderen en ouders, en acties op scholen.

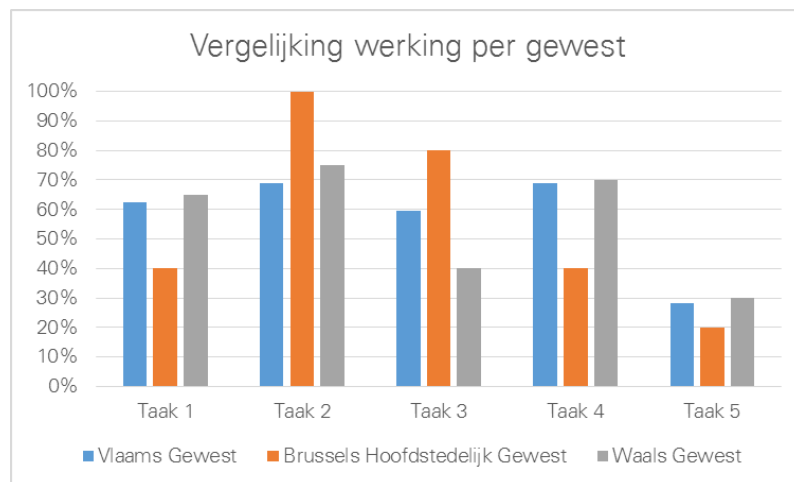
Een meerderheid van de overlegplatformen beschrijft tevens activiteiten in het kader van **taak 4** (concrete ondersteuning en acute noodverlichting bij kinderen en ouders). De concrete invulling varieert erg en omvat bijvoorbeeld: theatervoorstellingen, leesbevordering, bevordering kleuterparticipatie, acties voor moeders/vaders/ouders, financiële tussenkomsten (vb. tussenkomst sportschool, schoolfactuur, oprichting van een noodfonds), animatietrainingen, huiswerkbegeleiding, buitenschoolse activiteiten, sportactiviteiten. Een deel van de overlegplatformen beschrijft dit meer in algemene termen, i.c. “collectieve en individuele acties”.

Een minderheid van de overlegplatformen voorziet in **taak 5**, d.w.z. acties die een duurzaam beleid zouden kunnen faciliteren. Diegene die hier wel naar verwijzen beschrijven voornamelijk: zelf-evaluerende activiteiten, rapportering naar de samenwerkingspartners en/of naar lokale beleidsmakers. Een aantal overlegplatformen geven aan te streven naar “structurele verankering of inbedding” en zelfsturing op langere termijn, maar er wordt niet steeds concreet toegelicht hoe dat precies zal gebeuren. Een kleine minderheid van de platformen geeft aan dat zij naar extra middelen/financiering zullen zoeken, wat kan helpen om het platform op langere termijn te laten voortbestaan.

Samengevat kunnen we stellen dat men veelal vertrekt vanuit een gelijkaardige behoefteanalyse, dat er in navolging hiervan wordt samengewerkt met heel wat lokale partners, en dat men zich op een vrij gelijkaardige manier organiseert. Wat betreft de werking, zien we dat de meeste platformen heel wat taken voorzien, doch deze op uiteenlopende wijzen invullen. De minste nadruk lijkt te worden gelegd op maatregelen die expliciet de duurzaamheid van het beleid kunnen faciliteren.

Figuur 26. Vergelijking van de beschreven taken overheen alle overlegplatformen

Figuur 27. Vergelijking van de beschreven taken per gewest

I.13 Effectiviteitsindicatoren

Zoals in de sectie hierboven beschreven, kunnen een aantal trends worden geïdentificeerd met betrekking tot het type taken dat beschreven wordt door de overlegplatformen. Het veelvuldig voorkomen van een bepaalde activiteit kan erop wijzen dat dit een (aanzet tot een) goede praktijk is. Bovendien kunnen deze activiteiten en praktijken gelinkt worden aan de zes doelstellingen en karakteristieken zoals beschreven in de projectoproep:

1) **Proactief detecteren en voorkomen van kinderarmoede:** het platform heeft als doel de armoederisicograad bij kinderen effectief en preventief te verminderen. De uitwisseling van informatie, of het nu gaat over individuele gevallen of meer algemene tendensen in de gemeente, moet het mogelijk maken armoede al in een vroeg stadium aan te pakken. Hierbij zal het overlegplatform een werkkader uittekenen voor de inachtneming van de privacy bij individuele gegevensuitwisseling.

2) **Sensibiliseren van lokale partners:** via het overlegplatform zullen de actoren expertise uitwisselen en kunnen zij gevormd worden over armoede, hoe armoede te herkennen en wat zij kunnen ondernemen om die armoede te signaleren. Het platform kan ook acties ondernemen om externe partners in de gemeente of stad over kinderarmoede te sensibiliseren.

3) **Stimuleren van samenwerking:** het overleg brengt partners rond de tafel samen die nog niet over (kinder)armoedebestrijding overleggen of dit structureler willen doen. Het platform brengt verschillende partners uit de gemeente of stad samen: partners die armoedesignalen bij kinderen opvangen, maar niet noodzakelijk over de kennis en/of de middelen beschikken om gericht actie te ondernemen en organisaties die hier wel over beschikken, maar niet voldoende in contact komen met kinderen en hun families om preventief armoede te detecteren.

4) **Lokale ondersteuning en projecten stimuleren:** het platform zal ook, op basis van de bevindingen van het overlegplatform, acute noodsituaties aanpakken, zowel op individuele als op collectieve basis. Op termijn zou het proactieve optreden van het platform ertoe moeten leiden dat deze acute hulpverlening overbodig wordt.

5) **Aansluiting bij lokale dynamieken** zoals: de Huizen van het Kind (Vlaanderen), de lokale sociale beleidsplannen (Vlaanderen), 'les plans de cohésion sociale' (Wallonië) of 'les programmes de cohésion sociale' (Brussel), maar ook reeds bestaande samenwerkingen tussen scholen, OCMW's, buurtwerkingen, enz. Zowel in het geval van volledig nieuwe initiatieven als uitbreiding van bestaande, moet het voorgestelde project zoveel mogelijk aansluiting zoeken bij en complementair zijn met het bestaande beleid en de huidige dynamiek in de gemeente of stad.

6) **Duurzaamheid:** hoewel het niet als een doelstelling werd omschreven in de projectoproep, werd hier wel belang aan gehecht en werd het daarom mee opgenomen in de analyse en beschrijving.

Hoewel we wel een aantal algemene trends kunnen koppelen aan deze zes doelstellingen en karakteristieken, is het ook zo dat de concretisering hiervan op verscheidene manieren kan worden ingevuld. Deze verschillende invullingen kunnen in indicatoren worden vervat die aangeven of de praktijk in kwestie al dan niet wordt uitgevoerd ("wat") en op welke manier ("hoe"). Dit wordt hieronder schematisch weergegeven in Tabel 11. Om nog meer zich te krijgen op het "wat en hoe", kunnen deze indicatoren gebruikt worden voor een tussentijdse evaluatie (zie ook Hoofdstuk 3). Bovendien kan het eerste uitwisselingsmoment gebruikt worden om de voor- en nadelen van bepaalde praktijken verder te bespreken.

Proactief detecteren en voorkomen van kinderarmoede	Men voorziet in een vlotte uitwisseling van informatie, kennis en expertise	
	✓	Wordt het platform centraal gecoördineerd?
	✓	Wordt een meldpunt voorzien met doorverwijsfunctie?
	✓	Worden er richtlijnen uitgewerkt voor vervolgacties na signalisatie?
	✓	Wordt een methodiek opgesteld voor het omgaan met kinderarmoede na signalisatie?
	✓	Richt men een privacyprotocol/werkkadermethodiek op voor de uitwisseling van informatie?
	Men kijkt naar algemene problematieken in zijn stad/gemeente	
	✓	Voorziet men ruimte voor de bespreking van algemene tendensen en trends op overlegmomenten van het platform?
	Men betreft actoren die de doelgroep in een vroeg stadium kunnen bereiken	
	✓	Richt men zich specifiek tot kinderopvangcentra en onderwijsinstellingen?
	Men maakt hulpverlening beter bekend en doet drempelverlagende acties	
	✓	Doet men een huisbezoek of gaat men zelf naar het gezin in geval van signalisatie?
	✓	Verspreidt men informatie naar de doelgroep?
✓	Zijn er vormingen voor de doelgroep?	
✓	Organiseert men ontmoetingsmomenten voor ouders?	
✓	Wordt ook de bredere samenleving geïnformeerd/gesensibiliseerd?	

Sensibiliseren van lokale partners	Men brengt de nodige kennis en expertise over aan professionele zorgverstrekkers	
	✓	Verspreidt men informatie naar zorgverstrekkers?
	✓	Voorziet men vormingen voor zijn medewerkers?
	✓	Kunnen medewerkers beroep doen op een ervaringsdeskundige?
	✓	Kunnen zorgverstrekkers beroep doen op een maatschappelijke werker?
	✓	Werkt men een methodiek uit die helpt om kinderarmoede te herkennen en signaleren?

Stimuleren van samenwerking	Men tracht verschillende lokale actoren samen te brengen	
	✓	Organiseert men regelmatig overleg tussen de lokale actoren?
	✓	Maakt men naast formele overlegmomenten ruimte voor tussentijdse besprekingen tussen medewerkers?
	✓	Voorziet men de opmaak van een gemeenschappelijke visie?
	✓	Worden lokale buurtverenigingen ingeschakeld?
	✓	Worden armoedeverenigingen ingeschakeld?
✓	Worden algemene hulpverleningsorganisaties betrokken?	

Lokale ondersteuning en projecten stimuleren	Men faciliteert participatie van de doelgroep	
	✓	Doet men financiële tussenkomsten?
	✓	Voorziet men niet-financiële vormen van ondersteuning met het oog op lange termijn hulp overbodig te maken?

Duurzaam beleid	Men streeft naar structurele verankering
	✓ Doet men aan zelf-evaluatie?
	✓ Formuleert men beleidsvoorstellen?
	✓ Engageert men zich voor het zoeken naar nieuwe subsidies?

Aansluiting lokaal beleid	Men richt zicht op de bestaande, lokale situatie
	✓ Zet men bestaande samenwerkingen voort en/of breidt men ze uit?
	✓ Heeft men aandacht voor bijzondere lokale subgroepen?
	✓ Sluit men aan bij andere subsidies (vb. federale of Vlaamse subsidie, plan de cohésion sociale etc.)

Tabel 11. Schematisch overzicht van de 6 doelstellingen en de hieraan gekoppelde activiteiten/praktijken

2 Fase 2: Goede praktijken en een draaiboek

Waar in de vorige fase een beschrijving en analyse gebeurde van wat de verschillende overlegplatformen hadden gepland te doen in het kader van de subsidie voor “Kinderen eerst”, wordt in deze fase ingegaan op enkele goede praktijken en een praktisch draaiboek: welke praktijk volgt men best bij het uitbouwen van een overlegplatform, welke stappen kan men concreet gaan ondernemen.

Voor het definiëren van goede praktijken en opmaken van een draaiboek werd beroep gedaan op vier bronnen van informatie:

- 1) Een uitwisselingsmoment (14/10/2014) waarbij overlegplatformen de stand van zaken en elkaars ervaringen bespraken, nadachten over succesfactoren en knelpunten, en voorstellen deden voor de uitbouw van een overlegplatform.
- 2) De resultaten van een tussentijdse evaluatie (deadline 15/11/2014) bij de 57 overlegplatformen – 56 projectverantwoordelijken hebben de online survey volledig en op geldige wijze ingevuld (OCMW Farciennes startte nooit op). Bedoeling van de survey was enerzijds om een zicht te krijgen op de stand van zaken van de platformen, dit in het kader van een door het Ministerieel Besluit vastgelegde tussentijdse evaluatie (deel 1). Anderzijds was de bedoeling om meer zicht te krijgen op welke praktijken al dan niet bijdragen tot de goede werking van een overlegplatform (deel 2). Deel 2 van de survey werd ontwikkeld met behulp van de effectiviteitsindicatoren die werden uitgewerkt in de eerste fase. Op basis van deze indicatoren kan namelijk niet alleen nagegaan worden in welke mate tegemoet werd gekomen aan de taken en doelstellingen zoals gevraagd in de projectoproep, maar kunnen ook goede praktijken worden gedistilleerd. In de survey werd per indicator telkens gevraagd in welke mate men dit als behulpzaam heeft ervaren (op een schaal van 0 tot 10) en indien ja, op welke manier dat dan concreet gebeurde. Scores hoger of gelijk aan een 5 werden weerhouden als zijnde een vooruitgang.

Merk op dat in augustus 2015 tevens een eindevaluatie plaatsvond. Ook hier vulden 56 platformen (behalve OCMW Farciennes) de enquête op volledige en geldige wijze in. De resultaten hiervan bevestigen de tussentijdse resultaten. Ter illustratie hiervan werden reeds in dit hoofdstuk en waar relevant enkele resultaten grafisch weergegeven (zie Figuur 28, 29, 30, 31, 32). Voor een meer gedetailleerde toelichting van de eindevaluatie verwijzen we echter naar sectie 3.1.

- 3) De uitkomst van twee workshops (02/12/2014 en 12/02/2015) waarin een aantal experts de tot dan toe verzamelde informatie over de overlegplatformen verfijnen tot goede praktijken. Het startpunt voor de workshop was het terrein zelf, dit via de input verzameld uit het eerste uitwisselingsmoment (14/10/14) en de bevindingen uit fase 1 van het project.
- 4) De bevindingen die zijn voortgekomen uit de studiedag van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vzw (VVSG) over het uitbouwen van lokaal overlegplatformen (09/02/2015) en een Europese peer review (13-14/01/2015) die werd georganiseerd naar aanleiding van het huidige project (“Kinderen eerst”). In dit kader werden een aantal papers opgesteld door de deelnemende EU-landen, welke tevens werden meegenomen als informatiebron voor het huidige rapport.

De voorgestelde praktijken werden gevalideerd in twee workshops met het begeleidingscomité (02/12/2014 en 12/02/2015).

2.1 Goede praktijken

2.1.1 Een middel, niet het eindpunt: resultaten waaraan de overlegplatformen kunnen bijdragen en goede praktijken

In de context van de overlegplatformen betekent een goede of “effectieve” praktijk dat deze ertoe bijdraagt dat deze overlegplatformen zich zo goed mogelijk op hun kerntaak kunnen richten, namelijk de opsporing en preventie van kinderarmoede. Een overlegplatform dient in dit opzicht dan ook vooral gezien te worden als een middel en niet als een eindpunt in de opsporing en preventie van kinderarmoede. In wat volgt schetsen we eerst aan welke doelen de oprichting van een overlegplatform kan bijdragen; vervolgens worden een aantal goede praktijken beschreven die kunnen helpen om deze doelen te bereiken.

1. Een behoefte dekkend hulpverleningsaanbod

Het begeleidingscomité oordeelt dat het belangrijk is om verschillende bestaande partners, hun kennis en hun middelen bij elkaar te brengen om een behoefte dekkend hulpverleningsaanbod te creëren dat een multidisciplinaire aanpak van probleemsituaties mogelijk maakt.

Deze aanbeveling lijkt in lijn met klemtonen die op Europees niveau worden gelegd. De Europese aanbeveling “Investeren in kinderen: de vicieuze cirkel van achterstand doorbreken”⁹ houdt een pleidooi voor een geïntegreerde aanpak van kindvriendelijke sociale investeringen in alle lidstaten van de Europese Unie. Armoede kent immers vele facetten. Omwille van deze verschillende facetten aan kinderarmoede wordt er dan ook van uitgegaan dat een **combinatie van verschillende interventies vanuit verschillende invalshoeken** aangewezen is.

2. Minder overlap tussen initiatieven en overaanbod

Het begeleidingscomité hecht niet alleen waarde aan de uitbouw van een behoefte dekkend aanbod, maar ziet liefst minder overlap tussen verscheidenen initiatieven, en een vermindering van het overaanbod waardoor de hulpverlening soms gekenmerkt lijkt te worden.

3. Een inclusief beleid dat een bredere toegankelijkheid voor een bredere doelgroep faciliteert

Vanuit een inclusief perspectief vormt een armoedebeleid een aspect van alle beleidsdomeinen en vormt het geen afgesloten gebied (Vranken, Geldof en Van Menxel, 1998). In het geval van het project “Kinderen eerst” betekent dit dat niet alleen dient rekening gehouden te worden met de ouders, maar ook met de kinderen zelf. Ook vanuit Europees niveau wordt hier sterk op aangestuurd. Eén van de aanbevelingen is namelijk om steeds uit te gaan van het zogenaamde “mainstreaming” en rechten van het kind. De rechten van het kind vormen een centraal uitgangspunt dat door de Commissie als volgt wordt verwoord: “*address child poverty and social exclusion from a children’s rights approach*”; “*always take the child’s best interests as a primary consideration and recognize children as independent right-holders*” (European Commission 2013b¹). Dit kan concreet bijvoorbeeld verwijzen naar een beleid dat ouders op zodanige wijze ondersteunt zodat zij over al het nodige beschikken om de meest adequate zorg aan hun kind te bieden.

⁹ European Commission (2013b). Investeren in kinderen: de vicieuze cirkel van achterstand doorbreken, Commission Recommendation, C(2013) 778 final. Raadpleegbaar via <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32013H0112>

In lijn met deze initiatieven en aanbevelingen op Europees niveau, wenst het "Kinderen eerst" project kinderarmoede en sociale exclusie te bestrijden, en tracht het hierbij vooral proactief en preventief te werk te gaan. De oprichting van lokale overlegplatformen kan in dat opzicht gezien worden als een innovatieve strategie om verschillende lokale actoren te laten samenwerken, om synergiën te creëren, en zij die in armoede leven – met de kinderen zelf als primaire stakeholders – ook werkelijk te betrekken.

2.1.2 Goede praktijken en voorbeelden

De vraag rijst hoe kunnen bovenstaande doelen nu gerealiseerd kunnen worden.

In wat volgt worden een aantal concrete praktijken beschreven die aan één of meerdere van deze doelen kunnen bijdragen. Ook worden telkens enkele voorbeelden van overlegplatformen die dit toepassen aangehaald.

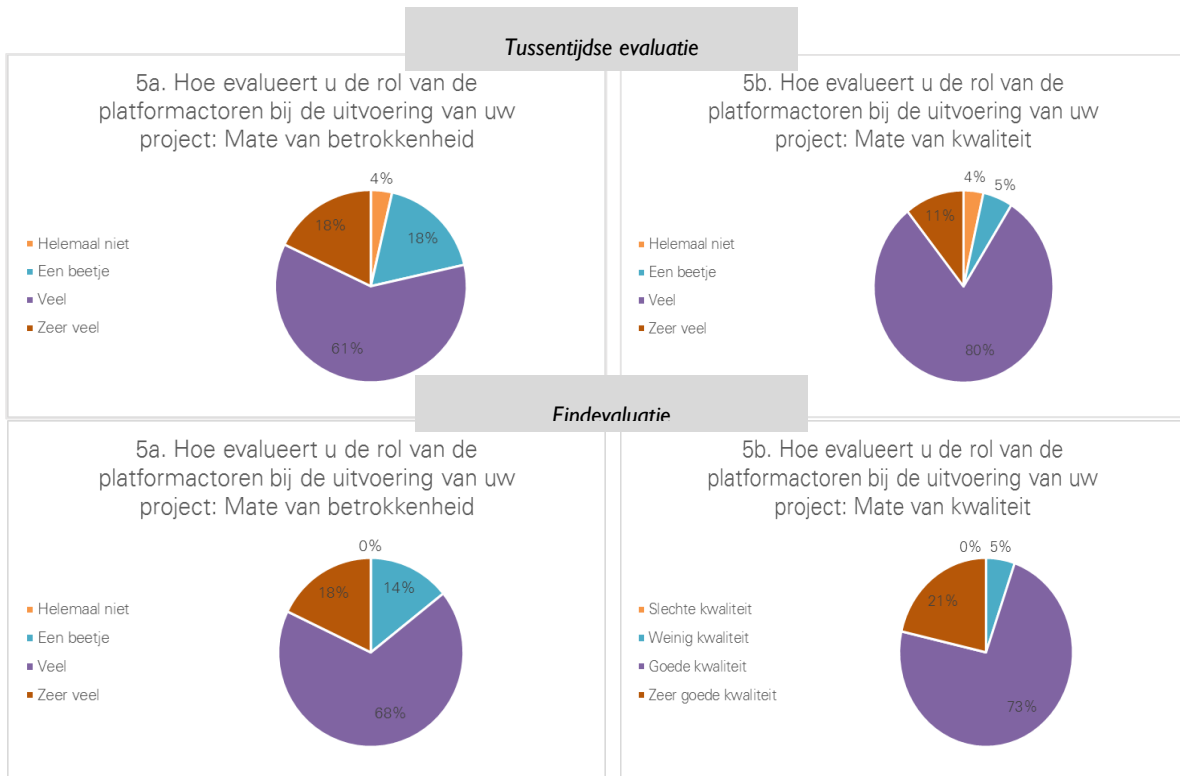
2.1.2.1 *Het samenbrengen van diverse, lokale actoren*

Een belangrijke goede praktijk is het samenbrengen van verschillende lokale partners en actoren. Hierbij dient niet alleen te worden gedacht aan de typische partners, zoals scholen en kinderopvangcentra, maar ook aan partners die niet in de eerste plaats geconsulteerd worden, zoals huisvestingsmaatschappijen, dienst ruimtelijke ordening, socio-culturele partners, jeugddiensten van gemeenten/steden, jeugdbewegingen, etc. Hierbij is het cruciaal om inzicht te verwerven in het bestaande hulpverleningsaanbod, de werking en de kwaliteit ervan: eenzelfde initiatief kan immers wel bestaan in meerdere gemeenten, maar wordt daarom niet overal op dezelfde manier ingevuld of is niet overal van dezelfde kwaliteit.

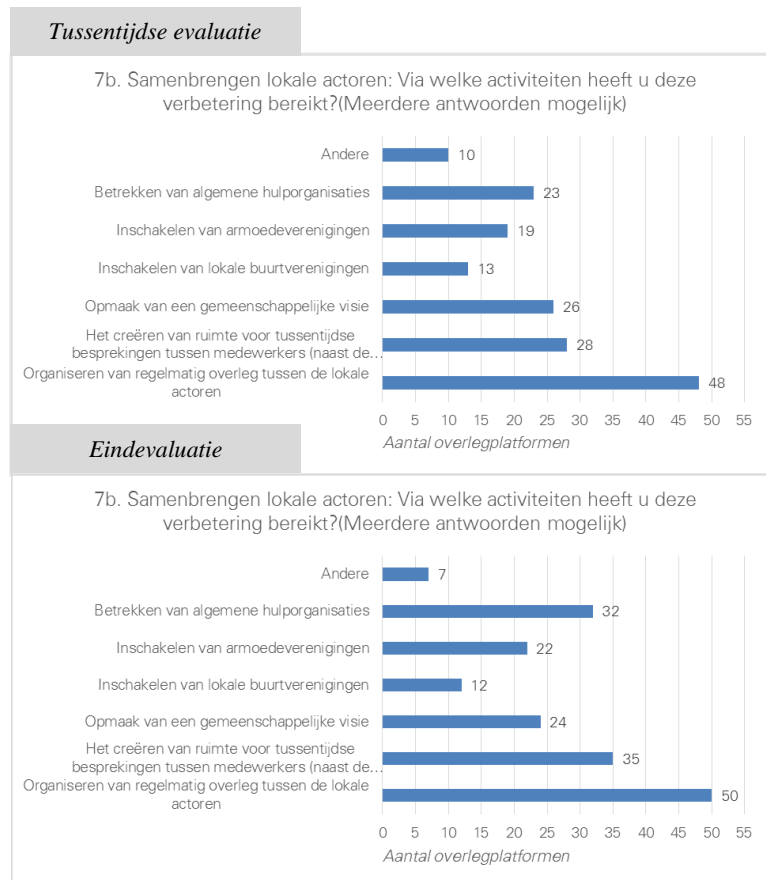
De resultaten van de tussentijdse evaluatie bij de overlegplatformen leveren volgende inzichten op:

- De oprichting van een overlegplatform lijkt erg veel partners te kunnen verenigen. De overgrote meerderheid van de deelnemers (91%) zegt immers erin geslaagd te zijn de verschillende lokale actoren samen te brengen.
- Deze (nieuwe) samenwerkingsverbanden lijken positief beoordeeld te worden: de meerderheid van de bevroegde actoren vindt dat de platformactoren reeds in grote (61%) tot zeer grote mate (18%) betrokken zijn bij de uitvoering van het project, terwijl de meerderheid aangeeft tevreden (80%) tot zeer tevreden (11%) te zijn over de kwaliteit van het opgestelde samenwerkingsverband (zie Figuur 28).
- Concrete voorbeelden met betrekking tot het type van partners dat men betreft (zie Figuur 29): lokale buurtverenigingen, armoedeverenigingen, algemene hulpverleningsorganisatie, het Huis van het Kind, maar ook partners buiten de welzijnssector. Voorbeelden van de werkwijze waarop men dit organiseert zijn: regelmatig organiseren van formeel overleg (zonder zich tot enkel overleg te beperken), tijd en ruimte maken voor tussentijdse meetings, en de opmaak van een gemeenschappelijke visie. Nog anderen geven aan te werken met een stuurgroep, of trachten een netwerk rond (kinder)armoede uit te bouwen.

Tot slot valt op te merken dat het cruciaal is om ook partners te betrekken die zicht hebben op "prenatale zorg". Deze suggestie vertrekt vanuit het idee dat een kind steeds in een bredere context opgroeit en dat zijn/haar toekomst zelfs voor de geboorte al bepaald kan worden.

Figuur 28. Teverdenheid over de rol van de platformactoren (boven: resultaten tussentijdse evaluatie; onder: resultaten eindevaluatie)

Figuur 29. Wijze waarop lokale actoren worden samengebracht (boven: resultaten tussentijdse evaluatie; onder: resultaten eindevaluatie)

Voorbeelden:

- OCMW Lummen

- De gemeente Lummen zet sterk in op de structurele inbedding van het overlegplatform in het Lummense welzijnslandschap. Dat impliceert een maximale inzet op samenwerking met lokale partners zoals: scholen (negen scholen waaronder kleuterscholen, basisscholen, buitengewoon onderwijs), Sint-Vincentius vereniging, regioteam Kind & Gezin, partners in kinderopvang, Samenlevingsforum, Opvoedingswinkel West-Limburg, Welzijnsschakel, het plaatselijke gemeentebestuur, en de Thuiscompagnie.
- De werkwijze wordt gekenmerkt door: minstens 1x/maand samenkomst van het overlegplatform, opmaak van een methodiek om aan informatie-uitwisseling te doen, ter beschikking stellen van een maatschappelijk assistent op de sociale dienst van het OCMW om ondersteuning te bieden aan de lokale partners.

- OCMW Gembloux

- In Gembloux wordt aangesloten met een bestaand overlegplatform voor armoede dat reeds verscheidene partners samenbrengt. Omdat men echter merkt dat de noden van gezinnen in precare situaties niet altijd worden gehoord, wordt een

specifieke as “kinderarmoede” opgericht. Hiervoor worden volgende partners ingeschakeld: stadsdiensten van Gembloux (service Action familles-santé, les Tarpans), le Service d’Aide à la Jeunesse, kinderdagverblijven (crèches, ONE, babysitters), de verscheidene scholen en hun respectievelijke PMS centra, de naschoolse opvang en omgeving (COALA et IMAGIN’AMO), eerstelijnsartsen, psychologen, de mobiele equipe, sociale organisaties (Le resto du Coeur, le service social des Facultés, vzw le Fouillis (centre social), La Croix-Rouge, le service entraide migrants etc.)¹⁰

- Men wenst minstens twee ontmoetingen met deze partners te organiseren, enerzijds om elkaars diensten te leren kennen, anderzijds om de concrete werkwijze toe te lichten, de verwachte resultaten. De ambitie is om niet enkel te reflecteren over de noden, maar ook concrete acties uit te werken, met een effectieve coördinatie, en een cel die gezinnen kan steunen en begeleiden.

2.1.2.2 **Het bewaren van de balans tussen universele en lokale initiatieven**

Vanuit Europese hoek wordt aanbevolen steeds de balans te bewaren tussen enerzijds algemene (“universele”) interventies en anderzijds meer specifieke maatregelen op maat van de lokale situatie. Dit laatste kan zich bijvoorbeeld vertalen in initiatieven die zich richten op specifieke subgroepen in het doelpubliek of in een bepaalde regio. In de deelnemende overlegplatformen gaat dit bijvoorbeeld over aandacht voor kinderen met een migratie-achtergrond, kinderen van alleenstaanden, kinderen van ouders met psychiatrische problemen (zie ook fase I van de voorliggende studie).

Logischerwijze vereist een aanpak op maat dat er eerst **inzicht dient te zijn in de lokale situatie**. De survey resultaten suggereren dat een overlegplatform ook hierin een bijdrage kan leveren: het merendeel (79%) van de deelnemers geeft immers aan meer zicht te hebben op algemene problematieken of trends van de lokale regio en dit vooral dankzij de inbouw van formele overlegmomenten, maar ook door voorafgaande studies (kwalitatieve en/of kwantitatieve (omgevings)analyses), interviews en/of enquêtes bij de doelgroep, informele ontmoetingen met mensen op het terrein, reeds bestaande statistieken van het OCMW, etc.

Voorbeelden van hoe men dit bereikt zijn: het inbouwen van formele overlegmomenten met nieuwe of reeds betrokken organisaties waarop algemene tendensen of problematieken besproken kunnen worden, een studie van de doelgroep in kwestie, de opmaak van een omgevingsanalyse, de opmaak van een lokaal armoedeplan, samenwerken met een ervaringsdeskundige, de oprichting van een oudergroep en de afname van interviews.

Het “progressief universalisme” kan hier als theoretisch kader gebruikt worden; in essentie staat dit voor een universeel beleid of een basisaanbod voor alle gezinnen dat echter kan verfijnd of aangepast worden afhankelijk van de specifieke (meer of mindere) noden van een gezin (i.e., een selectief of doelgroepenbeleid). Progressief universalisme is tevens één van de pijlers in het decreet voor de preventieve gezinsondersteuning dat vorm geeft aan de Huizen van het Kind. In de voorbereiding van dit decreet is gebleken dat dit type van “gelaagde” dienstverlening door ouders wordt ervaren als minder of niet stigmatiserend, als meer acceptabel en meer helpend

¹⁰ ONE : Office de la Naissance et de l’Enfance ; PMS : Psycho-Medische-Sociale centra ; COALA: Centre d’Organisation et d’Animation de Loisirs Actifs

aangezien een gelaagd systeem beter afgestemd is op hun (meer of mindere) noden (Tunstill, Blewett & Meadows, 2009¹¹).

Voorbeelden:

- OCMW Brussel
 - o In Brussel wordt bij het bepalen van de doelgroep ook rekening gehouden met een subdoelgroep, namelijk kinderen die zich onderscheiden door hun sociale of culturele achtergrond. Een goede documentatie van de lokale situatie wordt hierbij als werkwijze opgegeven.
- OCMW Maaseik
 - o In Maaseik wordt één op tien kinderen in een kansarm gezin geboren, waarvan de grootste groep uit diverse nationaliteiten bestaat. Maaseik wenst acties uit te werken die op maat van de doelgroep zijn. Hierop tracht men zicht te krijgen door middel van een omgevingsanalyse, en een bevraging van de doelgroep. Men wenst een duurzaam en alomvattend beleid uit te werken, onder andere door aan te sluiten bij algemene (overheids)initiatieven. Zo kan men het (op te stellen) kinderarmoedebestrijdingsplan opnemen in de strategische meerjarenplanning van de steden en gemeenten uit het Vlaams gewest. Dit kan vervolgens overgemaakt worden aan lokale besturen (OCMW's en gemeenten).

2.1.2.3 Het ondersteunen van lokale projecten en aansluiting met het lokale beleid

Het verminderen van overlap en overaanbod werd hoger beschreven als een doelstelling voor een lokaal overlegplatform. Dit lijkt ook bevestigd te worden door de kwalitatieve resultaten van de survey: hulpverleners voelen zich overvraagd door de veelheid aan initiatieven en bijhorende vergaderingen, die elk veel tijd en inspanning vragen en die op termijn als een struikelblok ervaren worden.

Een mogelijke manier om het risico op overlap en overvraging te verminderen is door **nieuwe acties te integreren in bestaande initiatieven** en door aansluiting te zoeken met het lokale beleid, zoals reeds werd gesuggereerd in de projectoproep van deze studie.

De survey resultaten suggereren dat hieraan door de grote meerderheid van de overlegplatformen gehoor werd gegeven: maar liefst 93% zegt aan te sluiten bij het lokale beleid.

Dit lijkt hoofdzakelijk bereikt te worden via aansluiting bij andere financiële bronnen (vb. Vlaamse of Waalse subsidies, Koning Boudewijnstichting), en door de uitbreiding van bestaande samenwerkingen of aansluiting bij andere initiatieven zoals onder andere het Huis van het Kind, projecten omtrent het omgaan met onbetaalde schoolrekeningen, projecten rond het proactief handelen met betrekking tot verhoogde tegemoetkoming in de gezondheidszorg, Lokaal Overleg Opvoedingsondersteuning, aansluiting bij Meerjarenplanning 2014-2019 van steden en gemeenten, Plan de Cohésion Sociale, aansluiting bij de werking van gemeentelijke en sociale diensten, en buitenschoolse voorzieningen.

Deze initiatieven kunnen niet zomaar “gekopieerd en geplakt” worden, maar **afstemming op de lokale situatie** is belangrijk (zie ook praktijk nr. 2). Bovendien kan **coördinatie** een cruciale factor zijn: in sommige regio's gebeurt dit heel actief en zal de samenwerking ook vlotter

¹¹ Tunstill, J., Blewett, J., & Meadows, P. (2009). Evaluating the Delivery by Action for Children of Targeted Family Support. Synergy Research & Consulting Ltd.

verlopen, terwijl dit in andere regio's veel passiever kan zijn. Dit zal tevens bepalen in welke mate informatie wordt uitgewisseld tussen de partners (zie ook praktijk nr. 4).

Voorbeelden:

- OCMW Dilbeek
 - o Het huidige project kadert binnen de prioritaire beleidsdoelstelling 'kinderarmoede bestrijden' van het OCMW. Het mikt op de uitbouw van een algemene overlegstructuur voor de bestrijding van kinderarmoede door te werken met een stuurgroep en diverse werkgroepen, waarvan sommigen reeds bestaan en andere nog in het leven moeten worden geroepen. Dit alles kadert binnen een algemene visie voor de bestrijding van kinderarmoede en vraagt om het stroomlijnen van de communicatie tussen de diverse werkgroepen en lokale partners. Bovendien zal het project complementair werken bij het bestaande lokaal kinderarmoedeproject VONK dat zich richt op gezinnen met jonge kinderen tussen 0-3 jaar. Daarnaast tracht men complementair te werken door permanent een ervaringsdeskundige in te schakelen, een samenwerking aan te gaan met de Welzijns-campus dat op zijn beurt meerdere initiatieven verenigt (Huis van het Kind, Kind en Gezin, vzw gemeentelijke kinderopvang, etc.), en door aan te sluiten met flankerend onderwijsbeleid en het decreet integrale jeugdhulp.
- OCMW Sint-Lambrechts-Woluwe
 - o In Sint-Lambrechts-Woluwe zal het overlegplatform geïntegreerd worden in de sociale dienst van het OCMW, en meer bepaald in vier werkgroepen: armoedebestrijding, huisvesting, werkgelegenheid en bijstand aan personen. De integratie in deze werkgroepen wordt gezien als een toegevoegde waarde voor de analyse van nodige acties op het terrein, als een kans om belanghebbenden en politieke mandatarissen die belast zijn met onderwijs en kinderopvang te raadplegen, en als een gelegenheid om verschillende perspectieven te verenigen.
- vzw Régie des Quartiers de Comines-Warneton:
 - o Het platform maakt de brug met het Plan de Cohésion Sociale, maar ook met andere politieke organen en initiatieven (Huisvesting, Werkgelegenheid).
- OCMW Pepinster
 - o Het platform werkt samen met het Plan de Cohésion Sociale, alsook met de Bijzondere jeugdbijstand (Aide à la Jeunesse).

2.1.2.4 Kennismaken met het hulpverleningsaanbod en uitwisselen van informatie

Tijdens de eerste fase van voorliggende studie bleek dat er in het algemeen reeds een vrij uitgebreid hulpverleningsaanbod bestaat, maar dat men onvoldoende op de hoogte is van wie wat aanbiedt en op welke manier. Dat betekent dat er wel veel kennis en expertise aanwezig lijkt te zijn bij de verschillende hulpverleners maar deze wordt niet altijd gecombineerd of op de juiste manier aangewend. Daarnaast bleek ook dat zorgverstrekkers zich soms onvoldoende uitgerust voelen om op een correcte manier om te gaan met (een vermoeden van) kinderarmoede: wat doet men eens dat kinderarmoede wordt gesignaleerd? Bij wie kan men terecht, en voor welke diensten?

De kwalitatieve resultaten van de huidige survey lijken dit beeld grotendeels te bevestigen.

- Door de deelnemers werd gesuggereerd dat het investeren in een goede kennis van elkaars diensten een sleutelaspect is dat mee het succes van een overlegplatform bepaalt en tegelijk juist kan verbeterd worden door initiatieven als een overlegplatform. Het niet kennen van elkaar lijkt gepaard te gaan met wederzijdse verwachtingen die niet op elkaar zijn afgestemd en een gebrek aan vertrouwen tussen hulpverleners en diensten onderling. Daarentegen verwacht men juist positieve effecten als er een 'naam en gezicht' kan gekoppeld worden aan een dienst en als men meer zicht heeft op elkaars mogelijkheden en beperkingen, van elkaar goed leren kennen, open staan voor elkaar, en de tijd nemen om elkaar te leren kennen en vertrouwen te winnen.
- Gerelateerd aan de uitwisseling van kennis en expertise blijkt ook het uitwisselen van casus-specifieke info als problematisch ervaren. Mogelijke schending van het beroepsgeheim en recht op privacy lijkt hier één van de onderliggende redenen te zijn.

De survey resultaten suggereren dat men sinds de oprichting van het overlegplatform enkele verbeteringen kan waarnemen (zie Figuur 30):

- Ongeveer driekwart (77%) van de deelnemers geeft aan dat de uitwisseling van informatie, kennis en expertise vlotter verloopt. Bovendien geeft de kwalitatieve analyse aan dat beschikbare kennis niet alleen meer gecentraliseerd maar ook beter gecoördineerd lijkt.
- De meerderheid van de deelnemers (64%) geeft aan dat de kennis en expertise van de professionele zorgverstrekkers sinds de oprichting van het overlegplatform is verbeterd.

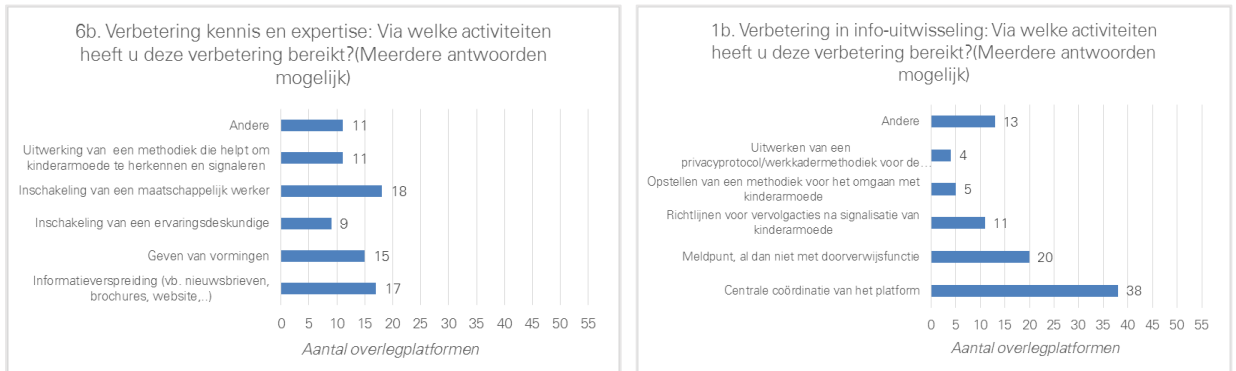
Voor een vlotte uitwisseling van kennis en expertise enerzijds en casus-specifieke informatie anderzijds worden enkele **concrete voorbeelden** van maatregelen genoemd zoals: het aanduiden van een centrale coördinator en/of contactpersoon van het platform, het oprichten van meldpunten voor signalisatie van kinderarmoede, het uitwerken van richtlijnen voor vervolgacties eens kinderarmoede gesignaleerd is, uitwerken van een privacy-protocol, en/of een werkkader voor de uitwisseling van informatie.

Het beter uitrusten van de zorgverstrekkers lijkt vooral te worden bereikt door middel van de inschakeling van een maatschappelijk werker en/of van een ervaringsdeskundige, het opstellen van een methodiek rond "omgaan met kinderarmoede", informatieverstoring, en het geven van extra vormingen.

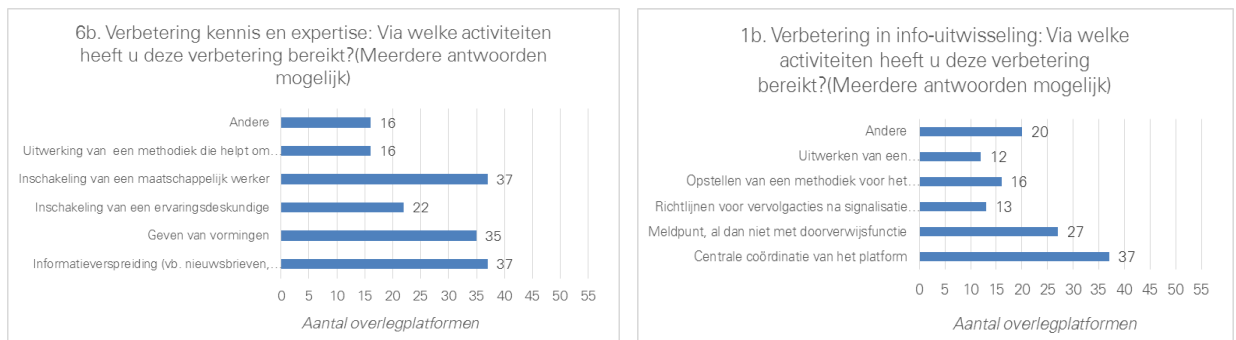
De vorming van hulpverleners verdient voldoende aandacht; de inschakeling van en samenwerking met ervaringsdeskundigen is daarbij cruciaal (vb. OCMW Sint-Niklaas, vzw Jugendtreff Inside, OCMW Merelbeke, OCMW Nijvel, OCMW Geetbets). De combinatie van deze twee invalshoeken zal zowel een intellectuele als emotionele analyse van de situatie mogelijk maken.

Tussentijdse evaluatie

Eindevaluatie

Figuur 30. Voorbeelden van maatregelen die professionele zorgvertrekkers ondersteunen (links) en de uitwisseling van kennis en info faciliteren (rechts), en dit met een gelijkaardig patroon voor zowel voor de tussentijdse evaluatie (boven) als de eindevaluatie (onder)

Voorbeelden:

- OCWM Koksijde
 - o In Koksijde werd vastgesteld dat het beroepsgeheim en de bescherming van de privacy van de cliënt een belemmering vormt in het adequaat uitwisselen van informatie tussen verschillende instanties. Verscheidene diensten zijn bijvoorbeeld bezig met eenzelfde gezin zonder dat dit van elkaar geweten is. In de projectaanvraag geeft Koksijde dan ook aan sterk te willen inzetten op het uitwerken van klijtlijnen voor informatiedeling rekening houdend met beroepsgeheim, kennisdeling, uitwerken cliëntoverleg, armoedesignaalkaart en doorverwijsmogelijkheden en detectie van trends en beleidsaanbevelingen. In de survey geeft Koksijde aan reeds over meer expertise te beschikken omwille van het uitwerken van een gemeenschappelijke methodiek die helpt om kinderarmoede te herkennen en signaleren, het geven van vormingen en de inschakeling van een ervaringsdeskundige. Ook wordt er reeds een verbetering vastgesteld in informatiedeling, vooral door de centrale coördinatie van het platform.
- OCMW 's-Gravenbrakel

- In 's-Gravenbrakel worden niet enkel verschillende partners bij elkaar gebracht maar wordt ook vorming aangeboden: hoe armoede herkennen, wat zijn signalen, welke hulp bestaat er reeds. In tweede instantie is de bedoeling het platform te gebruiken als een soort “klinische” vorming door en voor experts, waarbij een methodiek voor het herkennen van en omgaan met kinderarmoede wordt uitgewerkt. Deze maatregelen hebben volgens de survey reeds geleid tot betere informatie-uitwisseling en kennisverhoging.

2.1.2.5 Verhogen van toegankelijkheid tot en bekendheid van het hulpverleningsaanbod

Een veelgehoorde opmerking van hulpverleners is dat “de hulp wel bestaat maar de weg ernaar toe niet gevonden wordt” door de doelgroep. Het lijkt daarom aangewezen ervoor te zorgen dat het hulpverleningsaanbod bekend is, toegankelijk is, in het bijzonder voor zij die momenteel niet of in mindere mate bereikt worden. Een aanpak waarbij men open staat voor alle gezinnen, waarbij minder vanzelfsprekende toegangspoorten worden gezocht en men niet stigmatiseert, lijkt cruciaal om de meest kwetsbare gezinnen te bereiken.

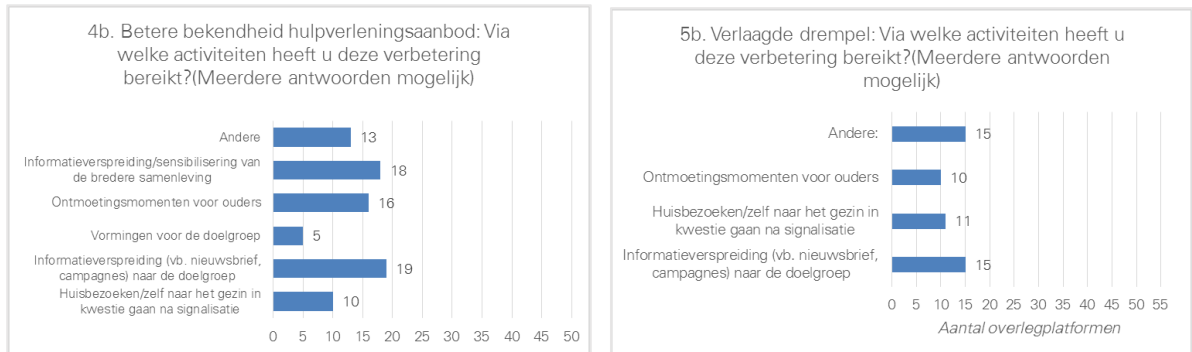
Uit de survey blijkt dat:

- Ongeveer de helft van de deelnemers (52%) vindt dat de drempel tot bestaande of nieuwe hulpverlening verlaagd is sinds de oprichting van het overlegplatform en 54% vindt dat de hulpverlening sinds de oprichting van het overlegplatform beter bekend is geworden bij de doelgroep. Dat de verbetering voor de andere helft van de deelnemers niet wordt waargenomen, kan betekenen dat er werkelijk geen effect is, maar het lijkt ook waarschijnlijk dat het nog te vroeg is om dit soort effecten te observeren.
- Het niet bereiken van de beoogde gezinnen wordt aangehaald als een struikelblok in het succes van concrete acties die op touw worden gezet.

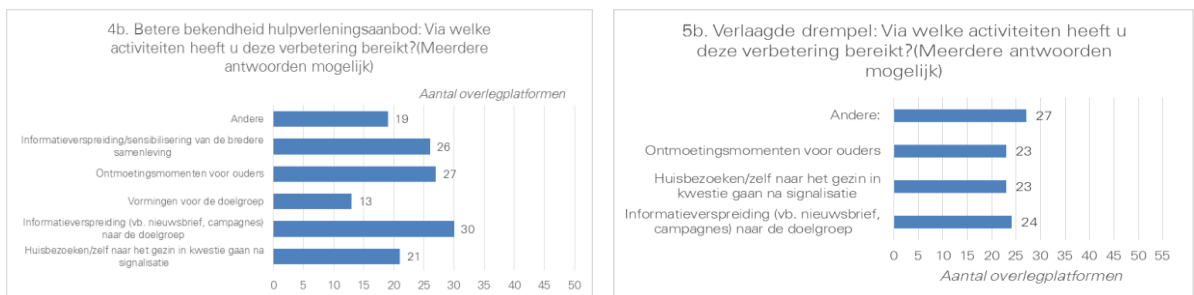
Concrete voorbeelden van maatregelen zijn onder andere: het afleggen van huisbezoeken, organiseren van ontmoetingsmomenten en -ruimtes voor ouders in de relevante doelgroep, verspreiden van informatie via nieuwsbrieven of brochures, al dan niet in lokale krantjes, sensibiliseringsacties, onderhouden van regelmatige en nauwe contacten met schooldirecties, zorgleerkrachten of sociaal assistenten op scholen, meer gebruik maken van een brugfiguur (vb. als een informatiepunt) of intermediaire partners of personen die contact hebben met de doelgroep. Er zijn erg veel acties mogelijk maar een niet-stigmatiserende aanpak wordt als een sleutelkenmerk geïdentificeerd voor het uitbouwen van een toegankelijke hulpverlening.

Tussentijdse evaluatie

Eindevaluatie

Figuur 31. Wijze waarop de overlegplatformen de hulpverlening beter bekend trachten te maken (links) en de drempel tot het hulpverleningsaanbod te verlagen (rechts), en dit met een gelijkaardig patroon zowel voor de tussentijdse evaluatie (boven) als de eindevaluatie (onder)

Voorbeelden:

- OCMW Genappe

- Genappe geeft aan een verbetering te zien in de bekendheid van het hulpverleningsaanbod en dit door huisbezoeken en zelf naar het gezin te gaan na signalisatie, door informatie te verspreiden naar de doelgroep zowel als sensibilisatie naar de bredere samenleving (distribueren van flyers en publicaties in lokale tijdschriften en kranten), en door de organisatie van ontmoetingsmomenten voor de ouders. Deze zaken lijken eveneens te zorgen voor een lagere drempel tot de hulpverlening.

- OCMW Bredene

- Bredene geeft aan verbetering te zien in de bekendheid van de hulpverlening alsook in de toegang tot deze hulp. Het wijt dit aan huisbezoeken, verspreiden van informatie naar de doelgroep en de bredere samenleving en ontmoetingsmomenten voor ouders.

2.1.2.6 (Vroeg)Tijdig opsporen van en ingrijpen bij potentiële probleemsituaties bij het doelpubliek

Voor het begeleidingscomité en beleidsmakers is het van belang dat rekening gehouden wordt met zowel het opsporings-gerelateerde als preventieve aspect van het huidige initiatief:

probleemsituaties of mogelijke risicosituaties dienen tijdig gedetecteerd en gesignaleerd te worden, maar er dient eveneens preventief gewerkt te worden. Ook op Europees niveau wordt dit benadrukt. Een aanbeveling uit het Social Investment Package (European commission 13a¹²) luidt dat het tijdig hulp bieden aan kinderen die in een benadeelde positie zitten en dit op jonge leeftijd, één van de beste manieren is om ervoor te zorgen dat kinderen in de loop van hun leven toch hun volledige potentieel kunnen bereiken. Deze aanbeveling is onderdeel van het sociaal investeringspakket waarin de Europese Commissie aan de lidstaten vraagt om – vanuit een levenscyclusbenadering – de klemtoon te leggen op sociale investeringen teneinde de huidige en toekomstige capaciteiten van de mensen te versterken. Opgroeien in armoede beïnvloedt immers niet alleen de actuele situatie van het kind, maar zal ook op langere termijn zijn sporen nalaten. Onderzoek toont bijvoorbeeld aan dat kinderarmoede negatieve effecten kan hebben op het behalen van een bepaalde onderwijsgraad (zie Duncan et al., 1998, Ermisch and Francesconi, 2000, in Gábos & Kopasz, 2015¹³), en op latere cognitieve en gedragsmatige uitkomsten (zie vb. Shonkoff and Philips, 2000 in Gábos & Kopasz, 2015³). Wanneer op jonge leeftijd interventies gedaan kunnen worden, heeft dit positieve effecten die een cumulatieve impact hebben – net zoals ook nadelen op jonge leeftijd een cumulatief effect hebben.

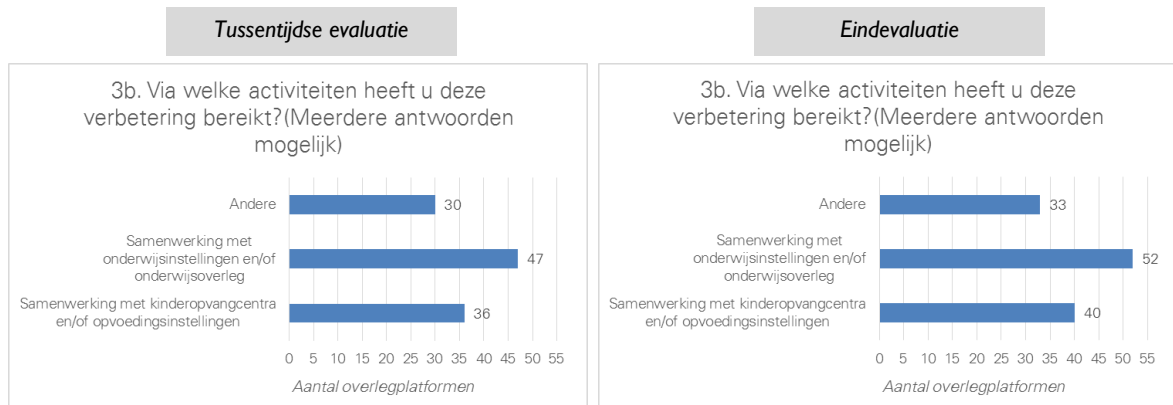
Een maatregel om kinderen vanaf een zeer jonge leeftijd te kunnen zien en daardoor risicosituaties op te sporen kan zijn om partners te betrekken die werken met (jonge) kinderen en kinderen, en zelfs partners die in de prenatale zorg werken en daardoor in contact komen met risicogezinnen (cfr. praktijk 1). Dit soort maatregelen lijkt reeds vrij veel aanwezig te zijn bij de overlegplatformen: 95% van de deelnemers geeft expliciet aan dit type partners te betrekken (zie ook Figuur 32). Dit strookt ook met de bevindingen uit de eerste analysefase van deze studie, die aangeven dat een aantal platformen zich niet alleen richten op kinderen tussen 0 en 12 jaar, maar ook toespitsen op de allerjongsten (0- 3 jaar).

Concrete voorbeelden zijn partners die werken met gezinnen en kinderen met een uiteenlopende achtergrond zoals scholen en crèches, maar ook minder rechtstreeks in het oog springende partners zoals: vroedvrouwen, lokale buurtverenigingen (die niet noodzakelijk gericht zijn op gezinnen in armoede), de kennis bij ambtenaren van onderwijs en kinderopvang, antennes van de OCMW's, Kind & Gezin/ONE, gezinszorg, armoedeverenigingen, AMO, wijkteams, financiële gemeentedienst, CLB.

¹² Deze aanbeveling is onderdeel van het sociaal investeringspakket waarin de Europese Commissie aan de lidstaten vraagt om – vanuit een levenscyclusbenadering – de klemtoon te leggen op sociale investeringen teneinde de huidige en toekomstige capaciteiten van de mensen te versterken. Raadpleegbaar via:

<http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=9761&langId=en>

¹³ Gábos, A. & Kopasz, M.(2015). Discussion paper: Peer Review Children First – pilot local consultation platforms on child poverty (Belgium, 13-14 January 2015). TÁRKI Social Research Institute, © ÖSB Consulting 2014

Figuur 32. Betrokken partners die toelaten kinderen op jonge leeftijd te zien, en dit met een gelijkaardig patroon voor de tussentijdse evaluatie (links) en de eindevaluatie (rechts)

Een maatregel die kan bijdragen aan het preventief ingrijpen bij risicosituaties verwijst naar het ondersteunen van de doelgroep op zo'n manier dat zijzelf worden geactiveerd en kunnen participeren aan de samenleving. De survey toont aan dat iets meer dan de helft (59%) van de overlegplatformen hierin een verbetering waarneemt sinds de oprichting van het overlegplatform. Voor zij die geen positief effect observeren, is het mogelijks te vroeg om effecten te observeren, maar een effect kan ook achterwege blijven vanwege ineffectieve maatregelen.

Concrete voorbeelden van maatregelen die wel succesvol lijken te zijn, zijn financiële als niet-financiële vormen van ondersteuning, zoals: het voorzien van animatie in scholen, het aanbieden van een culturele opvoeding of kennismaking met cultuur, aanbieden van opvoedingsondersteuning/-begeleiding, hulp bij invullen studiebeurs, doorverwijsfunctie door brugfiguur, verlenen van juridisch advies, arbeidsbegeleiding, huisvesting, administratieve ondersteuning, bestaande initiatieven promoten zoals gebruik van een vrijetijdspas, welzijnsloket, opmaak van kledingpakketten, oprichting van een oudergroep, kleuterparticipatie.

Voorbeeldplatformen:

- OCMW Antwerpen
 - o In Antwerpen wordt volgens de survey erg veel samengewerkt met allerlei onderwijsinstellingen. Daarnaast wordt echter ook ingezet op samenwerking met stedelijke diensten, buurtsport, wijkteams, buurtregisseurs, en het Huis van het Kind.
- OCMW Waregem
 - o In Waregem betreft men zowel partners in onderwijs als kinderopvang. Men ziet er tevens een verbetering in de activatie van de doelgroep, en dit door acties zoals het aanbieden van opvoedingsondersteuning, hulp bij invullen studiebeurs, doorverwijsfunctie door brugfiguur, juridisch advies, arbeidsbegeleiding, huisvesting.

- OCMW Kinrooi
 - o In Kinrooi voert men reeds een beleid waarbij men individueel kansarme kinderen tracht te laten participeren in de samenleving (bijvoorbeeld door deelname aan sociale activiteiten, sport, cultuur, onderwijs, medische, psychische diensten...). Volgens de evaluatie wordt hierin nog verbetering vastgesteld, via initiatieven als de oudergroep, kleuterparticipatie, het meldpunt Kinderarmoede.
- vzw Accesport (Bergen)
 - o In Bergen voorziet men wat activatie van de doelgroep betreft, in financiële tussenkomst maar ook in niet-financiële activiteiten zoals sportieve activiteiten. Dit soort animatie-activiteiten wordt gezien als een betere manier om uit de negatieve spiraal te geraken dan steeds te focussen op problemen.

2.1.2.7 **Betrekken van stakeholders**

Het betrekken van relevante stakeholders lijkt een onbetwistbare goede praktijk. Ook op Europees niveau wordt de participatie van stakeholders sterk aangemoedigd (bijvoorbeeld als onderdeel van de “Europe 2020” strategie van de Europese commissie (2010).¹⁴). Eerdere ervaringen en een peer review in 2014.¹⁵ hebben aangetoond dat het betrekken van relevante stakeholders inclusief de kinderen een sleutelaspect is, en dit tijdens iedere fase van de opmaak en implementatie van een (nieuw) beleid. Het kan bijvoorbeeld leiden tot een meer evidence-based beleid, een gedragen beleid gebouwd op consensus, en een verhoogd bewustzijn van Europese beleidsinitiatieven.

Merk op dat verschillende categorieën van stakeholders onderscheiden kunnen worden:

- a) primaire stakeholders: zij die door de interventie geraakt zullen worden; in dit geval de kinderen zelf en hun ouders;
- b) secundaire stakeholders: intermediaire partners in het beleidsproces (vb. kwetsbare groepen, representatieve organisaties);
- c) beslissingsmakers die het beleid opmaken.

Merk op dat primaire stakeholders in het huidige “Kinderen eerst” project zowel de kinderen zelf als hun families kunnen zijn. Bovendien hoeft de primaire stakeholder zich niet noodzakelijk te beperken tot het individuele kind, maar kan het ook over een grotere gemeenschap gaan.

Uit de survey komen volgende aandachtspunten naar voren:

- Er lijkt vooral gerefereerd te worden naar de tweede en derde categorie van stakeholders, namelijk samenwerkingspartners en beleidsmakers.
- Het merendeel van de deelnemers geeft aan dat het essentieel is dat het platform wordt gedragen en ondersteund door alle partijen, in het bijzonder de scholen. Aangezien kinderen het grootste deel van hun tijd op de schoolbanken doorbrengen, is de kans groter dat de signalen van armoede daar opgepikt worden. Daarnaast kunnen zorgleerkrachten en schoolmedewerkers het platform ook een beter inzicht geven in de problematiek en de signalen van armoede. Het uitbouwen van voldoende draagvlak zou

¹⁴ European Commission (2010). Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth, Commission Communication, COM(2010) 2020 final. Raadpleegbaar via: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF>

¹⁵ Frazer (2014): Peer Review on the Belgian Platform against Poverty and Social Exclusion EU 2020, Belgium 2014

volgens sommigen ook kunnen bijdragen tot een betere inschatting van de noden en gevoeligheden.

- Actoren moeten ook op termijn gemotiveerd blijven om te participeren. Een blijvende motivatie en participatie zou volgens sommigen bereikt kunnen worden door een minimale werklast en efficiënt vergaderen. Bovenal lijkt het echter cruciaal te zijn om het vele praten en vergaderen om te zetten in concrete acties, om niet alleen lange termijn doelen te stellen, maar ook korte termijn doelen te stellen, doelen die concreet zijn, realistisch, iets opleveren voor alle betrokken partijen en snel resultaat opleveren (zogenaamde “quick wins”).

Hoewel het betrekken van stakeholders als een belangrijk aandachtspunt wordt gezien, wordt de concrete toepassing ervan minder duidelijk omschreven. Uit eerdere Europese ervaringen blijkt dat het betrekken van stakeholders zich kan uiten op verschillende manieren, gaande van het verdelen van informatie, consultatie, tot uiteindelijk het samen opmaken van beleidsvoorstellen en zelfs beslissingen maken.

In de survey verwijzen slechts enkele overlegplatformen naar soortgelijke maatregelen zoals bijvoorbeeld de inschakeling van armoedeverenigingen als eerste betrokken partij in een stuurgroep rond beleidsplannen, als actieve deelnemer aan overleginitiatieven met scholen, en met mogelijkheid tot regelmatig, informeel overleg.

Ook het actief betrekken van kinderen is belangrijk, en is een speerpunt van het Verdrag voor de Rechten van het Kind: *“het kind met name in de gelegenheid gesteld te worden gehoord in iedere gerechtelijke en bestuurlijke procedure die het kind betreft, hetzij rechtstreeks, hetzij door tussenkomst van een vertegenwoordiger of een daarvoor geschikte instelling, op een wijze die verenigbaar is met de procedureregels van het nationale recht”* (Artikel 12, Kinderrechtenverdrag van de Verenigde Naties, 20 november 1989¹⁶). Het verdrag laat ruimte voor een aangepaste manier van communiceren en samenwerking met partners die ook rechtstreeks met kinderen in contact komen (vb. Unicef, Ombudsman). Een manier om dit te doen is bijvoorbeeld door in scholen vragen te gaan stellen aan alle kinderen en jongeren onder de 18 jaar (hun ideeën, wensen en noden) om deze vervolgens over te maken aan de bevoegde instanties (overheden, speciale comités), de organisatie van debatten voor de iets oudere kinderen en communicatie in spelvorm voor de jongere kinderen. Hierbij mag niet vergeten worden dat niet enkel het consulteren maar ook het informeren van kinderen en jongeren een manier is om hen te betrekken.

Voorbeelden:

- OCWM Gent
 - o De stad Gent ontwikkelt momenteel een armoedebelidsplan, dat tot stand komt door de uitrol van een breed participatieproces waarbij alle stakeholders uit het Gentse armoedeveld rechtstreeks betrokken worden: OCMW- en Stadsdiensten, de erkende verenigingen waar armen het woord nemen, de vele diensten basishulpverlening, CAW Oost-Vlaanderen Regio Gent Eeklo, Kind en Gezin, Samenlevingsopbouw Gent, verschillende academici en specialisten, hulpverleners, en mensen uit de doelgroep en de Gentenaar zelf. De doelgroep participeert in het algemeen aan alle beleidsplannen en specifiek voor het huidige project zijn

¹⁶http://www.kinderrechtencommissariaat.be/sites/default/files/bestanden/kinderrechtenverdrag_nederlandse_vertaling.pdf

armoedeverenigingen eerste betrokken partij in de stuurgroep en actief deelnemer aan overleggen met scholen alsook is er regelmatig informeel overleg.

- vzw Grandir (Flémalle):
 - In Flémalle tracht men (indirect) contact te verwerven met de doelgroep zelf door samen te werken met Interservice Social de Flémalle (gecoördineerd door OCMW Flémalle). Deze samenwerking bestaat al maar zal nog worden opgedreven in het kader van het project “Kinderen eerst”. De samenwerking laat regelmatig contact toe met de veldwerkers die een goed zicht hebben op de noden die leven bij de doelgroep en die daarom omschreven worden als een bevoorrecht kanaal om alle betrokken stakeholders te informeren.

2.1.3 **Conclusie**

In totaal worden zeven goede praktijken weerhouden:

1. Samenbrengen van diverse, lokale actoren
2. Bewaren van de balans tussen universele en lokale initiatieven
3. Ondersteunen van lokale projecten en aansluiting zoeken met het lokale beleid
4. Investeren in kennismaking met het hulpverleningsaanbod en uitwisseling van informatie
5. Verhogen van toegankelijkheid tot en met bekend maken van het hulpverleningsaanbod
6. (Vroeg)Tijdig opsporen van en ingrijpen bij probleemsituaties bij het doelpubliek
7. Betrekken van stakeholders zelf

Bij de beschrijving van deze praktijken wordt duidelijk dat zij niet los van elkaar gezien kunnen worden, maar eerder aan elkaar gelinkt kunnen worden en complementair zijn. We merken bijvoorbeeld dat de investering in kennismaking met het hulpverleningsaanbod en uitwisseling van informatie ook samenhangt met het verhogen van de toegankelijkheid tot hulpverlening en de aansluiting bij het lokale beleid. Ook de tweede praktijk zou tot een hulpverlening moeten leiden die minder stigmatiserend is, wat op zijn beurt consequenties heeft voor de vierde praktijk.

De vraag rest hoe deze goede praktijken ingezet kunnen worden bij de oprichting of uitbouw van een overlegplatform. In de volgende sectie maken we daarom de vertaalslag naar enkele concrete stappen die ondernomen kunnen worden.

2.2 Stap voor stap: het uitbouwen van een overlegplatform in de praktijk

In de huidige sectie wordt ingegaan op de praktische kant: hoe kunnen de praktijken werkelijkheid worden, welke concrete stappen kan men ondernemen bij het uitbouwen van een overlegplatform, en welke factoren kunnen helpen om de kans op succes te verhogen? Hierbij wordt tevens aandacht geschonken aan enkele praktische tips en er worden bij iedere stap enkele praktijkvoorbeelden gegeven als inspiratiebron (voorbeelden ontleend aan de huidige studie, aangereikt door het begeleidingscomité of de VVSG studiedag rond het uitbouwen van lokale overlegplatformen).

Voor het succesvol uitbouwen van een lokaal overlegplatform worden volgende stappen geïdentificeerd.

De voorgestelde aanpak voor een overlegplatform ter bestrijding van kinderarmoede onderscheidt zich van andere werkwijzen door karakteristieken zoals:

- De nadruk op samenwerking met scholen en kinderopvangcentra en bij uitbreiding alle partners die werken met kinderen, jongeren en gezinnen in armoede;
- De sterke voorkeur voor integratie met en aansluiting bij bestaande structuren en initiatieven in plaats van uitbouwen van nieuwe initiatieven;
- Het belang van een inclusieve aanpak, waarbij niet enkel ouders maar ook het kind als primaire stakeholder mee wordt betrokken;
- De betrachting om een aanbod uit te werken dat alle behoeften dekt en waarbij vanuit verschillende invalshoeken wordt nagedacht
- Het belang van preventief en activerend werken
- Het belang van participatief werken, i.e., samenwerken met de doelgroep, en vanuit hun perspectief

2.2.1 Stap 1: Start met een analyse van de huidige en lokale situatie

Vooraleer een aanpak uit te werken en concreet met acties te starten, is het aangewezen om te starten met een grondige analyse van de huidige en lokale situatie. Alleen zo zal een aanpak op poten gezet kunnen worden die aangepast is aan de noden van de lokale gezinnen (cfr. praktijk 2 en 3).

Tijdens deze analyse wordt aangeraden na te denken over verschillende thema's en vragen:

- Aanbod: welke aanbod van diensten en organisaties bestaat er reeds?
- Middelen: welke (type) middelen zijn beschikbaar, welke middelen zijn er nog nodig, hoe dienen de beschikbare middelen idealiter te worden ingezet, nu en in de toekomst?
- Waar liggen lokaal de meest relevante beleidsdoelen inzake kinderarmoede en hoe kan hierop aangesloten worden?
- Prioriteiten en struikelblokken: waar wordt reeds aandacht aan gegeven, waar wordt nog geen aandacht aan gegeven maar is dit wel aangewezen? Waar situeren de risico's zich, zijn er blinde vlekken en waar situeren deze zich? Zowel detectie van prioriteiten

als van risico's wordt des te belangrijker als men over eerder beperkte middelen beschikt. Het zal toelaten de middelen op de meest efficiënte en effectieve wijze te alloceren, en verkleint de kans op problemen tijdens het werkelijk uitbouwen van het overlegplatform.

- Opvolging en evaluatie: wat gaat men opvolgen en op welke manier zal men dit best doen? Door reeds vanaf het prille begin voorop te stellen op welke manier de activiteiten van het overlegplatform zullen worden opgevolgd en geëvalueerd, zal men steeds op gepaste wijze kunnen bijsturen.

In de eerste plaats dienen er objectieve cijfers en feiten te worden verzameld die meer informatie geven over de actuele en huidige situatie met betrekking tot armoede in de stad of gemeente in het algemeen en over de doelgroep in het bijzonder.

Hoewel cijfers gebruikt kunnen worden om een situatie te schetsen of om beleidskeuzes en evaluatie uit te stippelen, zeggen ze niet altijd alles. Uit onderzoek van de Provincie Antwerpen blijkt immers dat conclusies die getrokken worden op basis van cijfers alleen tot foutieve aanbevelingen kunnen leiden.¹⁷

Daarom wordt in deze opstartfase aanbevolen om het objectief, feitelijk en cijfermateriaal aan te vullen met een meer **kwalitatieve analyse** waarbij men de bevindingen aftoetst bij de mensen "op het terrein" (cfr. praktijk 7). Dat wil zeggen dat men kan gaan praten met de verschillende samenwerkingspartners (herkennen zij zich in het geschetste beeld? Verbergen de cijfers nog zaken?), maar dat betekent eveneens dat men in contact treedt met de doelgroep zelf. Kloppen de cijfers ook met de ervaring van de mensen zelf? Welke problemen ervaren mensen nu zelf, waaraan hebben zij het meeste nood?

De conclusies van deze analyse moeten toelaten om in een volgende fase een gecoördineerd actieplan op te stellen, waarin aangegeven wordt wat er moet gebeuren, voor welke doelgroep, en via welke kanaal.

Praktische tips en aandachtspunten

- Verzamel officiële en feitelijke informatie, bijvoorbeeld over parameters zoals inkomen van het gezin en onderwijsgraad. Instanties waarbij u dit soort van information kunt opvragen zijn bijvoorbeeld (niet-exhaustieve lijst):
 - o Steunpunt Sociale Planning van de provincie: dit kan beschouwd worden als een overkoepelend orgaan dat informatie uit verschillende bronnen centraliseert (vb. het bevat ook de cijfers van de POD Maatschappelijke Integratie). Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid, en sociale uitsluiting (http://www.armoedebestrijding.be/cijfers_aantal_armen.htm) Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium met informatie over o.a. arbeid-gerelateerde informatie, inkomen, armoederisico: http://statbel.fgov.be/nl/statistieken/cijfers/arbeid_leven/
 - o Portail de la Cohésion Sociale: <http://cohesionsociale.wallonie.be/>

¹⁷ Workshop 2: Kinderen in armoede, de (on)macht van cijfers (2015). Dienst Welzijn en Gezondheid, Provincie Antwerpen, studiedag VVSG 09/02/2015

- Institut wallon de l'évaluation, de la prospective et de la statistique: <http://www.iweps.be/>
 - RIZIV – INAMI¹⁸
 - Kind en gezin – ONE
 - Lokale actoren, vb. publicaties via de Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten (VVSG), van andere netwerken zoals les Relais Sociale (met lokale afdelingen, vb. <http://www.relaisocialcharleroi.be/>)
 - Uw stad, gemeente, of gewestelijke instanties
- Werk zoveel mogelijk samen met de verschillende partners en/of bouw tijdig een moment in om de analyse af te toetsen. Dit vergroot het draagvlak bij de partners en de motivatie (cfr. praktijk 7). Ga bijvoorbeeld na of iedereen zich kan herkennen in de analyse. Zijn aanpassingen noodzakelijk? Is het volgens ieders perspectief een accurate weergave van de werkelijkheid?
 - Werk ook samen met kinderen en jongeren. Voor praktische tips of vormingen hierover zie Steunpunt voor jeugdwerk en jeugdbeleid met kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties, “Uit de marge”: <http://www.uitdemarge.be/p522>
 - Vraag bij de verschillende betrokken partners (de zogenaamde “stakeholders” na welke struikelblokken zij voorzien. Typische voorbeelden zijn: geen tijd, zich niet voldoende betrokken voelen, het nut niet inzien, eigen terrein willen afbakenen, etc. Indien u hierop een zicht geeft, kan u hierop van in het begin anticiperen.

Voorbeelden

Hieronder worden enkele voorbeelden geschetst van de manieren waarop een analyse kan gebeuren. Het betreft meestal een combinatie van het raadplegen van documenten, cijfers en statistieken, enquêtes en/of gespreken bij partners en/of bij de doelgroep zelf. Ook wordt een voorbeeld gegeven van hoe men reeds in die analysefase zoveel mogelijk partners kan betrekken, en hoe men dus het draagvlak bij de doelgroep kan vergroten.

Omgevingsanalyse (OCMW Sint-Niklaas)

Men heeft hier beroep gedaan op een omgevingsanalyse uitgevoerd door het steunpunt sociale planning (provincie Oost-Vlaanderen) voor het Lokaal Overlegplatform (LOP) basisonderwijs. Ook maakte Kind & Gezin een analyse in het kader van de uitbreidingsronde 2014 van de inkomsten gerelateerde kinderopvang.

Omgevingsanalyse en terreinbevraging (OCMW Maaseik)

Maaseik heeft een omgevingsanalyse uitgevoerd, en heeft daarbij de doelgroep bevroegd. De projectcoördinator werd belast met de opdracht om te starten met een raadpleging van relevante cijfers en achtergrondinformatie. Hij/zij maakt een inventaris op van de huidige werking van het OCMW, de bestaande middelen, het bestaande hulpverleningsaanbod in de regio, de werking van elke dienst, en de lopende initiatieven. Er werden/worden tevens een aantal overlegmomenten ingepland om de bevindingen van de analyse te bespreken, om kennismaking tussen de actoren te bevorderen en te brainstormen over de gewenste manier van samenwerking (frequentie van samenkomen, brainstormsessies, werkgroepen, etc. (zie ook stap 2)). Er worden tevens evaluatiemomenten ingebouwd en het einddoel is te eindigen

¹⁸ RIZIV: Rijksdienst voor Ziekte en Invaliditeitsverzekering; INAMI: Institut national d'assurance maladie-invalidité

met een projectgroep die de ervaring kan bundelen en advies kan overmaken aan beleidsmakers.

Documentatie, cijfers en interviews (OCMW Anderlecht)

In Anderlecht werkte men met een combinatie van reeds bestaande documenten, bijkomende cijfers en interviews. Dit bevestigde grotendeels wat men al wist. Meer dan 1 op 3 kinderen uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest leeft in armoede, en deze kans is nog groter in Anderlecht. Het publiek wordt gekenmerkt door gezinnen met een immigratie-achtergrond, alleenstaande ouders, en gezinnen waar men geen inkomen uit werk haalt. De grootste uitdaging is om een coherent beleid uit te stippelen binnen een complex institutioneel model. Een coherent beleid tussen: a) de federale overheid en gemeenten en regio's, b) de gemeenten en regio's. Men stelt een hoge nood vast aan een aangepast lokaal beleid, dat wil zeggen: a) verscheidene lokale actoren samenbrengen die werkzaam zijn in verschillende domeinen, andere perspectieven hebben en beleidsrichtlijnen volgen, steeds met het oog op verdere verrijking van kennis; b) een sterker mandaat voor de OCMW's als neutrale en coördinerende actor, c) en de ontwikkeling van een lange termijn visie en bijhorende acties. Ook ziet men zich in deze thematiek steeds weer geconfronteerd met de uitdaging om kinderarmoede voldoende breed te definiëren. Structurele maatregelen lijken noodzakelijk om een dialoog te realiseren en vertrouwen te winnen, niet alleen tussen professionelen onderling maar ook richting de doelgroep.

Omgevingsanalyse en bespreking van indicatoren (OCMW Hoogstraten)

Het platform geeft aan te starten met een nulmeting, bespreekt een omgevingsanalyse alsook de indicatoren set van de kinderarmoede barometer.

Partners betrekken en draagvlak vergroten: Jeugdwelzijnsoverleg¹⁹

Jeugdwelzijnsoverleg kadert in Jeugdopbouwwerk, wat zich richt op het versterken van kinderen en jongeren, en op het afstemmen van het hulpverleningsaanbod op hun noden. Het doet dit door lokaal onderzoek, netwerkopbouw en door jeugdwelzijnsoverleg. Tijdens dit overleg wordt nagegaan welke knelpunten en hiaten worden gedetecteerd, en wordt nagedacht over wat er gedaan kan worden en wat aan wie wordt doorgegeven. Het fungeert echter ook als een platform (met functies zoals helpdesk en aanspreekpunt, helikopteroverzicht, vorming en inspiratie), en vervult een signaal en adviesfunctie (beleidsaanbevelingen opmaken, signaalnota opmaken). De leidraad is steeds om te vertrekken van de behoeften van kinderen en jongeren. De deelnemers vormen een mix van veldwerkers en beleidsmensen, maar ook buurtwerkers, kinderopvang etc. Betrokken diensten zijn bijvoorbeeld OCMW's, politie, scholen, CLB's, Kind & gezin, sociale huisvesting, VDAB, etc.

2.2.2 **Stap 2: Ontwikkel een eenduidige en gedeelde aanpak**

Kinderarmoede is een multidimensionaal probleem en vereist dan ook een multidimensionale en integrale aanpak waarbij op die factoren wordt ingewerkt die bepalen of een kind al dan niet in armoede leeft of in armoede terecht komt, zoals onderwijs, het gezin zelf, huisvesting, en de vrije tijd (zie praktijk 1, 3, en 7). Het samenbrengen van zoveel mogelijk hulpverleningsorganisaties die zich met één of meerdere van deze aspecten bezighouden is daarom een onmisbare stap. Op die manier kunnen ook gezinnen worden bereikt die anders het risico lopen om door de mazen van het net van hulpverlening te glijpen. Een verscheidenheid

¹⁹ Workshop 6: Hoe maak je dat kinderarmoede een zak is van iedereen? – Jeugdopbouwwerk (2015). Uit de Marge, Studiedag VVSG, 09 februari 2015

aan partners betekent vaak echter ook verschillende manieren van communiceren en persoonlijkheden, verschillende expertises en vaardigheden, verschillende visies, diensten en werkwijzen.

Daarom verdient het aanbeveling om van meet af aan een **gemeenschappelijke aanpak** te bepalen die gedragen wordt door alle partners (cfr. stad Kortrijk²⁰) en de **krijtlijnen** vormen voor de uitwerking van concrete acties in plaats van te vertrekken vanuit de strategie en verwachtingen van één partner. In de survey gaven overlegplatformen aan dat een duidelijke onderlinge communicatie hierbij van groot belang is. Concreet lijkt het aangewezen om in de beginfase van het uitbouwen van een overlegplatform voldoende tijd te nemen voor de opbouw van een éénduidig begrip met betrekking tot een aantal aspecten.

- Drijfveren: Bij de start van een overlegplatform dient men te verduidelijken wat de redenen zijn waarom het initiatief op poten wordt gezet. Wat drijft het overlegplatform en wat drijft de verschillende partners in het netwerk?
- Doelstellingen: Daarnaast dienen de beoogde resultaten te worden gedefinieerd. In aansluiting hierop moet bovendien ook verduidelijkt worden wat de voordelen van het initiatief zullen zijn voor de verschillende partijen.
- Doelgroep: Het is belangrijk om duidelijk af te bakenen op welke doelgroep men zich precies zal richten. Wie verstaat men precies onder “kansarme kinderen”?
- Werkwijze: Het verdient aanbeveling om duidelijke en gedragen richtlijnen af te spreken rond de concrete en dagelijkse werking en de algemene structuur. Er kan hierbij aan verschillende zaken worden gedacht:
 - De frequentie waarmee men wenst af te spreken
 - Op welke manier men het contact tussen de partners zal invullen. Gesteld dat men op regelmatige basis zal samenkomen met de verschillende partners: wat zal er tijdens deze momenten op de agenda staan en wat niet? Hoe zullen de informele contacten verlopen?
 - Wie neemt de algemene coördinatie op zich en wat zit er allemaal in het takenpakket van deze persoon? Gezien het grote bereik van het overlegplatform is het aangewezen dat er iemand de trekkersrol op zich neemt zodat de samenwerking efficiënt kan verlopen.
 - Afhankelijk van de grootte van het opgezette netwerk zijn er verschillende structuren mogelijk. Terwijl sommige overlegplatform werken met één projectcoördinator, zullen andere platformen meer gebaat zijn bij een opdeling in een aantal kleinere werkgroepen
- Een kader voor beroepsgeheim en de uitwisseling van informatie: Een goede samenwerking tussen meerdere organisaties vereist ook dat informatie dient te worden uitgewisseld. In de praktijk blijkt dit echter vaak gehinderd te worden doordat men andere opvattingen heeft over hoe het beroepsgeheim kan worden ingevuld. Hoe respecteert men het professioneel beroepsgeheim en de privacy van een cliënt? Hoe vertrouwt men elkaar? Op voorhand afspraken hierrond maken lijkt aangewezen, in het bijzonder met scholen. Mogelijkheden zijn het ondertekenen van een charter bij inschrijving in de

²⁰ Workshop 2: Lokale besturen bestrijden kinderarmoede: hoe werk je resultaatgericht aan kinderarmoedebestrijding? (2015). Stad Kortrijk, studiedag VVSG, 09 februari 2015

school die ruimte laat voor uitwisseling van info in bepaalde situaties, de aanstelling van klasouders die wel info mogen uitwisselen, of de inschakeling van oudercomités.

Praktische tips en aandachtspunten

- ✓ Deze tweede stap (evenals als de eerste) kost meestal erg veel tijd en inspanning terwijl het in eerste instantie niet meteen iets ‘concreet’ lijkt op te leveren voor de doelgroep. Toch wordt aanbevolen dit stadium niet te overhaasten, aangezien dit het fundament vormt voor de toekomst. Bouw voldoende overlegmomenten in, en zoek daarbij zoveel mogelijk ondersteuning en draagvlak bij lokale sleutelfiguren.
- ✓ Iedereen rond de tafel krijgen en dit met voldoende tijd om alles te bespreken wat men wil bespreken kan een hele uitdaging zijn. Uit de kwalitatieve bevraging in de tussentijdse evaluatie blijkt immers dat een gebrek aan tijd, inflexibiliteit in de agenda (voor scholen ligt de agenda vaak al een jaar op voorhand vast), en overvraging (door gelijkaardige initiatieven) immers als een grote struikelblok wordt ervaren.
 - Begin bijvoorbeeld met het organiseren van een volledige ontmoetingsdag (of zelfs een meerdaagse meeting). Dit kan een uitweg bieden om op (tijds)efficiënte wijze tot een gemeenschappelijke aanpak te komen.
 - Werk daarna verder in kleinere meetings (bijvoorbeeld op basis van een thema, een project), en tracht na te denken wie daar idealiter aanwezig dient te zijn. Niet iedereen hoeft altijd aanwezig te zijn. Het kan volstaan om in kleinere groepen te vergaderen zodat men kan focussen op enkele concrete acties en casussen met de relevante partijen. Werken in projectgroepen kan bovendien helpen om over de grenzen van diensten heen te werken.
- ✓ Vergeet niet om de relevante stakeholders te identificeren, betrokkenheid van de doelgroep zelf is bijvoorbeeld cruciaal. Denk van bij het begin na over hoe men dit wenst te realiseren, bijvoorbeeld door hen mee op te nemen in een stuurgroep of een gebruikersforum.
- ✓ Tracht doelen op te stellen die uitdagend zijn maar nog steeds haalbaar. Te uitdagende doelen verkleinen de kans op een plan dat door alle actoren wordt gedragen, wat de motivatie kan doen dalen, en zo uiteindelijk de kansen op succes verkleint. Werk bijvoorbeeld niet enkel lange termijn doelen uit, maar denk ook aan de “quick wins” om de motivatie bij de lokale actoren hoog te houden. Elk resultaat telt, hoe klein ook. Wees op voorhand duidelijk over de verwachtingen, zowel tegen de partners, de doelgroep, het bestuur en zichzelf.
- ✓ Nieuwe plannen hoeven niet noodzakelijk van nul te worden opgebouwd, maar kunnen voortbouwen op andere plannen (cfr. praktijk 2). Probeer daarom steeds om zicht te krijgen op bestaande diensten, hun functies en mogelijkheden, plannen, initiatieven en kijk vervolgens welke zaken er ontbreken en/of bijgestuurd dienen te worden.

Voorbeelden

We schetsen een praktijkvoorbeeld dat als inspiratiebron kan dienen voor hoe zo'n gemeenschappelijke aanpak er in de praktijk kan uitzien. Het toont van welk uitgangspunt men kan vertrekken en tot welke manier van werken dit kan leiden. De nadruk ligt steeds op de actieve participatie van alle betrokken partijen – niet enkel intermediaire partijen maar ook de doelgroep zelf – , resultaatgericht werken, en de structurele inbedding in een breder (armoede)plan en -beleid. Het is eveneens een goede illustratie van hoe een aantal goede praktijken complementair zijn met elkaar zoals het betrekken van stakeholders, aansluiten bij het lokale beleid, samenbrengen van diverse lokale actoren en een balans vinden tussen eerder universele en meer lokale initiatieven.

Het overlegplatform als onderdeel van een groter geheel (OCMW/Stad Kortrijk³)

Het OCMW en de stad Kortrijk vertrekken vanuit het uitgangspunt dat kinderarmoede als dusdanig niet bestaat, maar vanuit de idee dat een kind opgroeit in een gezin of omgeving dat sterk zal bepalen of een kind in armoede leeft of in armoede zal terecht komen. Men stelt bovendien vast dat er rond (kinder)armoedebestrijding al heel wat initiatieven zijn in Kortrijk, maar dat dit aanbod veelal versnipperd is en daardoor nog te weinig transparantie biedt. Een integrale aanpak waarbij ingezet wordt op zowel gezin als school als wonen als vrije tijd staat daarom centraal. Het OCMW en de stad Kortrijk werken dan ook samen aan armoedebestrijding (Plan Nieuw Kortrijk, een plan dat onder andere gebaseerd is op een grote inspraakronde “Kortrijk Spreekt”), geleid door een schepen van armoedebestrijding, gesitueerd in een programma armoedebestrijding en met de lokale overheid als regisseur. Men mikt zowel op het aanpakken van oorzaken als gevolgen, en dit zowel op organisatorisch als individueel niveau. Hierbij wordt resultaatgericht gewerkt, gekenmerkt door een integrale benadering met meerdere deelacties, meerdere levensdomeinen en effectmetingen op (zeer) lange termijn. Een sleutelkenmerk van dit resultaatgericht werken is de zeer sterke inzet op de actieve betrokkenheid van kwetsbare groepen bij de opmaak van een armoedebeleid. Het betrekken van de actoren staat in elke stap van het proces centraal, i.e. codecisie (er wordt samen beslist wat de grote lijnen van het armoedeplan moeten worden), co-creatie (alle stakeholders samen definiëren de inhoud van een plan), coproductie (voor het uitvoeren van de acties is er een constante dialoog en samenwerking, permanente evaluatie en bijsturing waar nodig). Men kiest resoluut voor een stadsbrede aanpak en een “permanente armoedetoets” vormt de rode draad doorheen de opmaak en verdere uitrol van het armoedebeleid.

2.2.3 Stap 3: Werk concrete acties uit

In de vorige fase lag de nadruk vooral op het bepalen van de krijtlijnen waarbinnen acties zouden plaatsvinden en de manier waarop dit zou worden aangepakt. In de derde stap is het de bedoeling om dit alles te concretiseren en te vertalen naar acties op het terrein.

- Plan zowel op korte als op lange termijn verschillende acties (zie ook “Praktische tips” bij stap 2). Wees steeds realistisch, zorg ervoor dat zaken ook op korte termijn realiseerbaar zijn en dat er een concreet resultaat geboekt kan worden.
- Maak een actieplan en structureer dit in een document (vb. een MS Excel-gebaseerd document) waarin gedefinieerd wordt: wat de inhoud van de actie is, welke voorbereiding

nodig is en wie hiervoor verantwoordelijk is, wie verantwoordelijk is voor de uiteindelijke uitvoering, en de timing

- Stel een coördinator voor acties aan. Dit kan bijvoorbeeld iemand zijn binnen een bestaande dienst. Maar het kan ook iemand zijn die niet aan een bepaalde dienst gebonden is, maar wel aan een bepaalde sector in het algemeen. Om communicatie tussen partners te vergemakkelijken kan het ook nuttig zijn een aanspreekpunt per partner/ project/ actie aan te duiden.
- Houd rekening met enkele goede praktijken:
 - *Een participatieve aanpak, op maat van de doelgroep*: het wordt aangeraden om ook in deze fase – en net als in de voorgaande fasen – de doelgroep zoveel mogelijk te betrekken. Welke acties denken zij dat noodzakelijk zijn, wat verdient extra aandacht, op welke manier wordt dit best aangebracht, welke struikelblokken ervaren zij? Hoe zouden zij dit aanpakken?
 - *Open, en niet-stigmatiserende acties*: een van de goede praktijken die hoger genoemd werden is ervoor te zorgen dat hulpverlening zo toegankelijk en laagdrempelig mogelijk wordt. De ervaring leert immers dat de doelgroep al te vaak “de weg niet vindt” naar hulpverlening hoewel deze wel bestaat. Dit dient dan ook steeds in het achterhoofd te worden gehouden bij het uitrollen van acties.
 - Zoveel mogelijk proactief handelen met het oog op het verminderen van het niet-gebruik van bestaande hulpverlening kan hierbij een goede strategie zijn.²¹ Concreet betekent dit dat men het initiatief niet langer enkel legt bij degenen voor wie het bedoeld is en dus vooral reactief werkt (vb. reageren op een vraag van de doelgroep), maar ook bij degene die het initiatief aanbiedt (op voorhand reeds nadenken over de beste wijze om iets aan te brengen).
 - Als onderdeel van proactief werken is het ook van belang het hulpverleningsaanbod zoveel mogelijk bekend te maken, voornamelijk door zelf op de doelgroep af te stappen, het zogenaamde “outreaching werken”. Deze methode laat toe om als aanbieder van hulp actief op zoek te gaan naar zij die de hulp het meest nodig hebben, maar niet weten waar deze te vinden is, zij die niet uit eigen beweging durven vragen of zelfs niet weten dat ze er recht op hebben.

In deze fase is het belangrijk na te gaan waar de “blinde vlek” zit. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de analyse (stap 1) wellicht meer zicht heeft geboden op zaken die te weinig aandacht krijgen en dus extra zorg verdienen. De analyse kan bijvoorbeeld aantonen dat dezelfde initiatieven meermaals bestaan, dat het ene al verder uitgewerkt is als het andere, en dus beter afgeschaft wordt, of juist nog uitgebouwd moet worden. Aldus worden synergiën gecreëerd die uiteindelijk moeten bijdragen tot betere resultaten.

²¹ Workshop 5: Lokaal proactief handelen in de strijd tegen kinderarmoede (2015). HIVA-KULeuven en Samenlevingsopbouw Oost-Vlaanderen vzw, studiedag VVSG, 09 februari 2015

Praktische tips en aandachtspunten

- ✓ Betrek zoveel mogelijk partners (cfr. praktijk 1, 3 en 6) doch dit hoeft niet te betekenen dat elke partner steeds bij elke actie betrokken hoeft te zijn. Denk dus steeds na wie best geplaatst is om bepaalde acties uit te voeren.
- ✓ Er wordt voorgesteld om acties steeds zo positief mogelijk te brengen. Denk eerder vanuit de vraag “wat kan er beter” dan vanuit de vraag “wat ontbreekt er allemaal en loopt niet goed”.
- ✓ Zonder bewustzijn van kinderarmoede en de noodzaak voor actie, is het moeilijk om mensen mee te krijgen. Tracht daarom manieren te bedenken om kinderarmoede onder de aandacht te brengen, niet alleen vanuit lokale besturen, maar ook vanuit de bredere samenleving.
- ✓ Initiatieven met een originele invalshoek, die creatief en innovatief zijn, worden aanbevolen. Door actief zaken op te nemen, kan men een andere dynamiek creëren in de relatie tussen cliënt en professionelen. Zulke acties zijn indirect en sympathiserend, maken zaken gemakkelijk bespreekbaar en stimuleren de samenwerking en betrokkenheid.
- ✓ Om proactief te werken en te zorgen dat de acties zo toegankelijk mogelijk zijn, bestaan reeds heel wat informatiebronnen en hulpmiddelen, zoals:
 - Handboek: “Iedereen beschermd: lokaal proactief handelen in de strijd tegen onderbescherming”: <http://www.samenlevingsopbouw.be/>
 - “Draaiboek Lokaal Proactief Handelen”: vormt een inspirerende leidraad, toepasbaar in verschillende contexten en biedt werkbare instrumenten, inspirerende praktijken en verwijzingen
- ✓ Het hanteren van een participatieve aanpak betekent ook dat kinderen zelf liefst ook worden betrokken. Dit vereist uiteraard een aangepaste manier van communiceren. Meer ludieke vormen van communicatie, zoals spelletjes, tekeningen, etc. kunnen hier aangewezen zijn. Meer informatie kan worden gevonden bij organisaties die zich op kinderen richten zoals Unicef en het “What do you think?” project (<http://www.unicef.be/nl/over-unicef/unicef-in-belgie/wdyt-project/>).
- ✓ Het kan helpen om vormingen en andere vormen van ondersteuning voor professionele hulpverleners te voorzien, zoals:
 - Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vzw (VVSG)
 - Lerende netwerken kinderarmoedebestrijding
 - Ervaring van andere netwerken
 - Bestaande en vrij raadpleegbare brochures, gidsen, zie vb. <http://cohesionsociale.wallonie.be/publications>

Voorbeelden

We schetsen hier enkele voorbeelden van concrete acties. Hierbij zien we dat een aantal goede praktijken worden gehanteerd (cfr. praktijk 4, 5).

De ruilwinkel als toegangspoort (OCMW Boom)

In Boom wordt met het project “Kinderen eerst” voortgebouwd op een bestaand initiatief, “Boempetat!”. Momenteel richt dit zich voornamelijk op kinderen tussen 0 en 3 jaar maar in het kader van “Kinderen eerst” zou dit uitgebreid worden naar kinderen tot 12 jaar. Daarnaast wordt ook aansluiting gezocht met verschillende andere bestaande netwerken zoals Lokaal OverlegPlatform basis- en secundair onderwijs en Lokaal Overleg Kinder- en Gezinsbeleid (LOKG). Het idee achter “Boempetat!” is om hulpverlening zo toegankelijk en outreachend mogelijk aan te bieden. Concreet heeft dit zich vertaald in een ruilwinkel, die echter veel meer tracht te bieden dan louter materiële steun: het moet ook de toegang vergemakkelijken tot activiteiten voor ouders en kinderen (vb. babymassage), het moet het contact faciliteren (vb. met andere ouders, hulpverleners uit bepaalde diensten zijn aanwezig, een brugfiguur is in de winkel aanwezig om gezinnen individuele ondersteuning aan te bieden met betrekking tot schoolse vragen, vragen rond opvoeding, inburgering, etc.), en het moet doorverwijzen naar andere organisaties. De ruilwinkel is gevestigd in een winkelwandelstraat, waardoor het zeer open en laagdrempelig wordt en het zichtbaar wordt voor een breed publiek.

Acties rond een niet-stigmatiserend thema: voeding (OCMW Andenne)

In Andenne werden acties uitgewerkt rond het thema “voeding”. Het thema wordt gezien als iets dat vele gebieden doorkruist, en daardoor een geschikte toegangspoort is waarlangs hulp op een open, niet stigmatiserende en laagdrempelige manier kan worden aangeboden. Concrete acties rond het thema zijn: uitbouwen van een gemeenschapstuin waarin groenten en fruit gekweekt kunnen worden, een voedselkalender met daarop gezonde recepten, gezonde kooklessen voor ouders, budgettraining (hoe kan je gezonde en financieel haalbare keuzes maken bij de aankoop van voedsel, waar kan je dit voedsel best halen).

Het dient te worden opgemerkt dat deze acties tot stand kwamen na een grondige collectieve analyse en in samenwerking met alle stakeholders. Het huidige voorbeeld kan daarom ook inspiratie bieden voor stap 2, het ontwikkelen van een gemeenschappelijke aanpak. Er werden doelstellingen gedefinieerd (vb. opzetten van een netwerk, complementaire kwaliteiten van elke partij ontwikkelen,...), stakeholders werden geïdentificeerd, lokale actoren werden geconsulteerd incl. een analyse van hun verwachtingen en noden, er werd nagedacht over een concrete werkwijze, participatie van stakeholders wordt zoveel mogelijk gefaciliteerd en men zorgde voor de nodige omkadering (zoals een exploratieve studie over kinderarmoede, een samenwerkingsovereenkomst, een privacy protocol voor informatie-uitwisseling, en algemene steun voor de doelgroep én hulpverleners (i.e., informatie over lokale hulpverleningsdiensten en organisaties).

2.2.4 **Stap 4: Richt je op de toekomst**

Hoewel initiatieven zoals een overlegplatformen vaak starten als een tijdelijk project – vaak omwille van bijvoorbeeld tijdelijke projectmatige financiering - wordt aanbevolen om van het

begin ook al na te denken over de continuïteit van het initiatief. Het overlegplatform kan in dat opzicht gezien worden als een springplank van een situatie waarin nieuwe dingen geëxploreerd worden naar een structurele inbedding in een breder beleid. Het wordt hierbij aangeraden om aan twee aspecten te werken.

- Evaluatie, monitoring en bijsturing: voortdurende opvolging van een nieuw initiatief. Er kan gedacht worden aan een inventarisatie van (een set van) maatregelen, het meten van de impact en effectiviteit van genomen maatregelen, tot bijsturing van concrete acties en uiteindelijk ook beleidskeuzes. Monitoring wordt op het terrein vaak negatief gepercipieerd omwille van de potentiële samenhang met evaluatie en/of controle en de effecten dat dit kan hebben op beleidskeuzes. Toch hoeft dit niet het enige doel te zijn. Een goede opvolging biedt de mogelijkheid om de eigen werkwijze onder de loep te nemen en kort op de bal te spelen, wat de doelgroep alleen maar ten goede komt. Een bijkomend voordeel van systematische opvolging is dat vergelijking met andere initiatieven gefaciliteerd wordt, wat mogelijks ook tot verbeteringen, nieuwe samenwerking en synergiën kan leiden.
- Structurele financiering en financiering op lange termijn: het verdient aanbeveling om bij het begin na te denken over extra financiering. Bij welke andere initiatieven kan men zich nog aansluiten? Op welke manier kan een structurele financiering bekomen worden? Zijn er aansluitingen mogelijk bij algemene beleidsplannen en dus ook financieringsbronnen? Eventueel kan dit aangevuld worden met financieringen met een meer tijdelijk/projectmatig karakter.

Praktische tips en aandachtspunten

- ✓ Wanneer men het project wil gaan monitoren, denk dan op voorhand na – bij voorkeur reeds tijdens de analysefase – welke parameters men wil opvolgen. Zijn er standaard indicatoren beschikbaar? Is er een standaard meetinstrument beschikbaar? Denk hierbij niet enkel aan het lokale niveau maar ook aan het nationale en internationale/Europese. Kan dit ook in het huidige project worden toegepast? Voor meer informatie over nationale en internationale indicatoren, zie bijvoorbeeld (niet-exhaustieve lijst): <http://barometer.mi-is.be/> en <http://www.observatbru.be/>.
- ✓ Tracht de steun van lokale besturen te verzekeren. Mogelijks opent dit nieuwe mogelijkheden voor structurele financiering. Lokale besturen kunnen er immers voor kiezen om eigen middelen aan te reiken.
- ✓ Verschillende instanties bieden informatie aan over hoe en waar financiële steun bekomen kan worden zoals: POD Maatschappelijke Integratie, (www.mi-is.be); de Koning Boudewijnstichting (www.kbs-frb.be); het steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (www.armoedebestrijding.be); Plan de Cohésion Sociale (<http://cohesionsociale.wallonie.be/>).

Voorbeelden

Op basis van de tussentijdse evaluatie zien we verschillende voorbeelden van projecten die continuïteit trachten te verzekeren door aan te sluiten bij bestaande initiatieven en/of andere financiële middelen.

- OCMW Antwerpen: aansluiting bij lopende projecten rond kinderarmoede, vb project onbetaalde schoolrekeningen.
- OCWM Dilbeek: twee werkgroepen zullen in het kader van het project “Kinderen eerst” opgenomen worden in het intussen erkend en gesubsidieerd Huis van het Kind (momenteel nog niet opgericht maar met dezelfde partners als binnen het huidige project “Kinderen eerst”).
- OCMW Blankenberge: Aansluiting bij structurele middelen kinderarmoedebestrijding (Min. Lieten²²), Huis van het Kind (erkend en gesubsidieerd vanaf 01/11/2014 en 01/01/2015).
- OCMW Sint-Niklaas: Aansluiting bij subsidies kinderarmoede via de middelen die door Minister Lieten werden toegekend aan de stad Sint-Niklaas en het OCMW.
- Kind en preventie vzw Ronse: Aansluiting bij structurele subsidies Kind en Gezin voor CB- en Inloopteamwerking, projectsubsidies via de Stad Ronse, jaarlijkse projectsubsidies van de stad Ronse voor de uitbouw/coördinatie van Huis van het Kind Ronse en de speltheekwerking.
- OCMW Kortenaak: men zal een tevredenheidsmeting uitvoeren bij het cliënteel. Wat betreft financiële middelen sluit het project aan bij de Meerjarenplanning 2014-2019. Continuïteit wordt ingevuld door aansluiting bij bestaande initiatieven zoals het punt ‘Kansen geven aan de meest kwetsbaren’ (huiswerkbegeleiding, samenwerking met de scholen, sinterklaasfeest, septembertoelage en de socio-culturele participatie).
- Maison des Parents - Espace Citoyen de Dampremy/OCMW van Charleroi: het overlegplatform in het kader van “Kinderen eerst” komt in feite voort uit een reeds bestaand overleg sedert acht jaar.
- vzw accesport (Bergen): Men ontvangt ook een bedrag van de “service d'insertion sociale” en een percentage van de activatiesubsidie van het OCMW van de zone Mons-Borinage.
- OCMW Genappe: Aanvulling door “Points A.P.E.” (sic) in het kader van de aanwerving van een projectcoördinator, aanvraag werd ingediend bij de Koning Boudewijnstichting.
- OCMW Sint-Gillis: Aansluiting met subsidies COCOM (sic) voor de coördinatie van sociale acties.
- OCMW Herstal: aansluiting bij het Plan Cohésion Sociale en bijhorende acties.

²² Ingrid Lieten, huidig Vlaams parlements lid en deelstaatsenator, voordien Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding

3 Fase 3: Beleidsaanbevelingen en eindevaluatie

In dit hoofdstuk lichten we kort de bevindingen uit de eindevaluatie toe. Tot slot worden beleidsaanbevelingen geformuleerd voor het duurzaam voortzetten van een overlegplatform.

3.1 Eindevaluatie

In de laatste fase van de studie rond “Kinderen eerst” werd een eindevaluatie gevraagd van de overlegplatformen, zoals vastgelegd in het Ministerieel Besluit. Zesenvijftig (56) projectverantwoordelijken hebben de survey volledig en op geldige wijze ingevuld (op OCMW van Farciennes na).

Net zoals de tussentijdse evaluatie werd in het eerste deel van de survey gevraagd naar een **algemene beoordeling van het project en het uiteindelijke verloop**. Dit leverde onder andere volgende resultaten op:

- Het merendeel van de projecten (93%) is met een minimum aan vertraging dan wel volgens de vooropgestelde planning kunnen verlopen. Veel genoemde redenen voor de vertraging zijn: de tijd nodig voor voorbereidend werk, of planningen van andere actoren die al vastliggen (vb. scholen). Daarnaast worden ook nog aangehaald: moeilijkheden bij aanwerving van een coördinator, een problematiek die binnen gemeenten als te klein wordt beschouwd om als prioriteit te worden gezien, of bijstelling van de ambities of doelstellingen, wat opnieuw tijd vraagt.
- Het merendeel van de overlegplatformen (70%) geeft aan dat sommige van de vooropgestelde doelstellingen slechts deels konden worden gerealiseerd, voor de overige 30% van de gevallen is dit wel volledig gelukt. Als redenen voor mislukking worden o.a. aangehaald: te weinig tijd, te weinig budget, moeilijkheden op vlak van afstemmen van de agenda's, moeilijkheden om de doelgroep te bereiken, opleidingen van sociale werkers die niet op punt staan, wijzigingen in de vooropgestelde doelstellingen, en gebrekkige coördinatie van informatie.
- Het merendeel van de overlegplatformen (82%) is min of meer tot zeer tevreden met de toegekende subsidie. Een mindere tevredenheid lijkt te wijten aan de ervaring dat het budget (al dan niet specifiek voor werkingsmiddelen) te laag zou zijn, maar ook de manier waarop de middelen worden ingezet wordt aangehaald, zoals een te strikte verdeling tussen de materiële, curatieve en preventieve steun die belemmerend zou werken, de nood aan structurele middelen (zie ook hoger, hoofdstuk 2), een tijdigere communicatie over middelen, en de nood aan meer afstemming van middelen vanuit federaal en gewestelijk niveau (zie ook hoger, hoofdstuk 2).
- Iets meer dan de helft (64%) geeft aan dat de projecten gerealiseerd zijn met het vooropgestelde budget, voor de overige gevallen is dat niet het geval. Indien van het budget afgeweken werd, zijn hiervoor aangehaalde redenen: vertraging in het rekruteringsproces van de coördinator, personeelskosten die hoger dan voorzien waren (vb. loonlasten gerelateerd aan de coördinator, voltijdse inschakeling personeelslid in plaats van voorziene deeltijdse, meer personeel dat moest worden ingeschakeld), meer werking en activiteit gebonden kosten dan voorzien (vb. omdat meer ideeën uitgewerkt werden). Soms werd getracht hogere kosten toch te compenseren door bijvoorbeeld ervaringsdeskundigen minder in te schakelen, evenementen te laten samenvallen met andere evenementen, en sprekers en zalen vaker kosteloos proberen te boeken.

- Ongeveer de helft van de overlegplatformen (54%) heeft bijkomende doelstellingen vooropgesteld dan degene die voorop werden gesteld in de projectoproep. Bijkomende doelen waren bijvoorbeeld de betrekking van de doelgroep en opstellen van overlegorganen, opstellen van controlemiddelen, uitbreiding van de regio waarop men zich richt, uitbouw van vrijwilligerswerken en bijkomende concrete acties. De redenen die opgegeven worden voor deze bijkomende doelen zijn o.a. het kunnen garanderen van continuering van het project, kunnen meten van de evolutie, en ondersteuning van ouders.
- Het merendeel van de overlegplatformen beoordeelt de samenwerking met de verschillende platformactoren als positief: 86% spreekt van een hoge tot zeer hoge mate van betrokkenheid, en 95% spreekt van een goede tot zeer goede kwaliteit.

Naast een algemene evaluatie, werd ook meer ingezoomd op **welke praktijken als behulpzaam** werden ervaren in de verbetering van de lokale situatie wat betreft kinderarmoedebestrijding en de activiteiten die hieraan hebben bijgedragen.

Globaal gezien suggereren de resultaten een **bevestiging** van wat reeds in de tussentijdse evaluatie werd vastgesteld, zie ook tabel 12.

We stellen vast dat op één na, alle scores erop vooruit gegaan zijn tegenover de tussentijdse evaluatie. De sterkste verbetering in scores zien we op vlak van

- het vergroten van de bekendheid van hulpverlening bij de doelgroep: van 54% naar 88% van de overlegplatformen die aangeven een matige tot sterke verbetering te zien;
- het verlagen van de drempel tot de (nieuwe of bestaande) hulpverlening: van 52% naar 84% van de overlegplatformen die aangeven een matige tot sterke verbetering te zien;
- Het verbeteren van de kennis en expertise van professionele zorgverstrekkers: van 64% naar 91% van de overlegplatformen die aangeven een matige tot sterke verbetering te zien.

We zien enkel een lichte daling wat betreft het betrekken van actoren die de doelgroep reeds in een vroeg stadium kunnen bereiken maar nog steeds geeft het merendeel van de overlegplatformen aan een verbetering te zien (van 95% naar 91%).

Merk in Tabel 12 op dat opvallend hoge percentages weerhouden worden. Deze dienen enigszins genuanceerd te worden. Het is immers zo dat het percentage een reflectie is van het aantal overlegplatformen dat een score van 5 of meer op een schaal van 0 tot 10 aangeeft. Niet elke verbetering is daarom te interpreteren als een zeer sterke verbetering. Om hier meer zicht op te krijgen werden daarom ook gemiddeldes berekend (zie Tabel 12). Ook op basis van de gemiddelde scores zien we eveneens een bevestiging van de tussentijdse resultaten.

	Tussentijdse evaluatie (november 2014)		Eindevaluatie (augustus 2015)	
	Aantal (%) van overlegplatformen dat matige tot sterke verbetering signaleert	Gemiddelde score (voor scores matige tot sterke verbetering)	Aantal (%) van overlegplatformen dat matige tot sterke verbetering signaleert	Gemiddelde score (voor scores matige tot sterke verbetering)
1. In welke mate verloopt de uitwisseling van informatie, kennis en expertise nu vlotter?	77%	6,8	93%	7,8
2. In welke mate heeft u meer zicht op algemene problematieken in uw stad/gemeente?	79%	6,7	88%	7,0
3. In welke mate worden actoren betrokken die de doelgroep in een vroeg stadium kunnen bereiken?	95%	7,5	91%	8,1
4. In welke mate is de (bestaande of nieuwe) hulpverlening beter bekend geworden bij de doelgroep?	54%	6,9	88%	7,3
5. In welke mate is de drempel tot de (bestaande of nieuwe) hulpverlening verlaagd?	52%	6,2	93%	6,9
6. In welke mate is de kennis en expertise van professionele zorgverstrekkers verbeterd?	64%	6,3	91%	7,5
7. In welke mate slaagt men erin de verschillende lokale actoren samen te brengen?	91%	7,8	96%	7,9
8. In welke mate faciliteert men participatie en activatie van de doelgroep?	59%	6,6	84%	6,9
9. In welke mate streeft men actief naar structurele verankering van het overlegplatform?	80%	7,7	88%	8,2
10. In welke mate sluit men aan bij het bestaande, lokale beleid of initiatieven?	93%	7,8	93%	8,0

Tabel 12. Overzicht van de resultaten m.b.t. tot welke praktijken als behulpzaam werden ervaren uit de twee evaluatiemomenten uit het pilootjaar

Wat betreft de inhoudelijke invulling (succesfactoren, knelpunten, werkzame praktijken) zien we eveneens een bevestiging van wat eerder al werd gesuggereerd.

Op de vraag naar welke de ervaren **succesfactoren** zijn, zijn veel voorkomende antwoorden: budget dat er vrijkomt voor de aanstelling van een coördinator, een goede samenwerking en ondersteuning door meerdere en relevante partijen, een snelle en flexibele werking, het betrekken van doelgroepen, het belang van correcte en relevante info, een goede communicatie en afstemming, en het opstellen van realistische doelen.

Typische **knelpunten** die ervaren werden in dit project zijn o.a.: een moeilijke afstemming van agenda's, een te korte looptijd van het project, beperkte middelen, afwijkende visies, issues rond privacy en beroepsgeheim, overvraging van de actoren, coördinatie en organisatieproblemen, niet kunnen bereiken van de doelgroep en te weinig erkenning van institutionele overheden (dit lijkt overeen te komen met wat ook werd gevonden in de tussentijdse evaluatie en uitwisselingsmomenten, zie ook hoofdstuk 2, sectie 2.1).

Wat betreft **goede praktijken** die geopperd worden door de overlegplatformen zelf, worden o.a. volgende zaken genoemd (dit lijkt overeen te komen met wat ook werd gevonden in de tussentijdse evaluatie en uitwisselingsmomenten, zie hoofdstuk 2): regelmatig overleg, duidelijke communicatie en verdeling van informatie en ervaringen (vb. ook bespreken van specifieke thema's en concrete problemen), goede rapportering, werken vanuit een gezamenlijke visie, maken van afspraken, bezoeken van/kennismaken met het sociale werkveld, inschakelen van een coördinator, werken met een trekkende stuurgroep, integratie in bestaande netwerken, in kaart brengen van raakvlakken en knelpunten tussen de verschillende actoren, ervaring hebben in de relevante sector, vorming aanbieden, persoonlijk contact tussen de groepen vergemakkelijken

(vb. niet te grote groepen, limiteren van het aantal deelnemers), werken binnen globaal kader, een auto-evaluatie van het projectverloop, betrekken van de juiste personen (doelgroep, politiek, beleid), tijd geven om ieders ideeën kenbaar te laten maken, zorgen voor quick wins en vertrouwen creëren.

3.2 Beleidsaanbevelingen

We beschrijven hieronder enkele beleidsaanbevelingen. Ook worden telkens enkele concrete maatregelen opgesomd.

Merk op dat deze aanbevelingen voortkomen uit bevindingen uit de voorgaande fasen, aangevuld met bevindingen uit de eindevaluatie, waar relevant. Deze aanbevelingen vloeien met andere woorden voort uit zowel de ervaringen op het terrein zelf (gecaptureerd via het uitwisselingsmoment, tussentijdse evaluatie, eindevaluatie) als de ideeën van de leden van het begeleidingscomité (gecaptureerd via twee workshops en vier samenkomsten van het begeleidingscomité).

3.2.1 Verzekeren van de duurzaamheid en verankering van initiatieven

De nood aan continuïteit en duurzaamheid lijkt erg hoog; een veelgehoorde frustratie bij het huidige project (en vaak ook bij andere, tijdelijke initiatieven) is immers het tijdelijk karakter van de subsidie. De geleverde inspanningen worden ervaren als groot in verhouding tot een resultaat dat mogelijks niet gecontinueerd kan worden en waarbij effecten suboptimaal blijven. Een éénjarige looptijd van het project zou onvoldoende zijn om het overlegplatform helemaal uit te bouwen zoals gewenst, noch om de (positieve) effecten van dit platform te kunnen realiseren en objectief vast te stellen.

Sommige deelnemers trachten desondanks toch op eigen initiatief een structurele verankering van het overlegplatform te bereiken. Ze doen dit door integratie van de werkgroepen in het Huis van het Kind of andere platformen. Ook worden inspanningen geleverd op vlak van zelfevaluatie en het formuleren van beleidsvoorstellen, doch slechts bij een minderheid.

Er blijft dan ook een sterke vraag van de overlegplatformen naar het verderzetten van (kortdurende) initiatieven, en het faciliteren van een stabiele ploeg (vb. de coördinatoren) zodat kennis opgebouwd wordt en bewaard blijft, en het opgebouwd vertrouwen bij andere actoren en de doelgroep geconsolideerd wordt. Dit alles opdat het overlegplatform de beoogde effecten steeds zoveel mogelijk kan optimaliseren. Het **aanbieden van lange termijn vooruitzichten** kan bovendien ook de motivatie van de deelnemers ten goede komen. Een eerste aanbeveling is dan ook om maatregelen te nemen die de continuïteit en duurzaamheid van (nieuwe) initiatieven ten goede kan komen.

Concreet verwachten we hier een sterke link met hieronder genoemde aanbevelingen, zoals het aanbieden van een lange termijn financiering, maar ook meer integratie en inbedding door meerdere levensdomeinen te betrekken (sector overschrijdend werken) en meer lokale ondersteuning. Eventueel kunnen overkoepelende overheden praktische suggesties uitdenken en ter beschikking stellen (zie ook 4.2). In de eindevaluatie wordt door de overlegplatformen bovendien ook nog de koppeling gemaakt naar een meer duurzaam armoedebeleid in het algemeen, waarbij transversaal wordt ingezet op alle levens- en beleidsdomeinen en aspecten (vb. specifieke aandacht voor illegale kinderen, meer aandacht voor het verhogen van de opvoedingscapaciteiten van ouders, algemeen meer sensibilisering van de bevolking rond kinderarmoede, meer inzetten op de positieve beeldvorming van OCMW's, voorzien van

maaltijden), met bijzondere aandacht voor onderwijs (vb. gratis onderwijs, zorgen dat alle leeftijdsgroepen toegang hebben tot onderwijs, voorzien van schoolgerief).

3.2.2 **Aanbieden van organisatorische en inhoudelijke ondersteuning**

Als tweede valt op dat meer (inhoudelijke) sturing gewenst is, doch niet gekoppeld aan meer bureaucratie of administratie. Uit de terreinbevragingen in het kader van voorliggende studie bleek dat hulpverleners zich al te vaak onvoldoende in staat voelen om op gepaste manier te reageren bij een vermoeden of signalering van kinderarmoede.

Verschillende overlegplatform trachten zelf de nodige ondersteuning te voorzien, vb. door het aanbieden van vormingen, bijstand door ervaringsdeskundigen. Niet iedereen heeft hier echter de middelen en expertise voor – iets wat nog moeilijker wordt in tijden van besparing –, waardoor geplande initiatieven in het slop kunnen raken. Met het oog op het zoveel mogelijk centraliseren, uitbreiden en delen van bestaande kennis en expertise, lijkt het daarom ook aangewezen om hier **vanuit beleidsniveau al enige ondersteuning en/of richting** in aan te geven.

Daarbij komt nog dat samenwerking op het Belgisch terrein vandaag de dag gehinderd wordt door een soms moeizame communicatie en een gebrek aan vertrouwen, zowel tussen hulpverleners onderling als tussen cliënten en actoren. Voor het project “Kinderen eerst” in het bijzonder blijkt bijvoorbeeld de samenwerking met scholen moeizaam te verlopen, vaak omwille van een gebrek aan vertrouwen in de OCMW’s. Er wordt immers te weinig gedacht aan het OCWM als (betrouwbare) samenwerkingspartners.

Ook het hanteren van een verschillend perspectief kan als een obstakel ervaren worden. Bepaalde programma’s of elementen kunnen bovendien niet altijd getransfereerd worden van de ene naar de andere situatie. Redenen hiervoor zijn: verschillen in de omvang en/of impact van een bepaald probleem, de algemene kwaliteit van de bestaande governance structuur en bestaan van verschillende structurele arrangementen, het niveau van autonomie bij lokale autoriteiten en de rol van de nationale overheid²³.

De mogelijkheden om hier iets aan te doen vanuit de overlegplatformen zelf worden als beperkt ervaren. Er lijkt dan ook een vraag naar een overheid of beleid dat optreedt als een overkoepelend orgaan dat meerdere perspectieven samenbrengt en op **interactieve wijze de uitwisseling van ervaringen faciliteert**.

Concreet kan gedacht worden aan het ter beschikking stellen en onder de aandacht brengen van gestandaardiseerde **processen en werkwijzen**, het aanreiken van **praktische handvaten of tools** voor professionelen, het centraliseren en maximaal delen van **kennis**, en het aanbieden van mogelijkheden voor **ervaringsuitwisseling**. Verschillende concrete suggesties zijn geopperd:

- **Processen** zouden uitgetekend kunnen worden (vb. voor doorverwijzing).
- **Werkwijzen** – we verwijzen hier vooral naar het organisatorische aspect van een overlegplatform – zouden centraal gebundeld en gedeeld kunnen worden, vb. in de vorm van studiedagen (naar analogie met VVSG, eventueel ook Netwerk

²³ Merk dat ook op Europees niveau met de vraag rond hoe men als overheid samenwerking kan stimuleren geworsteld wordt. Sommige lidstaten pleiten voor een methode die uitgaat van individuele cases, zoals het Troubled Family programma in Groot-Brittannië, of het “One family, one plan, one case” programma in Nederland. Anderen gaan dan weer uit van meer collectieve acties, zoals de overlegplatformen in België, het programma “Sure Start” (van oorsprong Brits).

Kinderarmoedebestrijding), (meer) vormingen en een web portal. Thema's kunnen zijn: hoe kan samenwerking tussen grote groepen/een groot aantal partners georganiseerd worden, hoe kan men een gemeenschappelijke visie uitwerken, hoe kan men zich best presenteren naar de buitenwereld toe, hoe kan men communiceren, etc. Nog volgens de eindevaluatie zouden bovendien bepaalde aspecten ook centraal gedefinieerd kunnen worden, vb. wie is en wat doet "de coördinator".

- Aansluitend kan er meer ingezet worden op de bundeling en het onder de aandacht brengen van bestaande beschikbare **kennis** rond armoedebestrijding, informatiepunten, rapporten, handleidingen, draaiboeken met concrete acties en voorbeelden van andere overlegplatformen, nog meer verspreiden van "best practices", etc., en dit via grootschalige campagnes naar de bredere samenleving en/of meer gerichte initiatieven naar professionele hulpverleners.
- Bepaalde **expertise** kan door de overheid ter beschikking worden gesteld, vb. er zou een "pool" van ervaringsdeskundigen kunnen worden gevormd, vanuit de POD MI, waar overlegplatformen beroep op kunnen doen, er kunnen statistische experts worden aangesteld, samenwerking met universiteiten of hogescholen – vaak ook met heel wat specifieke expertise – uit de buurt kan worden aangemoedigd, etc.
- Een specifiek aandachtspunt is meer sturing op vlak van omgaan met **privacy en beroepsgeheim**. Op verscheidene momenten in voorliggende studie kwam naar voren dat hulpverleners op het terrein de samenwerking met andere partners vaak bemoeilijkt zien omwille van onduidelijkheid rond de waarborging van privacy en het beroepsgeheim. Vooral in de samenwerking met scholen wordt bijvoorbeeld het vrijgeven van informatie naar instanties zoals het OCMW (de coördinator in het huidige project) gehinderd.
- Enerzijds kunnen er lokaal maatregelen genomen worden of afspraken gemaakt (zie ook sectie 2.2.2; vb. opstellen van een charter omtrent informatie-uitwisseling dat door ouders ondertekend dient te worden bij inschrijving). Anderzijds kan een algemene richtlijn, uitgaand van een centraal beleidsorgaan (vb. POD Maatschappelijke Integratie), en al dan niet vanuit een wettelijk kader, eenduidigheid verhogen, ondubbelzinnigheden wegnemen en richting bieden voor lokale afspraken. Ook in de eindevaluatie wordt opnieuw specifiek gevraagd naar het opstellen van procedures omtrent privacy en beroepsgeheim.
- Tot slot zou men kunnen denken aan het blijvend aanbieden van **interactieve netwerk- en uitwisselingsmomenten** (zoals tijdens "Kinderen eerst") en/of aan het overdragen van dit soort methodes aan andere (al dan niet meer lokale) niveaus, als manier om de "cultuur" van informatiedeling te stimuleren. Ook in de eindevaluatie komt dit thema terug. Dit lijkt een goede methode te zijn om de overlegplatformen (en bij uitbreiding de OCMW's in het algemeen) meer zicht te bieden op het bestaande hulpverleningsaanbod, terwijl men tegelijk kan zien waar de "blinde vlekken" zitten, én kan bijdragen aan de aanbeveling om expertise te delen, en eventueel ook middelen, tijd en infrastructuur. Eventueel kan zelfs overwogen worden om ook actoren uit andere levensdomeinen te betrekken, vb. huisvesting, ruimtelijke ordening en tewerkstelling. Deelname aan dit soort events kan vrijblijvend zijn, maar er kan ook overgegaan worden tot het verplichten van bepaalde deelnames. Deze keuze lijkt afhankelijk van de mate waarin een systematische respons of deelname noodzakelijk wordt geacht.

3.2.3 **Structureel organiseren van financiële ondersteuning**

Een eerder voor de hand liggende vraag is de vraag naar meer financiële middelen of ten minste naar een andere organisatie van beschikbare middelen. Een deel van deze taak ligt bij de overlegplatformen zelf. Elk overlegplatform draagt een zekere verantwoordelijkheid wat betreft de zoektocht naar zowel tijdelijke als meer permanente en structurele financieringsbronnen. Het werd daarom ook in het draiboek opgenomen als een laatste stap. De bevindingen uit voorgaande fase tonen ook aan dat een aantal platformen reeds manieren zoeken om samen te werken zonder subsidies, of ze proberen beter gebruik te maken van reeds bestaande, projectmatige subsidies (zoals de éénjarige subsidies van min. Lieten en min. Homans).

Desondanks blijft de afhankelijkheid van structurele financiering vanuit (gouvernementele) beleidsorganen erg hoog. Structurele financiering zorgt ervoor dat acties kunnen worden ondernomen, laat een lange termijn werking toe, kan de continuïteit van een project verhogen, en kan de motivatie van de deelnemers verhogen of hoog houden.

Een derde aanbeveling is dan ook beschikbare financiële middelen zodanig te organiseren dat zij meer structureel worden.

Concrete suggesties zijn o.a.: het combineren van evaluaties uit gelijkaardige initiatieven zoals de subsidie Lieten en Homans als de manier om ook de organisatie van de hieraan gekoppelde financiering te “voeden”, het vooraf vastleggen van welke middelen naar (kinder)armoedebestrijding gaan om te vermijden dat dit op de achtergrond verdwijnt, het meer combineren van middelen, een herevaluatie van de allocatie van bestaande middelen en hieraan gekoppeld een betere/andere coördinatie van middelen zodanig dat deze op de meeste efficiënte wijze aangewend worden. Uit de eindevaluatie weerhouden we bovendien ook nog de vraag om beschikbare subsidiekanalen en de hiermee gekoppelde (aanvraag)procedures te vereenvoudigen.

3.2.4 **Combineren en integreren van initiatieven en projecten en toepassen van bestaande dienstverleningen en werkwijzen**

In de praktijk blijkt dat de financiële middelen van één project vaak worden gecombineerd met die van andere projecten. Dit lijkt dan eerder te gebeuren op initiatief van de overlegplatformen zelf en “ad hoc”. Dit heeft als voordeel dat men zich kan aanpassen aan de unieke noden van de lokale context. Een mogelijke keerzijde hiervan is echter dat fragmentatie en overlap in de hand gewerkt wordt terwijl de coherentie van het (armoede)beleid verloren zou kunnen gaan.

Zo bleek bijvoorbeeld dat de projectoproep “Kinderen eerst” erg complementair en vergelijkbaar is met gelijkaardige initiatieven op Vlaams niveau. Op Vlaams niveau werd in 2012 bijvoorbeeld een handboek uitgewerkt “Ieder kind telt: informatie en inspiratie voor lokale actoren in hun strijd tegen armoede”. Niet alleen wordt hier een theoretische toelichting rond kinderarmoede geboden, maar ook een handleiding met concrete tips. Ook werd in 2013 door minister Lieten (en net zoals in 2011 en 2012) een oproep gelanceerd voor lokale projecten in de bestrijding van kinderarmoede. Met deze oproep, waarvoor 1 miljoen euro werd vrijgemaakt, wilde de Vlaamse overheid een impuls geven aan initiatieven ter versterking van het lokale kinderarmoedebestrijdingsbeleid. Op Waals-Brussels niveau bestaat reeds een alomvattend armoedebestrijdingsplan (plan cohésion sociale) dat centraal gecoördineerd wordt, en dat ook heel wat richtlijnen, informatie en hulpmiddelen ter beschikking stelt.

Dit kan ook doorgetrokken worden tot op meer operationeel niveau. De ervaring van de overlegplatformen in deze studie was dat er op het terrein al heel wat bestaat op vlak van (lokale)

dienstverlening. Doordat in dit overlegplatform zo ‘gehamerd’ werd op het uitbouwen van een netwerk, kwam men in contact met diensten waarvan men de werking niet goed kende of waarvan men soms zelfs niet op de hoogte was. Dit lijkt overlap en overaanbod te bevestigen, en leidt bij professionals tot een gevoel van frustratie, van overvraging, en “door het bos de bomen niet langer zien”. In lijn hiermee merken we op dat ook in de eindevaluatie wordt gevraagd naar het meer aanmoedigen en faciliteren van samenwerking tussen gemeenten en actoren en dit vanuit de overheid.

Het lijkt daarom aanbevolen om bij de lancering van nieuwe projecten **a priori en op initiatief van de aanbiedende overheid** een **integratie** met bestaande netwerken (of andere initiatieven) te stimuleren, en om in te zetten op initiatieven die **voortbouwen** op de reeds opgedane expertise en bestaande vormen van dienstverlening.

Concreet kunnen voorafgaand aan de lancering van een project bijvoorbeeld volgende leidende vragen gesteld worden, zoals: Is een nieuwe projectoproep complementair aan en/of een versterking van andere projecten en oproepen? Wat is de overkoepelende lange termijn visie, strategie en beleid en past de nieuwe oproep hierin? Kunnen federale middelen aangewend worden als aanvulling op gewestelijke en vice versa? Hoeveel inhoudelijke vrijheid kan er in de projectoproepen aan potentiële deelnemers aangeboden worden met het oog op complementaire besteding van de middelen? Moet er vanaf nul worden begonnen of kan er voortgebouwd worden op bestaand materiaal?

3.2.5 **Uitbouwen van een sterkere link tussen overlegplatformen en (lokale) beleidsniveau(s)**

Voor de overlegplatformen van “Kinderen eerst” is gebleken dat een link met (lokale) beleidsorganen een belangrijke ondersteunende factor kan zijn. Openheid, medewerking en vooral actieve steun van het lokale bestuur van een stad of gemeente kan in de eerste plaats een krachtig signaal geven wat betreft het mandaat voor het project. Een sterk mandaat kan gepaard gaan met meer steun, motivatie en engagement van lokale partners, wat onmisbaar is om een overlegplatform grondig uit te bouwen.

Daarnaast schept dit ook mogelijkheden om nieuwe initiatieven in te bedden in bestaande (armoedebestrijdings)plannen, wat leidt tot een verhoogde integratie en een sterke (lokale) verankering. Zo een lokale integratie laat mogelijks ook toe om samen te werken met andere organisaties, groepen en personen, om beroep te doen op reeds bestaande expertise en lessen uit eerdere/andere ervaringen.

Met het oog op het verminderen van overlap en overaanbod (cfr. fase 2, sectie 2.1.1.) lijkt het dan ook aanbevolen een sterkere link tussen overlegplatformen en beleidsniveau(s) uit te bouwen.

Concreet kan gedacht worden aan het nemen en/of stimuleren van maatregelen als systematische consultatie van professionals in beleidsbeslissingen, en terugkoppeling en rapportering van het overlegplatform naar beleidsniveaus en doelgroepen. Andersom kan er ook nagedacht worden over incentives voor lokale beleidsorganen om deze integratie uit eigen beweging (pro)actief op te zoeken.

3.2.6 **Faciliteren van een systematische opvolging**

Bij aanvang van het huidige project en bijhorende studie, was reeds duidelijk dat het een pilootproject betrof gekoppeld aan een evaluatie. Uit de terreinbevraging bleek echter dat er

relatief weinig werd geëvalueerd en opgevolgd, al dan niet omdat men worstelt met hoe men zo iets best aanpakt.

Zo werd gesuggereerd dat voorzichtigheid aangewezen is rond wat en hoe men evalueert en de conclusies die hieraan verbonden worden. Gezien de sterke diversiteit in activiteiten en aanpak is onderlinge vergelijking bijvoorbeeld lastig, wat uitspraken over wat goed en minder goed werkt minder algemeen geldend kan maken. Ook werd door deelnemende overlegplatformen en experts (cfr. peer review, studiedag VVSG) aangehaald dat een evaluatie van resultaten moeilijk ligt vanwege de korte termijn van het project, omdat sommige effecten wellicht pas op langere termijn zichtbaar zijn. De kans bestaat met andere woorden dat er “vals negatieve” effecten zijn, omdat zij pas later observeerbaar/meetbaar zullen zijn, met angst voor de stopzetting van (financiële) ondersteuning tot gevolg.

Om nieuwe initiatieven toch voldoende te kunnen evalueren en opvolgen lijkt het raadzaam om vooraf te bepalen hoe men hiermee precies zal omgaan: op basis waarvan wil men valide uitspraken doen over wat werkt op lange termijn, op welke manier is een systematische opvolging mogelijk die tot bijkomende conclusies kan leiden, hoe gaat men om met/wat zijn de gevolgen van een negatieve evaluatie?

Concreet kan gedacht worden aan de identificatie en toepassing van algemeen aanvaarde uitkomstmaten, maar ook aan procesindicatoren, maten die een uitspraak doen over werking en minder over de uitkomst, etc. Complementariteit met bijvoorbeeld indicatoren die op Europees niveau gebruikt worden verdient ook hier aanbeveling (d.w.z. dezelfde problematiek komt ook op Europees niveau naar boven. Eventuele voorstellen op Europees niveau zouden mogelijks in België toegepast kunnen worden, vb. European Social Network's²⁴ peer review over het Quality Framework).

²⁴ <http://www.esn-eu.org/news/632/index.html>

4 Referenties

Decreet houdende de organisatie van preventieve gezinsondersteuning (2013) Geraadpleegd op 11 maart 2015, via:

<http://www.huizenvanhetkind.be/hk/Regelgeving/definitievegoedkeuringdecreet/>.

Duncan, G. J., W. J. Yeung, J. Brooks-Gunn and J. R. Smith (1998). How Much Does Childhood Poverty Affect the Life Chances of Children? *American Sociological Review*, 63(3): 406-423.

Ermisch, J. and M. Francesconi (2000). The effect of parents' employment on children's educational attainment. IZA Discussion Paper No. 215. Bonn: IZA.

European Commission (2010). Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth, Commission Communication, COM(2010) 2020 final. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF>

European Commission (2013a). Towards Social Investment for Growth and Cohesion – including implementing the European Social Fund 2014–2020, Commission Communication, COM(2013) 83 final. <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=9761&langId=en>

European Commission (2013b). Investeren in kinderen: de vicieuze cirkel van achterstand doorbreken, Commission Recommendation, C(2013) 778 final.

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32013H0112>

Frazer (2014): Peer Review on the Belgian Platform against Poverty and Social Exclusion EU 2020, Belgium 2014.

Gábos, A. & Kopasz, M. (2015). Discussion paper: Peer Review Children First – pilot local consultation platforms on child poverty (Belgium, 13-14 January 2015). TÁRKI Social Research Institute, © ÖSB Consulting 2014.

Verenigde Naties (1989). Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Geraadpleegd op 16 maart 2015, via:

http://www.kinderrechtencommissariaat.be/sites/default/files/bestanden/kinderrechtenverdrag_nederlandse_vertaling.pdf.

Peer Review in Social Protection and Social Inclusion – Short Report: Children first – Pilot local consultation platforms on child poverty (2015). Geraadpleegd op 11 maart 2015 via:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1024&langId=en&newsId=2100&furtherNews=yes>

Shonkoff, J. and D. Phillips (2000). *From Neurons to Neighborhoods: The Science of Early Childhood Development*. Washington, D. C.: National Academy Press.

Tunstill, J., Blewett, J., & Meadows, P. (2009). *Evaluating the Delivery by Action for Children of Targeted Family Support*. Synergy Research & Consulting Ltd.

Workshop 2: Kinderen in armoede, de (on)macht van cijfers.(2015). Dienst Welzijn en Gezondheid, Provincie Antwerpen, studiedag VVSG op 9 februari 2015.

Workshop 2: Lokale besturen bestrijden kinderarmoede: hoe werk je resultaatgericht aan kinderarmoedebestrijding?(2015). Stad Kortrijk, studiedag VVSG op 9 februari 2015.

Workshop 2: Verhogen van de levenskwaliteit voor gezinnen in armoede met kinderen (2015). Thuiscompagnie, studiedag VVSG op 9 februari 2015.

Workshop 5: Lokaal proactief handelen in de strijd tegen kinderarmoede (2015). HIVA-KULeuven en Samenlevingsopbouw Oost-Vlaanderen vzw, studiedag VVSG op 9 februari 2015.

Workshop 6: Hoe maak je dat kinderarmoede een zaak is van iedere dienst?” (2015). Sociaal Huis Geel, studiedag VVSG op 9 februari 2015.

Vranken, J., Geldof, D. & Van Menxel, G. (1998), Armoede en sociale uitsluiting. Jaarboek 1998. Leuven: Acco

5 Appendices

A Appendix A: Ontvangen documenten

In onderstaande tabel verschaffen we een overzicht van de documentatie die werd ontvangen, wanneer en vanuit welke partij dit werd aangeleverd.

Ontvangen documentatie	Wanneer	Aangeleverd door
Lijst weerhouden projecten en toegekende bedragen: Kinderen eerst - selectielijst Les enfants d'abord - liste de sélection.xls	Mei '14	POD MI
Ingediende en ingevulde deelname formulieren van de weerhouden projecten: individuele pdf formulieren	Mei '14	POD MI
De originele projectoproep: 2013_oproep_overlegplatformen_kinderarmoede_0 (6).doc	Mei '14	POD MI
Kopie Ministerieel besluit: AM les enfants d'abord.pdf	Mei '14	POD MI
Informatie over Vlaamse subsidiering: http://www4wvg.vlaanderen.be/wvg/armoede/kinderarmoede/Paginas/default.aspx	28 mei '14	POD MI
Evaluatierooster met beoordelingscriteria: EVALUATIEROOSTER_kinderen eerst.docx	3 juni '14	POD MI
Typologie van steden & gemeenten: toelichting per e-mail	3 juni '14	POD MI
Bijkomende informatie over samenwerkingspartners <ul style="list-style-type: none">- Achtergrondinfo over de Huizen van het Kind www.huizenvanhetkind.be/- Link naar vormingstraject ter voorbereiding van een draaiboek: http://odice.be/page.php?id=1- Lokale Onderwijs Platforms (LOP): Patrick Vanspauwen, AgODi, 02 533 04 03 http://www.ond.vlaanderen.be/leerplicht/actoren/LOP/- Lokale Overleg Kinderopvang (LOK) http://www.kindengezin.be/kinderopvang/lokaal-beleid/lokaal-overleg-kinderopvang/	20 juni '14	Kind & Gezin
Handboek "elk kind telt", ter ondersteuning van de projecten die door Min. Lieten zijn gesubsidieerd: http://www4wvg.vlaanderen.be/wvg/armoede/publicaties/Documents/ieder_kind_telt.pdf	20 juni '14	Kind & Gezin
Presentaties van de Peer review dag rond "Kinderen Eerst"	15 januari '15	OSB Consulting
Papers deelnemende EU-landen voor de Peer review rond "Kinderen Eerst": http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1024&langId=en&newslid=2100&furtherNews=yes	28 januari '15	OSB Consulting
Overzicht praktijkenmarkt en presentaties studiedag VVSG	11 februari '15	VVSG
Synthese rapport van de Peer review rond "Kinderen Eerst"	17 maart '15	OSB Consulting
Verslag Uitwisselingsmoment 2 Kathy Jacobs	08 juli '15	Kind & Gezin

Tabel 13. Overzicht van de ontvangen documentatie

B Appendix B: overzicht rolinvulling als projectverantwoordelijke

Vlaamse grootsteden

		OCMW Antwerpen	OCMW Gent
Invulling rol als projectverantwoordelijke	Algemene coördinatie, afstemming en organisatie (de regierol)	✓	✓
	Behouden, aanmoedigen, superviseren, aantrekken van samenwerkingspartners	✓	✓
	Vooropgestelde (operationele) doelen verwezenlijken en/of bewaken		✓
	Faciliteren van informatie-uitwisseling en cliëntoverleg	✓	
	Centraal aanspreekpunt, meldpunt, ankerfiguur		✓
	Vormingen medewerkers en/of informering van betrokken partners	✓	
	Rapportering en/of lijn met beleid		✓
	Supervisor, trekkersrol, leidinggeving		
	Administratieve taken (evtl. met financiële/budgettaire verantwoordelijkheid)		
	Aantrekken nieuwe subsidies		
	Voorzittersrol		
	Werkgever (vb. aanwerving nieuwe medewerker)		
	(Logistieke) Ondersteuning		
	Supervisor, begeleiding, coaching, opvolging medewerker		✓
	Organisatie collectieve acties (vb. workshops, ontmoetingsmomenten verwendag)	✓	
	Individuele cliëntbegeleiding en/of gepaste doorverwijzing	✓	✓
	Ter beschikking stellen eigen expertise		

Tabel 14. Schematisch overzicht van de rolinvulling als projectverantwoordelijke in de Vlaamse grootsteden

Vlaamse steden/gemeenten

		OCMW SH-Mechelen	OCMW Beveren	OCMW Beringen	OCMW Lier	OCMW Dilbeek	OCMW Sint-Niklaas	OCMW Kortrijk	OCMW Grimbergen	OCMW Heusden-Zolder	OCMW Waregem
Invulling rol als project-verantwoordelijke	Algemene coördinatie, afstemming en organisatie (de regierol)	✓	✓	✓	✓	✓				✓	✓
	Behouden, aanmoedigen, superviseren, aantrekken van samenwerkingspartners	✓	✓	✓	✓						
	Vooropgestelde (operationele) doelen verwezenlijken en/of bewaken		✓	✓					✓		
	Faciliteren van informatie-uitwisseling en cliëntoverleg	✓								✓	
	Centraal aanspreekpunt, meldpunt, ankerfiguur								✓		
	Vormingen medewerkers en/of informering van betrokken partners			✓						✓	
	Rapportering en/of lijn met beleid			✓					✓		✓
	Supervisor, trekkersrol, leidinggeving				✓						✓
	Administratieve taken (evtl. met financiële/budgettaire verantwoordelijkheid)								✓		
	Aantrekken nieuwe subsidies										
	Voorzittersrol										
	Werkgever (vb. aanwerving nieuwe medewerker)	✓	✓				✓	✓	✓		
	(Logistieke) Ondersteuning	✓					✓		✓		
	Supervisor, begeleiding, coaching, opvolging medewerker	✓							✓		
	Organisatie collectieve acties (vb. workshops, ontmoetingsmomenten verwendag)	✓		✓							
	Individuele cliëntbegeleiding en/of gepaste doorverwijzing	✓								✓	
Ter beschikking stellen eigen expertise											

Tabel 15. Schematisch overzicht van de rolinvulling als projectverantwoordelijke in de Vlaamse steden/gemeente

Vlaamse kleine gemeenten

	Algemene coördinatie, afstemming en organisatie (de regio)	Behouden, aanmoedigen, superviseren, aantrekken van samenwerkingspartners	Vooropgestelde (operationele) doelen verwezenlijken en/of bewaken	Faciliteren van informatie-uitwisseling en cliëntoverleg	Centraal aanspreekpunt, meldpunt, ankerfiguur	Vormingen medewerkers en/of informeren van betrokken partners	Rapportering en/of lijn met beleid	Supervisor, trekkersrol, leidinggeving	Administratieve taken (evt. met financiële/budgettaire verantwoordelijkheid)	Aantrekken nieuwe subsidies	Voorzittersrol	Werkgever (vb. aanwerving nieuwe medewerker)	(Logistieke) Ondersteuning	Supervisor, begeleiding, coaching, opvolging medewerker	Organisatiecollectieve acties (vb. workshop, ontmoetingen, verandering)	Individuele cliëntbegeleiding en/of gepaste doorverwijzing	Ter beschikking stellen eigen expertise
OCMW Bredene					✓	✓											
OCMW Kinrooi	✓		✓		✓										✓	✓	
OCMW Wichelen		✓	✓					✓	✓								
OCMW Geetbets	✓				✓				✓						✓	✓	
OCMW Grobbendonk	✓	✓			✓			✓			✓						
vzw Kind en Preventie (Ronse)	✓	✓		✓		✓	✓	✓	✓	✓			✓			✓	
OCMW Maaseik												✓	✓	✓			
OCMW Lochristi	✓							✓									
OCMW Herent	✓				✓			✓									
OCMW Koksijde	✓			✓												✓	
OCMW Tielt								✓	✓			✓					
OCMW Merelbeke	✓													✓			
OCMW Kortenaak	✓					✓										✓	
OCMW Lummen	✓	✓															
OCMW Hoogstraten												✓					
OCMW Boom	✓													✓			
OCMW Blankenberge	✓	✓					✓										
OCMW Sint-Katelijne-Waver	✓								✓		✓						
OCMW Wemmel	✓	✓							✓								
OCMW HERZELE	✓				✓	✓	✓	✓	✓					✓	✓	✓	

Tabel 16. Schematisch overzicht van de rolinvulling als projectverantwoordelijke in de Vlaamse kleine gemeenten

Samenvatting rolinvulling Vlaamse platformen

Vlaamse grootsteden	OCMW Gent	OCMW Antwerpen								
Algemene coördinatie	✓	✓								
Doelstellingen bewaken	✓	✓								
Actieve inhoudelijke hulp bij taken	✓	✓								
Administratie en logistiek										
Vlaamse steden/gemeenten	OCMW Heusden-Zolder	OCMW Waregem	OCMW Kortrijk	OCMW Dilbeek	OCMW Beveren	OCMW Sint-Niklaas	OCMW Sociaal Huis Mechelen	OCMW Beringen	OCMW Grimbergen	OCMW Lier
Algemene coördinatie	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Doelstellingen bewaken		✓			✓		✓	✓	✓	✓
Actieve inhoudelijke hulp bij taken	✓						✓	✓		
Administratie en logistiek				✓			✓		✓	
Vlaamse kleine gemeenten	vzw Kind en Preventie (Ronse)	OCMW Herent	OCMW Boom	OCMW Wemmel	OCMW Koksijde	OCMW Kinrooi	OCMW Sint-Katelijne-Waver	OCMW Grobbendonk	OCMW Kortenaak	OCMW Maaseik
Algemene coördinatie	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Doelstellingen bewaken	✓	✓		✓		✓		✓		
Actieve inhoudelijke hulp bij taken	✓				✓	✓			✓	
Administratie en logistiek	✓			✓			✓			
Vlaamse kleine gemeenten	OCMW Herzele	OCMW Hoogstraten	OCMW Geetbets	OCMW Bredene	OCMW Wichelen	OCMW Merelbeke	OCMW Tielt	OCMW Blankenberge	OCMW Lummen	OCMW Lochristi
Algemene coördinatie	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Doelstellingen bewaken	✓				✓			✓	✓	✓
Actieve inhoudelijke hulp bij taken	✓		✓	✓						
Administratie en logistiek	✓		✓		✓		✓			

Tabel 17. Schematisch overzicht van de rolinvulling als projectverantwoordelijke in de Vlaamse kleine gemeenten

Brussels Hoofdstedelijk Gewest grootsteden

		OCMW Brussel
Invulling rol als projectverantwoordelijke	Algemene coördinatie, afstemming en organisatie (de regierol)	
	Behouden, aanmoedigen, superviseren, aantrekken van samenwerkingspartners	✓
	Vooropgestelde (operationele) doelen verwezenlijken en/of bewaken	
	Faciliteren van informatie-uitwisseling en cliëntoverleg	
	Centraal aanspreekpunt, meldpunt, ankerfiguur	
	Vormingen medewerkers en/of informering van betrokken partners	
	Rapportering en/of lijn met beleid	
	Supervisor, trekkersrol, leidinggeving	✓
	Administratieve taken (evtl. met financiële/budgettaire verantwoordelijkheid)	
	Aantrekken nieuwe subsidies	
	Voorzittersrol	
	Werkgever (vb. aanwerving nieuwe medewerker)	
	(Logistieke) Ondersteuning	✓
	Supervisor, begeleiding, coaching, opvolging medewerker	
	Organisatie collectieve acties (vb. workshops, ontmoetingsmomenten vervendag)	
Individuele cliëntbegeleiding en/of gepaste doorverwijzing		
Ter beschikking stellen eigen expertise		

Tabel 18. Schematisch overzicht van de rolinvulling als projectverantwoordelijke in de Brusselse grootstad

Brussels Hoofdstedelijke Gewest steden/gemeenten

		OCMW Anderlecht	OCMW Sint-Jans-Molenbeek	OCMW Sint-Gillis	OCMW Sint-Lambrechts-Woluwe
Invulling rol als projectverantwoordelijke	Algemene coördinatie, afstemming en organisatie (de regierol)				
	Behouden, aanmoedigen, superviseren, aantrekken van samenwerkingspartners				
	Vooropgestelde (operationele) doelen verwezenlijken en/of bewaken		✓		
	Faciliteren van informatie-uitwisseling en cliëntoverleg				
	Centraal aanspreekpunt, meldpunt, ankerfiguur				
	Vormingen medewerkers en/of informering van betrokken partners				
	Rapportering en/of lijn met beleid				✓
	Supervisor, trekkersrol, leidinggeving				
	Administratieve taken (evtl. met financiële/budgettaire verantwoordelijkheid)	✓	✓		
	Aantrekken nieuwe subsidies				
	Voorzittersrol				
	Werkgever (vb. aanwerving nieuwe medewerker)		✓	✓	✓
	(Logistieke) Ondersteuning				
	Supervisor, begeleiding, coaching, opvolging medewerker	✓			
	Organisatie collectieve acties (vb. workshops, ontmoetingsmomenten vervendag)				
Individuele cliëntbegeleiding en/of gepaste doorverwijzing					
Ter beschikking stellen eigen expertise					

Tabel 19. Schematisch overzicht van de rolinvulling als projectverantwoordelijke in de Brusselse steden/gemeenten

Waals Gewest Grootsteden

		OCMW Luik	OCMW Charleroi
Invulling rol als projectverantwoordelijke	Algemene coördinatie, afstemming en organisatie (de regierol)	✓	✓
	Behouden, aanmoedigen, superviseren, aantrekken van samenwerkingspartners		✓
	Vooropgestelde (operationele) doelen verwezenlijken en/of bewaken		✓
	Faciliteren van informatie-uitwisseling en cliëntoverleg	✓	
	Centraal aanspreekpunt, meldpunt, ankerfiguur		
	Vormingen medewerkers en/of informering van betrokken partners		
	Rapportering en/of lijn met beleid		
	Supervisor, trekkersrol, leidinggeving	✓	
	Administratieve taken (evtl. met financiële/budgettaire verantwoordelijkheid)		✓
	Aantrekken nieuwe subsidies		
	Voorzittersrol		
	Werkgever (vb. aanwerving nieuwe medewerker)		
	(Logistieke) Ondersteuning		✓
	Supervisor, begeleiding, coaching, opvolging medewerker		
	Organisatie collectieve acties (vb. workshops, ontmoetingsmomenten verwendag)		✓
Individuele cliëntbegeleiding en/of gepaste doorverwijzing			
Ter beschikking stellen eigen expertise			

Tabel 20. Schematisch overzicht van de rolinvulling als projectverantwoordelijke in de Waalse grootsteden

Waals Gewest steden/gemeenten

		Vzw Accesport (Bergen)	OCMW Herstal
Invulling rol als projectverantwoordelijke	Algemene coördinatie, afstemming en organisatie (de regierol)	✓	✓
	Behouden, aanmoedigen, superviseren, aantrekken van samenwerkingspartners		
	Vooropgestelde (operationele) doelen verwezenlijken en/of bewaken		✓
	Faciliteren van informatie-uitwisseling en cliëntoverleg		✓
	Centraal aanspreekpunt, meldpunt, ankerfiguur	✓	
	Vormingen medewerkers en/of informering van betrokken partners		
	Rapportering en/of lijn met beleid		
	Supervisor, trekkersrol, leidinggeving		
	Administratieve taken (evtl. met financiële/budgettaire verantwoordelijkheid)		✓
	Aantrekken nieuwe subsidies		
	Voorzittersrol		
	Werkgever (vb. aanwerving nieuwe medewerker)		
	(Logistieke) Ondersteuning		
	Supervisor, begeleiding, coaching, opvolging medewerker		
	Organisatie collectieve acties (vb. workshops, ontmoetingsmomenten verwendag)	✓	
Individuele cliëntbegeleiding en/of gepaste doorverwijzing			
Ter beschikking stellen eigen expertise			

Tabel 21. Schematisch overzicht van de rolinvulling als projectverantwoordelijke in de Waalse steden/gemeenten

Waals Gewest kleine gemeenten

	Algemene coördinatie, afstemming en organisatie (de regio)	Behouden, aanmoedigen, superviseren, aantrekken van samenwerkingspartners	Vooropgestelde (operationele) doelen verwezenlijken en/of bewaken	Faciliteren van informatie-uitwisseling en cliëntoverleg	Centraal aanspreekpunt, meldpunt, ankerfiguur	Vormingen medewerkers en/of informering van betrokken partners	Rapportering en/of lijn met beleid	Supervisor, trekkersrol, leidinggeving	Administratieve taken (evtl. met financiële/budgettaire verantwoordelijkheid)	Aantrekken nieuwe subsidies	Voorzittersrol	Werkgever (vb. aanwerving nieuwe medewerker)	(Logistieke) Ondersteuning	Supervisor, begeleiding, opvolging medewerker	Organisatie collectieve acties (vb. workshops, ontmoetingsmomenten vervendag)	Individuele cliëntbegeleiding en/of gepaste doorverwijzing	Ter beschikking stellen eigen expertise
vzw Régie des Quartiers de Comines-Warneton	✓		✓		✓			✓	✓								
OCMW Gembloux	✓							✓		✓							
OCMW Vielsalm	✓	✓	✓				✓	✓									
OCMW Farciennes	✓				✓										✓		
OCMW Pepinster	✓												✓		✓		
OCMW 's-Gravenbrakel												✓		✓			
OCMW Genappe	✓		✓				✓										
vzw Jugendtreff Inside	✓	✓															✓
vzw Racynes (Haccourt)												✓					
OCMW Kasteelbrakel									✓					✓	✓		
OCMW Chapelle-lez-Herlaimont		✓		✓		✓									✓		
vzw Grandir (Flémalle)	✓		✓	✓			✓										
OCMW Nijvel				✓					✓			✓			✓		
OCMW Beauraing	✓		✓	✓			✓		✓	✓					✓		
vzw Actions Culturelles et Sociales d'Anderne (A.C.S.A.)	✓		✓									✓					
OCMW St.Vith	✓		✓				✓	✓									✓

Tabel 22. Schematisch overzicht van de rolnulling als projectverantwoordelijke in de Waalse kleine gemeenten

Samenvatting rolinvulling Brussels Hoofdstedelijk Gewest platformen

BHG grootsteden	OCMW Brussel
Algemene coördinatie	✓
Doelstellingen bewaken	✓
Actieve inhoudelijke hulp bij taken	
Administratie en logistiek	✓

Tabel 23. Samenvatting van de rolinvulling van de Brusselse platformen

Samenvatting rolinvulling Waals Gewest platformen

Waalse grootsteden	OCMW Charleroi	OCMW Luik
Algemene coördinatie	✓	✓
Doelstellingen bewaken	✓	
Actieve inhoudelijke hulp bij taken	✓	✓
Administratie en logistiek	✓	

Tabel 24. Samenvatting van de rolinvulling van de Waalse platformen

C Appendix C: Inhoudelijke invulling van de taken

Vlaamse grootsteden

		OCMW Antwerpen	OCMW Gent
Werking	Taak 1	casebesprekingen tussen medewerkers	
	Taak 2	opmaak methodiek omgaan met kinderarmoede, ervarings-, expertise-, informatie-uitwisseling tussen partners, vorming voor zorgverstrekkers	opmaak methodiek omgaan met kinderarmoede (detectie en doorverwijzing), sensibiliseren van zorgverstrekkers
	Taak 3		sensibiliseren van ouders
	Taak 4	financiële tussenkomst	
	Taak 5	formuleren van beleidsvoorstellen, rapportering aan lokaal bestuur, structurele bestrijding en verankering	structurele bestrijding en verankering

Tabel 25. Schematisch overzicht van de inhoudelijke invulling van de taken van de Vlaamse grootsteden

Vlaamse steden/gemeenten

		OCMW SH-Mechelen	OCMW Beveren	OCMW Beringen	OCMW Lier	OCMW Dilbeek
Werking	Taak 1	bespreking algemene tendensen en trends, bespreking individuele gevallen, doorverwijsfunctie, casebesprekingen tussen medewerkers onderling, uitwerken van een privacyprotocol/werkkadermethodiek voor de uitwisseling van informatie	meldpunt met doorverwijsfunctie, terugkoppeling naar de melder	meldpunt, casebesprekingen tussen medewerkers onderling	meldpunt met doorverwijsfunctie, casebespreking tussen medewerkers onderling	
	Taak 2		vorming voor zorgverstrekkers	vorming voor zorgverstrekkers, informatiecampagne	vorming voor zorgverstrekkers, infosessies	
	Taak 3		drempeldetectie/analyse, beter bekendmaken/drempelverlaging van het hulpverleningsaanbod	acties op scholen, drempeldetectie/analyse	sensibiliseren van bredere samenleving via acties/campagnes	
	Taak 4	ondersteuning		gespecialiseerde hulpverlening voor gezinnen in armoede		ondersteuning en financiële tussenkomsten
	Taak 5		formuleren beleidsvoorstellen voor rapportering aan lokaal bestuur, structurele bestrijding en verankering			formuleren beleidsvoorstellen voor rapportering aan lokaal bestuur

Tabel 26. Schematisch overzicht van de inhoudelijke invulling van de taken van de Vlaamse steden/gemeenten (1/2)

		OCMW Sint-Niklaas	OCMW Kortrijk	OCMW Grimbergen	OCMW Heusden-Zolder	OCMW Waregem
Werking	Taak 1	casebespreking tussen medewerkers onderling	meldpunt met doorverwijsfunctie, casebespreking tussen medewerkers onderling, bespreking algemene tendensen en trends	richtlijnen over vervolgacties	bespreking algemene tendensen en trends, casebespreking tussen medewerkers onderling, privacyprotocol/werkkadermethodiek voor uitwisseling van info, richtlijnen over vervolgacties na signalisatie	bespreking individuele gevallen, privacyprotocol/werkkadermethodiek voor uitwisseling van info, richtlijnen over vervolgacties na signalisatie
	Taak 2	sensibiliseren van zorgverstrekkers (niet nader gespecificeerd)	sensibiliseren van zorgverstrekkers (niet nader gespecificeerd), vorming voor zorgverstrekkers	vorming voor zorgverstrekkers, opmaak methodiek omgaan met kinderarmoede, en van een signalenbundel voor herkenning, informatieverbreiding via een nieuwsbrief		vorming voor zorgverstrekkers, infosessies en informatiecampagne, opmaak van een methodiek, omgaan met kinderarmoede
	Taak 3	beter bekend maken/drempelverlaging hulpverleningsaanbod, informatiecampagne	beter bekend maken/drempelverlaging hulpverleningsaanbod, informatiecampagne, ontmoetingsmomenten voor ouders en kinderen, sensibiliseren van ouders en bredere samenleving	beter bekend maken/drempelverlaging hulpverleningsaanbod	beter bekend maken/drempelverlaging hulpverleningsaanbod	
	Taak 4	ondersteuning (opvolging en advisering bestaande projecten)	ondersteuning (betere eerstelijnsdienstverlening)	bevordering kleuterparticipatie, ondersteuning (mbt opvoeding), financiële tussenkomsten	ondersteuning (voor kinderen met ingrijpende psychosociale problemen)	leesbevordering, ondersteuning, financiële tussenkomsten
	Taak 5		structurele bestrijding/verankering		zelf-evaluatie	zelf-evaluatie

Tabel 27. Schematisch overzicht van de inhoudelijke invulling van de taken van de Vlaamse steden/gemeenten (2/2)

Vlaamse kleine gemeenten

Werking					
	Taak 1	Taak 2	Taak 3	Taak 4	Taak 5
OCMW Bredene	meldpunt zonder doorverwijsfunctie	gemeentelijke/stedelijke infokanalen, sensibiliseren van zorgverstrekkers (niet nader gespecificeerd, men richt zich op zorgverstrekkers (leerkrachten, kinderverzorgers))	huisbezoeken, sensibiliseren van de ouders - niet nader gespecificeerd, drempeldetectie/analyse	ondersteuning - niet nader gespecificeerd	
OCMW Kinrooi	bespreking algemene tendensen en trends tijdens platform overlegmomenten, casebespreking tussen medewerkers onderling, privacyprotocol/werkkader met hodie voor uitwisseling info, richtlijnen over vervolgacties eens KA wordt gesignaleerd	opmaak handleiding en signalenbundel/informatie over hoe kinderarmoede herkennen en ermee om te gaan, informatiecampagne, gemeentelijke/stedelijke infokanalen, vorming voor zorgverstrekkers, aanwezigheid MW bij bepaalde events of op oudercontact	vorming voor ouders	theatervoorstelling, leesbevordering, bevordering kleuterparticipatie, acties voor moeders/vaders/ouders, financiële tussenkomsten, tussenkomst sportschool	
OCMW Wichelen		vorming voor zorgverstrekkers, opmaak methodiek omgaan met KA	drempeldetectie/analyse	financiële tussenkomsten	
OCMW Geetbets	bespreking algemene tendensen en trends tijdens platform overlegmomenten, bespreking individuele gevallen platform overlegmomenten, privacyprotocol/werkkader met hodie voor uitwisseling info	nieuwsbrief, vorming voor zorgverstrekkers		ondersteuning - niet nader gespecificeerd	
OCMW Grobbendonk	meldpunt met doorverwijsfunctie	infosessies	vorming voor ouders, huisbezoeken	ondersteuning - niet nader gespecificeerd	

Tabel 28. Schematisch overzicht van de inhoudelijke invulling van de taken van de Vlaamse kleine gemeenten (1/4)

Werking					
	Taak 1	Taak 2	Taak 3	Taak 4	Taak 5
vzw Kind en Preventie (Ronse)	bespreking individuele gevallen platformoverlegmomenten	vorming voor zorgverstrekkers		ondersteuning - niet nader gespecificeerd	zelf-evaluatie
OCMW Maaseik		sensibiliseren van zorgverstrekkers (niet nader gespecificeerd)	ontmoetingsmomenten voor ouders en kinderen, huisbezoeken	ondersteuning - niet nader gespecificeerd	
OCMW Lochristi			beter bekend maken/drempel verlagen hulpverleningsaanbod		
OCMW Herent	meldpunt met doorverwijsfunctie, doorverwijsfunctie van OCMW	opmaak handleiding hoe omgaan met kinderarmoede, vorming voor zorgverstrekkers	sensibiliseren bredere samenleving via acties/campagnes		zelf-evaluatie
OCMW Koksijde	casebespreking tussen medewerkers onderling, doorverwijsfunctie van OCMW, bespreking algemene tendensen en trends tijdens platformoverlegmomenten, privacyprotocol/werkkader met hodie voor uitwisseling info	opmaak handleiding hoe omgaan met kinderarmoede, vorming voor zorgverstrekkers		ondersteuning - niet nader gespecificeerd	formuleren beleidsvoorstellen voor rapportering aan lokaal bestuur
OCMW Tielt	meldpunt zonder doorverwijsfunctie	sensibiliseren van zorgverstrekkers (niet nader gespecificeerd)	ontmoetingsmomenten voor ouders en kinderen	bevordering kleuterparticipatie, ondersteuning - niet nader gespecificeerd	
OCMW Merelbeke	bespreking algemene tendensen en trends tijdens platformoverlegmomenten			financiële tussenkomsten, acties voor moeders/vaders/ouders	

Tabel 29. Schematisch overzicht van de inhoudelijke invulling van de taken van de Vlaamse kleine gemeenten (2/4)

Werking					
	Taak 1	Taak 2	Taak 3	Taak 4	Taak 5
OCMW Kortenaak	bespreking algemene tendensen en trends tijdens platform overlegmomenten, meldpunt met doorverwijsfunctie	vorming voor zorgverstrekkers, opmaak handleiding hoe omgaan met kinderarmoede	sensibiliseren van de ouders - niet nader gespecificeerd, informatiecampagne	ondersteuning - niet nader gespecificeerd, financiële tussenkomsten, tussenkomst sportschool, huiswerkbegeleiding	
OCMW Lummen		opmaak methodiek omgaan met kinderarmoede	sensibiliseren bredere samenleving via acties/campagnes, ontmoetingsmomenten voor ouders en kinderen	-	
OCMW Hoogstraten	bespreking algemene tendensen en trends tijdens platform overlegmomenten, casebespreking tussen medewerkers onderling, privacyprotocol/werkkadermethodiek voor uitwisseling info, richtlijnen over vervolgacties eens KA wordt gesignaleerd	opmaak methodiek omgaan met kinderarmoede, aanwezigheid MW bij bepaalde events - niet nader gespecificeerd	beter bekend maken/drempel verlagen hulpverleningsaanbod, huisbezoeken	ondersteuning - niet nader gespecificeerd	
OCMW Boom	meldpunt met doorverwijsfunctie, bespreking algemene tendensen en trends tijdens platform overlegmomenten, doorverwijsfunctie van OCMW, richtlijnen over vervolgacties eens KA wordt gesignaleerd	vorming voor zorgverstrekkers, sensibiliseren van zorgverstrekkers (niet nader gespecificeerd), aanwezigheid MW bij bepaalde events - niet nader gespecificeerd	beter bekend maken/drempel verlagen hulpverleningsaanbod	ondersteuning - niet nader gespecificeerd, financiële tussenkomsten	structurele bestrijding/verankering

Tabel 30. Schematisch overzicht van de inhoudelijke invulling van de taken van de Vlaamse kleine gemeenten (3/4)

Werking					
	Taak 1	Taak 2	Taak 3	Taak 4	Taak 5
OCMW Blankenberge		vorming voor zorgverstrekkers, opmaak methodiek omgaan met KA	beter bekend maken/drempel verlagen hulpverleningsaanbod	bevordering kleuterparticipatie	
OCMW Sint-Katelijne-Waver	bespreking algemene tendensen en trends tijdens platformoverlegmomenten	opmaak handleiding hoe omgaan met KA, sensibiliseren van zorgverstrekkers (niet nader gespecificeerd)	vorming voor ouders	ondersteuning - niet nader gespecificeerd	
OCMW Wemmel	bespreking algemene tendensen en trends tijdens platformoverlegmomenten, privacyprotocol/werkkadermethodiek voor uitwisseling info			ondersteuning - niet nader gespecificeerd	rapportering naar partners, zelf-evaluatie
OCMW HERZELE	terugkoppeling naar de melder, richtlijnen over vervolgacties eens KA wordt gesignaleerd	sensibiliseren van zorgverstrekkers (niet nader gespecificeerd), vorming voor zorgverstrekkers	huisbezoeken, informatiecampagne	ondersteuning - niet nader gespecificeerd, financiële tussenkomsten	

Tabel 31. Schematisch overzicht van de inhoudelijke invulling van de taken van de Vlaamse kleine gemeenten (4/4)

Brussels Hoofdstedelijk Gewest grootsteden

		OCMW Brussel
Werking	Taak 1	
	Taak 2	sensibiliseren van zorgverstrekkers (niet nader gespecificeerd), opmaak methodiek omgaan met kinderarmoede informatiecampañne
	Taak 3	sensibiliseren van de ouders - niet nader gespecificeerd
	Taak 4	ondersteuning - niet nader gespecificeerd
	Taak 5	

Tabel 32. Schematisch overzicht van de inhoudelijke invulling van de taken van de Brusselse grootstad

Brussels Hoofdstedelijk Gewest steden en gemeenten

		OCMW Anderlecht	OCMW Sint-Jans-Molenbeek	OCMW Sint-Gillis	OCMW Sint-Lambrechts-Woluwe
Werking	Taak 1			casebespreking tussen medewerkers onderling	bespreking algemene tendensen en trends tijdens platform overlegmomenten (vergaderingen en werkgroepen)
	Taak 2	opmaak methodiek omgaan met KA	opmaak methodiek omgaan met kinderarmoede, sensibiliseren van zorgverstrekkers (niet nader gespecificeerd), informatiecampañne	vorming voor zorgverstrekkers	sensibiliseren van zorgverstrekkers (niet nader gespecificeerd), verspreiden themabrochures via gemeentelijke/stedelijke infokanalen
	Taak 3	beter bekend maken/drempel verlagen hulpverleningsaanbod		informatiecampañne gezinnen, vorming voor ouders	informatieverspreiding
	Taak 4		ondersteuning - niet nader gespecificeerd		
	Taak 5				structurele bestrijding/verankering

Tabel 33. Schematisch overzicht van de inhoudelijke invulling van de taken van de Brusselse steden/gemeenten

Waals Gewest grootsteden

		OCMW Luik	OCMW Charleroi
Werking	Taak 1		bespreking individuele gevallen platformoverlegmomenten, meldpunt zonder doorverwijsfunctie
	Taak 2	opmaak handleiding hoe omgaan met kinderarmoede, sensibiliseren van zorgverstrekkers (niet nader gespecificeerd)	gemeentelijke/stedelijke infokanalen, vorming voor zorgverstrekkers
	Taak 3		informatieverspreiding, vorming voor ouders
	Taak 4		specifieke activiteiten voor jonge kinderen
	Taak 5		

Tabel 34. Schematisch overzicht van de inhoudelijke invulling van de taken van de Waalse grootsteden

Waals Gewest steden en gemeenten

		vzw Accesport (Bergen)	OCMW Herstal
Werking	Taak 1		bespreking individuele gevallen platformoverlegmomenten (reflectie over te nemen collectieve acties)
	Taak 2		gemeentelijke/stedelijke infokanalen (verspreiden van van eigenschappen en competenties van de verschillende partners)
	Taak 3		
	Taak 4	activiteiten met kinderen, financiële tussenkomsten	ondersteuning - niet nader gespecificeerd
	Taak 5		

Tabel 35. Schematisch overzicht van de inhoudelijke invulling van de taken van de Waalse steden/gemeenten

Waals Gewest kleine gemeenten

	Werking				
	Taak 1	Taak 2	Taak 3	Taak 4	Taak 5
vzw Régie des Quarties de Comines-Warneton	casebespreking tussen medewerkers onderling	vorming voor zorgverstrekkers, informatiecampagne, opmaak handleiding hoe omgaan met kinderarmoede, aanwezigheid maatschappelijk medewerkers bij bepaalde events - niet nader gespecificeerd		financiële tussenkomsten	zelf-evaluatie, rapportering naar partners, extra middelen zoeken/inzetten
OCMW Gembloux		vorming voor zorgverstrekkers		ondersteuning - niet nader gespecificeerd	
OCMW Vielsalm		opmaak handleiding hoe omgaan met kinderarmoede, vorming	drempeldetectie/analyse, sensibiliseren van de ouders -	ondersteuning - niet nader gespecificeerd	
OCMW Farciennes	meldpunt met doorverwijsfunctie		drempeldetectie/analyse, vorming voor ouders	ondersteuning - niet nader gespecificeerd	
OCMW Pepinster		opmaak methodiek omgaan met kinderarmoede			zelf-evaluatie
OCMW 's-Gravenbrakel			meldpunt/drempelverlaging, vorming voor ouders	animatie kinderen	extra middelen zoeken/inzetten
OCMW Genappe	bespreking algemene tendensen en trends tijdens platformoverlegmomenten	vorming voor zorgverstrekkers			zelf-evaluatie, rapportering naar partners
vzw Jugentreff Inside	bespreking individuele gevallen op platformoverlegmomenten	informatiesessies en/of -campagnes		animatie voor kinderen (cultuur en sport)	
vzw Racynes (Haccourt)	bespreking individuele gevallen platformoverlegmomenten, meldpunt met doorverwijsfunctie	sensibiliseren van zorgverstrekkers (niet nader gespecificeerd), opmaak methodiek omgaan met kinderarmoede	informatieverspreiding, straat hoekwerk, individuele gesprekken	sportcursussen voor kinderen, vorming voor ouders, animatie training jongeren	rapportering naar partners, extra middelen zoeken/inzetten
OCMW Kasteelbrakel	meldpunt met doorverwijsfunctie		straathoekwerk, wekenlijks meldpunt/drempelverlaging	animatie kinderen, collectieve activiteiten	

Tabel 36. Schematisch overzicht van de inhoudelijke invulling van de taken van de Waalse kleine gemeenten (1/2)

	Werking				
	Taak 1	Taak 2	Taak 3	Taak 4	Taak 5
OCMW Chapelle-lez-Herlaimont	bespreking algemene tendensen en trends tijdens platformoverlegmomenten	vorming voor zorgverstrekkers		animatie voor kinderen	
vzw Grandir (Flémalle)	bespreking algemene tendensen en trends tijdens platformoverlegmomenten, casebespreking tussen medewerkers onderling, bespreking individuele gevallen platformoverlegmomenten				rapportering naar partners
OCMW Nijvel	bespreking algemene tendensen en trends tijdens platformoverlegmomenten	sensibiliseren van zorgverstrekkers (niet nader gespecificeerd), nieuwsbrief	vorming voor ouders,	huiswerkbegeleiding, sportactiviteiten	
OCMW Beauraing		opmaak methodiek omgaan met kinderarmoede, gemeentelijke/stedelijke infokanalen, infosessies, vorming voor zorgverstrekkers		financiële tussenkomsten, buitenschoolse activiteiten, vorming voor ouders	
vzw Actions Culturelles et Sociales d'Andenne (A.C.S.A.)	casebespreking tussen medewerkers onderling	sensibiliseren van zorgverstrekkers (niet nader gespecificeerd)			
OCMW St. Vith	casebespreking tussen medewerkers onderling	informatieverspreiding via nieuwsbrieven, brochures...	ontmoetingsmomenten voor ouders en kinderen		

Tabel 37. Schematisch overzicht van de inhoudelijke invulling van de taken van de Waalse kleine gemeenten (2/2)